

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

Plutarchus

Francofurti, 1620

Sylla

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

Verum Locratidam prudentem virum & principem ephorum retinuisse Agesilaum, monuisseque ne refoderet Lyfandrum, sed oratione cum eo defoderet ita artificiose & astute concinnata. At Lyfandro tamen cum alios honores mortuo habuerunt, tum procis qui nuptias ambierant filiarum eius, mox inopia eius post vitæ exitum erumpente renuntiauerunt illis, multam dixerunt, quod eum quum arbitarentur pecuniosum, coluissent, iustum & probum ex tenuitate compertum, repudiassent. Hinc fuisse Lacedæmone liquet calibatus serotinarumque & malarum nuptiarum multam. Ea persequerentur potissimum illos qui pro bonis & necessariis affinitatem cum opulentis iungebant. Habes quæ de Lyfandro comperimus, literis mandata.

A Λακροτίδαν δὲ, αἰδρα φρόνιμον, καὶ τότε παρρησίᾳ τῷ ἑφώρῳ, ὅτι λαβέσθαι τὸ Ἀγισιλάου, καὶ εἰπεῖν ὡς δεῖ μὴ ἀνορύττειν τὸν Λυσάνδρον, ἀλλὰ καὶ τὸ λόγον αὐτῶν συγκατορῦν, οὕτω σωτεταγμένον πιθανῶς καὶ παρρησίᾳ. οὐ μὲν ἀλλὰ τὰς ἄλλας τιμὰς ἀπέδωκεν αὐτῶν τελευτήσαντι, καὶ τοῖς μνηστραμοῖς τῶν θυγατέρας, εἴτα μετὰ τὴν τελευτήν, τὸ Λυσάνδρου πένητος διέρεντος, ἀπειπαμοῖς, ἐξήμιωσαν, ὅτι πλοῖσιον μὲν νομίζοντες ἐτεροπέδον, δίκαιον δὲ καὶ χρηστὸν ἐκ τῆς πενίας ἐπιγόντες, ἐγκρατέλιπον. ἡ δὲ (ὡς εἰσὶν) ἐν Σπάρτῃ, καὶ ἀγαμίῳ δίκη, καὶ ὀψιγαμίς, καὶ ἀγαμίῳ. ταῦτα δὲ ἡσίων μάλιστα, τοῖς ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς καὶ οἰκείων τοῖς πλοῖσιον κηδύοις. τὰ μὲν οὖν περὶ Λυσάνδρον οὕτως ἰσορήσατο ἔχοντα.



P L V T A R C H I

S Y L L A

C CORNELIVS Sylla, gentis patritiæ fuit. Ex maioribus eius Rufinum ad consulatum aiunt aspirasse, nobilioremque hoc honore fuisse inflatam infamiam. Nam conuictus est supra decem argenti cælati libras contra legem possidere. qua de causa est senatu motus. Huius deinceps posteri omnes humiles fuere. Atque ipse Sylla, non amplo innutritus patrimonio, vbi adoleuit, in conducto habitavit haud magna pensione, vt post, quod indignus tanta fortuna videretur, fuit ei exprobratum. Siquidem ad iactantem se & gloriantem ab expeditione Africana, fama tenet bonum & probum virum dixisse, Qui possis tu probus esse, qui quum nihil à patre acceperis, nunc possideas adeo multa? Quanquam enim homines iam morum integritatem & innocentiam non retinerent, sed deflexissent, deliciarumque & luxus caperentur admiratione, numeravit tamen hic iuxta infames eos qui facultates suas absumpissent, & qui paternam non retinissent paupertatem. Inde quum esset rerum potitus, & multos interimeret, quidam libertinus, qui dicebatur vnum proscripiorum occultare, atque ideo erat de saxo præcipitandus, improperavit Syllæ, quod diu vna in domo cœnularia habitassent, ac pendisset ipse mercedem superioris ædificii duo millia nummum sestertiorum, inferioris ille tria millia, vt interesset inter vtriusque fortunam mille nummum, qui drachmis Atticis valent ducentis quinquaginta. Hæc de fortunis Syllæ prioribus tradunt. Corporis eius reliqua in statuis visitur effigies. Oculos glaucos, qui perquam erant amari & truces, color faciei magis efferebat aspectu. Efflorescebat enim aspera rubedo albedine spatim interfusâ. vnde fertur nomen traxisse ex colore apposito. Et sannio quidam Athenis oblique hunc versum in eum iaculatus est. *Mora si spargas farina, talis extat forma Sylla.* His notis non alienum sit vti in illo quem ita perhibent dicacem



Π Λ Ο Υ Τ Α Ρ Χ Ο Υ

Σ Τ Λ Λ Α Σ

C ΕΥΚΙΟΣ ὁ Κορήλιος Σύλλας, γένει μὲν ἡμῶν ἐκ πατεικίων, οἷς διπατειδας αὐτὸς εἶποι τῷ ἑσθίων αὐτῶν λέγῃσι Ρεφίνον ἡσάπεδον καὶ τὸ τῷ ἑσθίων ὅτι φανεράν ἡρέα τὴν ἀπείαν. διέρεν γὰρ ἑσθίων καὶ κτετακτοῦ ἡσά πεδον ἀφ᾽ ἑσθίων, ὅτι νόμος μὴ δίδοντος ὅτι τῷ ἑσθίων δὲ ἐπέσει. οἱ δὲ μετὰ ἑσθίων ἡδὴ ταπεινά ἡσάπτοντες διετέλεξε αὐτὸς τε Σύλλας ἐκ ἀφθόνου ἐβάρη τις παρῶν. ἡμῶν δὲ μὲν ἡσθίων, ὅκει παρ᾽ ἑτέροις, ἐσθίων ἔ πολὺ τελευτῶν, ὡς ἑσθίων ὁ δὲ ἑσθίων, παρ᾽ ἀξίας διτυχεῖ δοκῶν. σεμνονομήα μὲν γὰρ αὐτῶν, καὶ μεγαληροῦ πρὸς τὴν Διούνησρατεία, λέγεται τις εἰπεῖν τῷ καλαῖν τε καὶ ἀγαθῶν αἰδραῖν. Καὶ πῶς αὐτὸς οὐ χρηστὸς, ὅς, τὸ παρ᾽ ἑσθίων ἐσθίων ἀπείαν. πῶς, πῶς αὐτὰ κτετακτοῦ, καὶ γὰρ ἐστὶ τῷ βίον ἐσθίων ὁρῶν καὶ κατὰ ἑσθίων μενόντων, ἀλλ᾽ ἐκ κτετακτοῦ καὶ ἡσά δεδεγμένων ἡσθίων καὶ πολυτελείας ἡσθίων. εἰς ἑσθίων ὁ μὲν ὁ δὲ ἐσθίων τοῖς ἡσθίων ἡσθίων ἐσθίων. ἡσθίων δὲ ἡδὴ κτετακτοῦ αὐτῶν, καὶ πολλοῖς ἡσθίων. ἡσθίων, ἀπείαν ἡσθίων ἡσθίων, δοκῶν κτετακτοῦ εἰς τῷ ἡσθίων ἡσθίων, καὶ κατὰ κτετακτοῦ ἡσθίων ἡσθίων. ἡσθίων, ὡς εἰδὲ τὸν Σύλλαν, ὅτι πολὺν χρόνον ἐσθίων στωοικία στωοικία, φέροντες ἐσθίων, αὐτὸς μὲν τὸ αἰώ, δις χιλίους νομίμοις, ἐκείνος δὲ τῷ ἡσθίων, τρις χιλίους. ὡς τε τῆς τύχης αὐτῶν ὁ μεταξὺ χιλίους νομίμοις εἶναι, οὐ πενήτην καὶ ἀφθόνου δραχμῶν Ἀθηναῖς διώσται. ταῦτα μὲν οὖν ἡσθίων περὶ τῆς παλαιᾶς τῆς Σύλλας τύχης. ἡ δὲ σῶμα αὐτῶν ὁ μὲν ἄλλο εἶδος ὅτι τὸ αἰδραῖν φαίνεται, τὸ τῷ ὁ μὲν ἡσθίων γλαυκότητι δεινῶς καὶ πικρῶν καὶ ἀφθόνου οὐσαν, ἡ ἡσθίων τῶν ἡσθίων φοβερωτέραν ἐποίησεν ἡσθίων. ἡ δὲ ἡσθίων γὰρ ὁ ἐρύθημα βραχὺ, καὶ ἀφθόνου κατὰ μεμνημένον τῆς ἀφθόνου. πῶς ὁ καὶ πῶς ἡσθίων λέγῃσι ἡσθίων, τὸ ἡσθίων ὅτι τῶν Ἀθηνῶν ἡσθίων ἐπέσκαψεν, εἰς τῶν ποικίσις, Συκαμίνον ἑσθίων ὁ Σύλλας ἀλ-

φίτω πεπασμένον τοῖς δὲ τοιοῦτοις τῷ τεκμηρίων ἐκ ἀποπῶν ἡσθίων περὶ αἰδραῖν, ὁ οὕτω φιλοσώμμονα

atque inuitum sibi aliquid deferre rei gerendæ, sed obfistere incremento suo, ad collegam se Marii contulit Catulum, bonum illum quidem virum, sed ad prælia sequirem. Hic delegauit ei præcipuas quasq; & maximas res. Ita pariter opes & gloriam suam amplificauit. Ac bello complures barbarorum Alpinorum nationes subegit. Quum inopia commeatus laboraretur, ea suscepta procuratione tantam præstitit affluentiam, vt Catuli militibus abundantibus, etiam præberet Marii copiis: qua re dicitur admodum agitate Marium. Hæc igitur simplicitas ex tam leui seaturiens & friuola occasione atq; fonte, inde per sanguinem ciuilem & seditiones atrocissimas in dominatum erumpēs & totius confusionem imperii, sapientem virum Euripidem fuisse, & morborum ciuiliū probauit gnarum, qui ambitionem iubet, vt funestissimum & infestissimum vtentibus ea dæmonium, deuitare. At Sylla, gloriam quam bello quæsiuerat, ratus ad negotia vrbana abunde esse, confestim à militia traduxit se ad populum ambiendum, ac præturam petiuit: vbi repulsam est passus, causam adscribit plebi. Ait enim illam, quod suam sciret cū Boccho amicitiam, & si ante præturam ædilis curulis factus esset, magnificas venationes & Africanarum beluarum exspectaret spectacula, alios designasse prætores, quo compelleret ipsum ad ædilitatis petitionem. Cæterum haud veram repulsæ ab ipso proditam causam apparet rebus ipsis conuinci Syllam. Anno enim post populi fauorem partim blandimentis, partim largitionibus emeritus, prætor factus est. Quare, quum in prætura ad Cæsarem diceret ira incensus, sua se potestate in illum vsurum, arridens Cæsar, Recte (inquit) præturam exiltimas tuam: nempe eam emisisti. Peracta prætura, legatus in Cappadociam mittitur specioso expeditionis titulo ad Ariobazanem in regnum reducendum, reuera vt multa molientem Mithidatem, imperiumque & vires adiungentem haud minores quam essent præsentibus reprimeret. Copias haud magnas adduxerat secum, sed prompta vsus opera sociorū, magno numero ipsorum Cappadocum, maiori Armeniorum, qui Gordio suppetias venerant, interfecto eiecit eum, & Ariobarzanem appellauit regem. Agentem apud Euphratem conuenit Parthus Orobazus, regis Arsacis legatus, quum nihil ante eam diem commercii inter vtranq; gentem intercessisset. Sed & id magnæ felicitatis Syllæ videtur fuisse, quod inter Romanos cum illo principe ad societatem & amicitiam petendam congressi Parthi sint. Ibi dicitur tres sedes posuisse, vnam Ariobarzani, alteram Orobazo, sibi tertiam, mediusque inter duos sedens audientiam dedisse legato. Quamobrem necauit postmodum rex Parthorum Orobazū: Syllam alii prædicauerūt, quod barbaros habuisset ludibrio, alii vt arrogantem & intempestiue ambitiosum culpauerunt. Memorie proditū est quendā ex comitatu Orobazi Chalcidensem, inspecto Syllæ vultu, animique & corporis haud defunctorie obseruatis morib., atq; ad artis præcepta expensa eius naturæ prædicasse fieri non posse quin summus hic vir futurus esset, mirari et se, quem dñm patiatur & nunc non esse omnium primus.

A καὶ μηκέτι προσημύον ἡδὲως ἐπαζέων ἀφορμαίς, ἀλλὰ ἐπιστάμυον τῆ αὐξήσει, Κάπρω τῷ σιναρχοντὶ τῷ Μαρίου προσέειπε μὲν ἑαυτὸν, ἀνδρὶ χρηστῷ μὲν, ἀμβλυτέρῳ δὲ πρὸς ἀγῶνας· ὅφ' ἔτι πρὸς ταῖς μέγιστα πειθεύμενος, εἰς δυνάμιν ἄμα δόξῃ προσηύει. καὶ πολέμῳ μὲν αἰρῆ πολὺ μέρος ἦν ἢ Ἄλπει βαρβάρων ἑπιλιπούσης ἢ ἄρρεως, ἀναδέξαιμος ἢ ἐπιμέλειον, ποταύτιον ἐποίησε πειροσία, ὡς τε τῷ Κάτλου γραπῶ τῷ ἐν ἀφρόνοις ἀφαιρῶν, καὶ τοῖς Μαρίῳ πρὸς τὸ ἀρκεῖν ἐφ' ὃ φησὶν αὐτὸν ἰσχυρῶς αἰδέσασθαι τὸν Μάριον. ἢ μὲν οὖν ἐστὶν βαρβαρίαι οὕτω καὶ μειρακίῳ δὴ

B λαβοῦσα τὴν πρὸς τὴν ἑποτέσιν καὶ ἀρχῆν, εἴτα χροῦσα δι' αἵματος ἐμφυλίου, καὶ γάστων ἀηκέτων, ἐπὶ τυραννίδα καὶ σύγχρισιν ἀπορήτων προσημαίων, ἀπέδειξε τὸν Εὐρειπίδην σοφὸν ἀνδρα καὶ πολιτικῶν ἐπισημόνα νοσημάτων, ἀφαιρῶν δὲ σαμῶν φυλακίαν τῷ φιλοπείῳ, ὡς ὁλεθρῶ τῷ καὶ κακίῳ δαίμονα τοῖς χροῦμοις. ὁ δὲ Σύλλας, οἰόμενος αὐτῷ πῶς ἀπὸ τῶν πολεμικῶν δόξας, ἐπὶ τῶν πολιτικῶν προσημαίων ἀφαιρῶν, καὶ δοῖς ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς γρατείας ἀφαιρῶν ἐπὶ τῶν τῷ δήμῳ προσημαίων, ἐπὶ γρατῆρας πολιτικῶν ἀπεργάζετο καὶ διεψύδα. πῶς δὲ αἴτια τοῖς ὄχλοις αἰσθηθήσονται. φησὶ γὰρ αὐτοῖς εἰδόμενος τὴν πρὸς Βόκχρον Φιλίαν, καὶ πρὸς δευροῦμοις, εἰ πρὸς τῆς γρατῆρας ἀρρανομήσει, κινήσεια λαμωρῶν, καὶ Λιβυκῶν ἀγῶνας θηρίων, ἐτέρους ἀποδείξαι γρατῆρας, ὡς αὐτὸν ἀρρανομεῖν ἀναγκάσειας. εἰσέκει ἢ τὴν ἀληθῆ τῆς ἀποτέλειας αἴτια ἔχον ὁμολογῶν ὁ Σύλλας ἐλέγχων τοῖς προσημαίον. εἰσάτω γὰρ κατόπιν ἐτυχε τῆς γρατῆρας, τῶν δήμου, ὅ μὲν πρὸς προσημαίον ἢ καὶ χρηματῶν προσημαίονος. εἰ δὲ καὶ γρατῆρας αὐτῶν, καὶ πρὸς Κάισαρα μετ' ὀργῆς εἰπόντος ὡς χροῦσε τῆ ἰδία πρὸς αὐτὸν ἔξοσία, γελῶσας ὁ Κάισαρ, Ὀρθῶς (εἶπε) πῶς ἀρχῆν

D ἰδία νομίσεις ἔχεις γὰρ αὐτῷ προσημαίονος. μὲν ἢ τὴν γρατῆρας, εἰς τὴν Καππαδοκίαν ἀποπέμπεται, τὸν μὲν ἐμφανῆ λόγον ἔχον πρὸς τῆς γρατῆρας, Ἀειοβαρζάνην καταλαγεῖν αἴτια ἢ ἀληθῆ, Μιθριδάτῳ ἐπιχεῖν πολυπροσημαίονοιῶτα, καὶ πρὸς βαλλοῦμοις ἀρχῆν καὶ δυνάμιν οὐκ ἐλάττωνα τῆς προσημαίονος. ἰδία μὲν οὖν δυνάμιν οὐ πολλὴν ἐπήγετο, χροῦσάμυον ἢ τοῖς συμμάχοις προσημαίονοις, καὶ πολλοῖς μὲν αὐτῷ Καππαδοκῶν, πλείονας δὲ αὐτῶν Ἀρμενίων προσημαίονοις ἀποκτείνας, Γόρδιοι μὲν ἐξήλασαν, Ἀειοβαρζάνην δὲ ἀπέδειξε βασιλέα. ἀφαιρῶν τῶν αὐτῶν πρὸς τὸν Εὐφρατῆ, ἐντυγχόμεναι Γάρτος Ὀροβαζος, Ἀροάχου βασιλέως πρὸς ὁδοῦ, οὐ πῶς πρὸς τῶν ἀνηκῶν ἐπιμεμεγμένων τῷ γένει. ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης δοκεῖ Σύλλα τύχης γνέσασθαι, τῶν πρὸς τῶν Ρωμαίων ἐκείνῳ Γάρτος συμμαχίας καὶ φιλίας δεοῦμοις ἀφαιρῶν λόγων ἐλθεῖν. ὅτε καὶ λέγεται τρεῖς δίφρους προσημαίονος, τὸν μὲν Ἀειοβαρζάνην, τὸν ἢ Ὀροβαζοῦ, τὸν ἢ αὐτῶν, μέσος ἀμφὸν καθεζόμενος χροῦσε πρὸς τῶν. ἐφ' ὃ τὸν μὲν Ὀροβαζοῦ ὑπερῶν ὅτ' Παρθῶν βασιλέως ἀπέκτεινε· τὸν δὲ Σύλλαν οἱ μὲν ἐπήνεσαν ἐντυφῆσαντα τοῖς βαρβάροις, οἱ δὲ, ὡς φορτικὸν ἠπίσαντο, καὶ ἀσχυρῶς φιλότιμον· ἰσορεῖται δὲ πῶς ἀνὴρ τῷ μὲν Ὀροβαζοῦ καταβουχῶτων, Χαλκιδῶν, εἰς ὃ Σύλλα πρὸς ὠπον ἀπιδῶν, καὶ τῶν κινήσει τῆς τε ἀφαιρῶν καὶ σώματος οὐ παρέργως ἐπισημαίονος, ἀλλὰ πρὸς τῶν τῆς τύχης ὑποδείξει πῶς φύσιν ἐπισημαίονος, εἰπεῖν ὡς ἀναγκάσιον εἴη τῶν τῶν ἀνδρῶν μέγιστον γνέσασθαι· γαυμάζειν δὲ καὶ τῶν πῶς ἀνέχεται μὴ πρὸς ὡν ἀπορήτων.

ματος οὐ παρέργως ἐπισημαίονος, ἀλλὰ πρὸς τῶν τῆς τύχης ὑποδείξει πῶς φύσιν ἐπισημαίονος, εἰπεῖν ὡς ἀναγκάσιον εἴη τῶν τῶν ἀνδρῶν μέγιστον γνέσασθαι· γαυμάζειν δὲ καὶ τῶν πῶς ἀνέχεται μὴ πρὸς ὡν ἀπορήτων.

ἀναχάρησαντι δὲ αὐτῷ δίκην ἔλαχε δάρον Κίωσωνος, ὡς πολλὰ χρέματα στωειληχῶτι τῷ δὲ τὸν νόμον ἐκ φίλης
 καὶ συμμάχου βασιλείας. οὐ μὲν ἀπήνησεν ὅτι τὸ κρίσιον, ἀλλ' ἀπέστη τῆς κατηγείας. ἢ μὲντοι παρὲς Μάειον αὐτῷ
 γάσις ἀεὶ ῥίπιζετο, καὶ κινῶ ὑποθήσιν λαβοῦσα τὴν Βόκχου
 φιλοτιμίαν, ὅς τὸν δῆμον ἄμα θεραπύων ἐν Ῥώμῃ, καὶ τῷ
 Σύλλᾳ χειρὶ ζῶντος, ἀνέθηκεν εἰκόνας ἐν Καπιτωλίῳ Ἑ-
 παμοφοροῦς, καὶ παρ' αὐτοῖς χρυσῶν Ἰουζούρταν ὕψ' ἑαυτῷ
 Σύλλᾳ τῷ δὲ δίδυμον. ἐφ' ᾧ τῷ Μαείου βαροθυμουμένου
 καὶ κατὰ τὴν ἐπιχρυσῶτος, ἐτέρων ἢ ἀμύνειν τῷ Σύλλᾳ, καὶ
 τὴν πόλεως ὅσον οὐκ ἔπαυσε ἀμφόων, ὁ συμ-
 μαχικός πόλεμος, πάλαι τυφόμενος, ὅτι τὴν πόλιν αἰαλάμ-
 νας, τότε τὴν γάσιν ἐπέχευ. ἐν τούτῳ μεγίστη καὶ ποικιλω-
 τάτω ἡμορφία, καὶ πλείστα κακὰ καὶ βαρυτάτοις τῷ δὲ
 χρόνι κινδύνους Ῥωμαίοις, Μάειος μὲν ὁδὸν ἀποδείξα
 μέγα διωκτής, ἠέλειγε τὴν πολεμικὴν ἀρετὴν ἀκμήσιν ἡρώ-
 μης δεομένην, Σύλλας ἢ πολλὰ δράσας ἄξια λόγου, δόξα ἔ-
 χεν ἠγεμόνος μεγάλου μὲν τῷ δὲ τοῖς πολίταις, μεγίστου ἢ
 τῷ δὲ τοῖς φίλοις, διτυχεστάτου ἢ καὶ τῷ δὲ τοῖς ἐχθροῖς. ἀλλ'
 οὐκ ἔπαυσε τῶν τῶν Τιμόθεου ὡς τῷ Κόνωνος, ὅς εἰς τὴν τύχην αὐ-
 τῷ τὰ κατὰ τὴν τῶν ἐχθρῶν πημεμένων, καὶ γραφόντων
 ἐν πίνᾳ κριμῶν ἐκείνων, τὴν δὲ τύχην δικτύω τῷ δὲ πόλεως
 πειθαλοῦσαι, ἀγροικὸν ζῶντος καὶ χαλεπαίνων παρὲς τῶς
 τῶν ποιούσας, ὡς ἀπογερομένης ὑπὸ αὐτῶν τῆς ὅτι
 τὴν παρὰ ἑσὶ δόξης, ἔφη ποτὲ παρὲς τὸν δῆμον ἐπὶ ἀμύων ἐκ
 φρατείας, Οὐδὲν, Ἀθιωαῖοι ἀνδρες, τῇ τύχῃ μέτεσι. παρὲς
 Τιμόθεον μὲν οὐ φασὶν οὕτω φαίνετα φιλοτιμον, αἰτιμειρα-
 κιδέσθαι δὲ δαμόνιον, ὥστε μηδὲν ἐπὶ παρὰ ἑσὶ λαμπερῶν,
 ἀλλ' ὅλως ἀποτυγχάνοντα ταῖς παρὰ ἑσὶ, καὶ παρὲς ὄντα
 τῷ δὲ ἡμῶν, τέλος ἐκπεσεῖν τῆς πόλεως. Σύλλας δὲ οὐ μόνον
 ἠδέως παρὲς ἡμῶν τὸν ποιῶν δὲ δαμόνισμὸν καὶ ζῆλον,
 ἀλλὰ καὶ στωαύζων καὶ στωεπιθάζων τὰ παρὰ ἡμῶν,
 τὴν τύχης ὅτι ἦεν, εἴτε κέμπω χρώμενος, εἴθ' οὕτως ἔχων τῇ
 δόξῃ παρὲς ὅτι ἦεν. καὶ γὰρ ἐν ταῖς ὑπομνήμασι γέγραπεν
 ὅτι τῷ δὲ καλὰς αὐτῷ βέβαια δὲ ἀδικοῦντων αἰ μὴ χεῖρ ἡρώ-
 μῳ μὲν ἀλλὰ παρὲς καὶ ἐν ἀποτομῶν παρὰ ἑσὶς, ἐπιπλον
 εἰς ἀμεινον. ἐπὶ ἢ καὶ δι' ὧν φησι παρὲς τὴν τύχην ὅτι πεφυκέναι
 μάλλον ἢ παρὲς πόλεμον, τῇ τύχῃ τὴν ἀρετῆς πλέον ἔοικε ἡ-
 μειν. καὶ ὅλως ἔοικεν αὐτῶν τῶν δαμόνος ποιῶν ὅς γε καὶ τῆς
 παρὲς Μέτελλον ὁμοιοῖας, ἰσότιμον ἀνδρα καὶ κηδεσὴν, δι-
 τυχίαν πινὰ γίαι αἰπαται. πολλὰ γὰρ αὐτῷ παρὰ ἡμῶν πα-
 ρέξιν ὅτι δὲ ὄντα, παρὰ ἡμῶν ἐν τῇ κρινονία ἡμέα τῆς
 ἀρχῆς. ἐπὶ δὲ Λακρούλλῳ μὲν ἐν ταῖς ὑπομνήμασι, ὧν ἔ-
 κείνῳ τὴν γραφὴν ἀνέθηκε, παρὰ ἡμῶν μὲν οὕτως ἠγεῖσθαι
 βέβαιον ὡς ὅ, πὶ δὲ αὐτῷ παρὰ ἡμῶν νύκτωρ δὲ δαμόνιον. ἐκ-
 πεμπομένου ἢ αὐτῷ μὲν δυνάμειος εἰς τὸν συμμαχικὸν πό-
 λεμον, ἰσῶρεῖ χάσμα τῆς γῆς μέγα ἡμέα τῶν παρὲς Λαβέρνιν
 ἐκ τῷ τούτου πῦρ αἰαβλύσαι πολὺ, καὶ φλόγα λαμπερῶν
 σφεισῶν παρὲς τὸν οὐρανόν. εἰπεῖν δὲ καὶ τοῖς μάλιστα, ὡς
 αἰὲρ ἀγαθός, ὅφει ἀφ' ἑσὶ καὶ παρὲς τῶν, ἀρξας ἀπαλ-
 λάξει τὴν πόλιν παρὰ ἡμῶν παρὲς τῶν. τῶν τῶν, αὐτῶν εἶναι
 φησὶν ὁ Σύλλας. τῆς μὲν γὰρ ὅφειος ἰδὸν εἶναι τῶν τῶν χέ-
 μῳ χρυσῶν, ἀρετῶν ἢ οὐκ ἀγνώσθαι μὲν τῶν
 αὐτῷ, μετὰ παρὰ ἡμῶν οὕτω καλὰς καὶ μεγάλας. τῶν
 μὲν οὐκ παρὲς τῆς θεότητος. τὸν δὲ ἄλλον ἔβον αἰάμαλός τις ἔοικε γερμένῳ καὶ ἀφ' ἑσὶ παρὲς ἑαυτὸν, ἀφε-

A Regressum ad urbem postulavit Censorinus repe-
 tendarum, quod magnam pecuniam contra leges
 ex amico & socio regno cepisset. haud occurrit ta-
 men ad iudicium, sed accusationem reliquit. At
 dissensio cum Mario eius ex noua occasione re-
 cruduit Bocchi dono. Qui simul ad demerendum
 populum, & in gratiam Syllæ signa victoriæ in Ca-
 pitolio dedicauit, iuxtaque Iugurtham ex auto fa-
 ctam, ut Syllæ ab se fuerat traditus. Qua de re exa-
 cerbato Mario, & detrahente ea signa parante, aliis
 vero Syllæ auxilium ferentibus, ciuitas pene est ab
 utriq; partibus inflammata. Cæterum bellum so-
 ciale iam pridem aduersus urbem fumans quum
 flagrasset, compressit seditionem in præsentia. Eo in
 bello, quod maximum fuit, & maxime euariavit,
 quodq; multa vulnera populo Romano, & graui-
 sima intulit discrimina, Marius, qui nihil præclari
 designauit, bellicas artes docuit vigore & robore
 indigere: Sylla vero factis multis eximiis nomen
 comparauit ducis apud ciues magni, apud socios
 maximi, & fortunatissimi apud hostes. Verum a-
 nimus ei alius atq; Timotheo fuit Cononis filio,
 qui, quum res ipsius egregie gestas assignarent æ-
 muli fortunæ, atq; in tabulis dormientem pinge-
 rent, fortunam autem reti vrbes implicantem, tu-
 lit hoc inurbane, infestusq; eius rei autoribus, qua-
 si ab eis spoliaretur rerum gestarum laude, dixit
 tunc pro concione à bello reuersus, Nullam par-
 tem ciues vendicare in his fortuna valet. Cæterum
 cū Timotheo, qui se demonstrauit tanto opere am-
 bitiosum, pari licentia ferunt fortunam egisse, ni-
 hil ut deinceps gesserit in signe, sed adueria cecide-
 rint omnia: itaq; tandem ab infesto populo exa-
 ctus in exilium fuerit. Sylla vero non modo lu-
 bens eam felicitatis suæ fauentisq; sibi fortunæ o-
 pinionem recipiebat, sed eam etiam in maius tol-
 lebat, studensque ut propitii numinis fidem ad-
 iungeret, facta sua fortunæ tulit accepta, siue per
 iactantiam id fecit, siue eam habuit de diis existi-
 mationem. Quandoquidem scripsit in Commen-
 tariis, quæ non consulte sed ex tempore aggressus
 temere esset, ea rectè cecidisse quæ quæ delibera-
 se sibi visus fuerat mature. Ad hæc quū melius di-
 cit se ad fortunam comparatum quam ad bellum,
 plus eum fortunæ tribuere quam uirtuti apparet.
 Breui in totum uidetur se mancipasse fortunæ,
 quæ quidem vel suam cum Metello, paris dignita-
 tis viro & focero, concordiam ad diuinam aliquam
 delegat felicitatem. A quo enim magnopere fati-
 gatum iri expectauerat se, eum collegam lenissi-
 mum expertum. Præterea Lucullum in Commen-
 tariis, quos illi dicauit, admonet, nihil perinde fir-
 mum ut ducat ac quod id somnis ei noctu iubeat
 Deus. Quum autem ad bellum sociale cum exer-
 tu mitteretur, tradit apud Lauernam in ingentem
 sinū terræ labem defedisse, ex quo grandem ignē
 erupisse & lucidam flammam ad cælum extulisse.
 Nuntiasse vero fatiloquos virum egregium & for-
 ma præcellentem atq; insignem præsentibus pro-
 cellis urbē, quum summū imperiū cepisset, expli-
 caturum. Hunc se ait esse Sylla. Nam faciei suæ pe-
 culiarem esse auri colore rutilantem comam: vir-
 tutem vero non erubescere se, si sibi sumat tantis &
 tam præclaris rebus gestis. Atq; hæc de eius in
 deos fiducia. Cæteris morib; dispar fuit & incōstās.

Rapere multa, largiri plura, temere honorem habere & insultare, colere eos quos utiles sibi ducebatur, morosus esse in illos qui quid ab ipso peterent, ut nescias fastidiosior natura an blandior fuerit. Nam de eius inpuniendo varietate, quod quavis de causa obruncaret homines, è diuerso maxima facinora leniter ferret, facile veniam daret atrocissimis, exiguas & leues offensiones cædibus & bonorum publicationibus persequeretur, ita arbitris iracundum eum natura fuisse & ultore animo, sed de acerbitate remisisse, ubi ex usu esset. In ipso hoc bello sociali quum Albinū, virū prætorium, legatum suum, milites ipsius fustibus & lapidibus oppressissent, conuiuit, neque vendicauit flagitium tantum: imo vero sermonibus glorians distulit, promptiores ideo eos in bello habiturum se virtute peccatum eluentes. Nec eum incufantes mouerunt, sed quum cepisset iam opprimendi Marii consilium, & bello sociali ad exitum perducto, consulatus petendi, deliniebat milites suos. Ac reuersus ad urbem, consul cum Q. Pompeio declaratur, annos iam quinquaginta natus, & nobilissimum coniugium contrahit Cæcilia ducta Metelli pontificis maximi filia. Ob quod cecinit multa in eum probrose vulgus, multique ex primoribus inuiderunt ei, indignum illa fœmina existimantes, (ut Titus Liuius ait) quem consulatu iudicauerant dignum. Non tamen vnā duxit hanc vxorem. Primam habuit admodum adolescens Iliam, quæ filiulam ei edidit, ab ea Æliam, Cœliam tertiam: quam ut infœcundam missam fecit, sed citra notam & probum, additis & muneribus. Verum, quod paucis diebus post Metellam duxit, apparuit eum immerito illam causam in Cœliam præten-disse. At Metellam coluit omnibus in rebus constantissime. Vnde populus Romanus quum reuocare exules Marianos desideraret, renuente Sylla recurrit ad Metellam, eamq; appellauit. In Athenienses quoque, quod Metellam ex muro perstringentes fuissent infectati conuitiis, capta vrbe consuluit durius. sed hæc postea. Id temporis consulatum ad futura floccipendens gestienti animo affectabat bellum Mithridaticum. Huic se Marius præ insana gloriæ cupiditate & ambitione, semper vigeantibus morbis, opponebat, vir qui tunc corpore erat inhabili, & proximis superioribus expeditionibus ob seniū impar fuerat, externa & transmarina bella auens. Hic, dum ad conficienda quedam, quæ restabant ei, profectus in castra Sylla esset, domi reses funestissimam illam, quæ maiorem perniciem populo Romano inuexit quam vniuersa bella, seditionem fabricauit, ut ostendit iis Deus prodigiis. Flamma enim sponte eluxit ex signorū hastis, quæ ægre restincta est. Corui tres pullos in conspectum hominum apportatos deuorauerunt, & reliquias retulerunt in nidum. Mures autem in templo sacratum atrosferunt: fœminam vnā ex his ceperunt æditui muscipula. ea in ipsa muscipula quinque editis, tres deuorauit. Et (quod omnium fuit maximum) ex claro & sereno cælo vox increpuit tubæ acuta & lugubris, ut obstupescerent & cohorrescerent eius magnitudine omnes.

A λέσσαι πολλά, χρύσεισθαι πλείονα, ημίσεια τὸ βελόγως, ἐφουβείσθαι, θεράπευειν ὡν δέοιτο, ἀρῆσειαί τῶς τοῖς δεομένοις ὡς ἀγνοεῖσθαι πότερον ἢ ἀφίπτης φύσει μάλλινος ἢ χαλαρὸν γέρονε. τὴν μὲν γὰρ ἐν ταῖς πρῶταις αἰωμάλια, ὅς ὡν ἔτυχεν ἀπὸ τῶν ἀποτυμπαρίζοντος αὐτῶν, καὶ πάλιν τὰ μέγιστα τῶν ἀδικημάτων τῶς φέροντος, καὶ ἀφελ-λαπτομήν μὲν ὅτι τῶν ἀδικημάτων μὲν ἀδικίας, τὰ δὲ μικρὰ καὶ φαύλα παροσχρομάτα σφαγῆς καὶ δημώσεων οὐσῶν μεπόντος, οὕτως αἱ τῶν διατησέων, ὡς φύσει μὲν ὀργιῶν χαλεπὸν ὄντα καὶ πρῶτον τῶν, ὑφίεμνον δὲ τῆς πικρίας

B λογισμῶ τῶς ὁ συμφέρον. ἐν αὐτῶν γὰρ τῶν ὁ συμμαχικῶ πολέμῳ τῶν στρατιωτῶν αὐτῶν στρατηγικὸν αἶδρα παροσ-βόλιον, Ἀλβίνον ὄνομα, ξύλοις καὶ λίθοις ἀφελήσασθαι μύρον, παρήλθε καὶ οὐκ ἐπέξῆλθεν ἀδικημάτων ποσούτων. ἀλλὰ καὶ σεμνωμένους διεδίδου λόγον ὡς παροσχυμότερος ἀφελήσασθαι τῶς τῶν πολέμων αὐτοῖς, ἰσχυρόν δὲ ἀρῆσεια δι' ἀδραγαθίας. τῶν δὲ ἐγκραδωμένων οὐδὲν ἐφροσίζεν, ἀλλὰ ἤδη καταλδοσθαι Μάειον ἀφελήσασθαι μύρον, καὶ τῶς τῶς τῶς συμμαχικῶ πολέμου τέλος ἔχειν δοκῶντος, ἀποδει-χθῆναι στρατηγῶν ὅτι Μιθριδάτιον, ἐθεράπευε τὴν ὕφ' ἐ-αυτῶν στρατιῶν, καὶ παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν, ὕπατος μὲν ἀπο-δείκνυται μὲν Κοίντου Γομπηίου, πενήτηκτον. ἔτη γερωνῶς γαμει δὲ γάμον ἐνδοξότατον, Κακίλιαν τὴν Μετέλλου θυ-γατέρα τῶς ἀφελήσασθαι. ἐφ' ἧ πολλὰ μὲν εἰς αὐτὸν ἦσαν οἱ δημοτικῶν, πολλοὶ δὲ τῶν παροσχυμῶν ἐνέμεσαν, οὐκ ἀξίον ἠγούμηνος τῆς γυναικῶς ὡν ἀξίον ἰσοστασίας ἐκρίναν, ὡς φησὶ ὁ Τίτος. οὐ μόνον δὲ αὐτῶν ἐγνην, ἀλλὰ παροσχυμῶν μὲν, ἐπὶ μειράκιον ὡν, Ἰλιάς ἔχε τὴν θυγάτηρον αὐτῶν τεκνύ-σασθαι εἶτα μετ' ἐκείνῳ, Αἰλίαν τείτιον δὲ, Κακίλιαν, ἡ ἄπεπερμῆσθαι μὲν ὡς φέρον, ἐπὶ μύρον καὶ μετ' ἀφελήσασθαι, καὶ

D δάρα παροσχυμῶν ὀλίγας ἢ ὕφρονη μέρους ἀφελήσασθαι τὴν Μετέλλαν, ἐδόξε ἀφελήσασθαι τὴν Κοιλίαν οὐ καλῶς ἀπά-σθασθαι. τὴν μὲν τῶν Μετέλλαν ἐν πᾶσι θεράπευειν διετέλε-σε, ὡς καὶ τὸν Ρωμαίων δῆμον, ὅτε τοῖς παρὲς Μάειον φυγάδας ἐπεθύμει καταλαγῆναι ἀφελήσασθαι τῶς Σύλλα, δεομένοις ὅτι βούλοισθαι τὴν Μετέλλαν. ἐδόκει ἢ καὶ τοῖς Ἀθηνάοις, ἐλὼν δ' ἄστυ, παροσχυμῶν τραχύτερον, ὅτι τὴν Μετέλλαν ἀπὸ τῶς τῶν γερωνῶν ἐφροσίζοντες ἐλοιδόρησαν, ἀλλὰ αὐτὰ μὲν ὕφρονη τότε δὲ τὴν ἰσοστασίας τῶς τῶς τῶς μέλλοντα μικρὸν ἠγούμηνος, ἐπὶ ὅτι τὴν γούμηνος

E παρὲς τὸν Μιθριδάτικὸν πόλεμον, ἀντιπίσασθαι δὲ αὐτῶν Μάειος, ἰσοστασίας καὶ φιλοπρίας. ἀφελήσασθαι πα-σθῶν, αὐτῶν τῶν σώματι βαρῆς, καὶ τῶς ἐναγῆς ἀπειρη-κῶς στρατιῶν ἀφελήσασθαι, ἐκείνῳ καὶ ἀφελήσασθαι πολ-λέμῳ ἐφελήσασθαι. καὶ τῶς Σύλλα παρὲς τῶς ὅτι λιπῆς παροσ-χυμῶν ὀρμήσαντος εἰς τὸ στρατόπεδον, αὐτῶς οἱ κρυφῶν, ἐτεκταί-νετο τὴν ὀλεθριωτάτην ἐκείνῳ, καὶ ὅσα συμπτώτες οἱ πολ-λέμοι τὴν Ρώμῳ οὐκ ἐβλάσαν, ἀφελήσασθαι μύρον γά-σιν, ὡς καὶ τὸ δαυμόνιον αὐτοῖς παροσχυμῶν. πῦρ μὲν γὰρ

F αὐτόματον ἐκ τῶν τῶν σημεῖα δόρατων ἰσοφροσίζοντων ἀ-νέλαμψε. καὶ κατεσβέσθη μόλις: χύρακες δὲ τρεῖς τοῖς νεοσ-

σοῖς παροσχυμῶν κατέφαρον, τὰ δὲ λείψανα πάλιν εἰς τὴν νεοσπαι ἀνιῶεγκον. καὶ μὲν δὲ ἐν ἱερῶν χρο-σὸν ἀνακείμηνον ἀφελήσασθαι, μίαν οἱ ζάκρησι πάγῃ θήλειαν λαμβάνουσιν ἢ δὲ, ἐν αὐτῇ τῇ πάγῃ τεκνύσασθαι πέντε, κατέφαγε τὰ τρία. ὁ δὲ πρῶτον μέγιστον, ὅς ἀφελήσασθαι καὶ διαίθρου τῶς παροσχυμῶν ἠγούμηνος φωνῆ σάλ-πιγος, ὅξιν ἀποτείνουσα καὶ ἀφελήσασθαι φρόνον, ὡς πρῶτος ἐκφροσῆς γηρόσθαι, καὶ κατεσβέσθη ὁ μέγιστος.

Τυρρηνῶν δὲ οἱ λόγοι μεταβολῶν ἑτέρου γένους ἀπεφαι-
 νοντο, καὶ μεταχόσμησι ἀποσημαίνοντες τὴν εἰρη-
 νικὴν οὐκ ἔτι τὰ σύμφορα. γὰρ ἀφ' ἑσθ' ἔτι τοῖς βίοις καὶ τοῖς
 ἡγεῖσθαι δὲ ἀλλήλων, ἐκείσθαι δὲ ἀφωείσθαι χρόνον ἀριθμῶν,
 ἵνα τὸ θεοῦ συμβαίνοντο ἐπὶ αὐτῶν μεγάλου περὶ οὐδ' αὖ
 καὶ ὅτι αὐτὴ γῆ τέλος, ἑτέρας ἐπιστάμενης κινεῖσθαι πρὸς
 μείον ἐκ γῆς ἢ οὐρανοῦ θαυμάσιον ὡς δὴ ἄλλοι εἰς τοῖς πεφρο-
 νησὶ τὰ τοιαῦτα καὶ μεμαθηκῶσι δὴ οὐκ ἔτι ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 λοῖς καὶ βίοις ἀφ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 μάλλον τ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 γῆν ἀμείψαι λαμβάνειν μεγάλας κληρονομίας, καὶ τὴν μὲν
 πικρὴν ποτὲ μὲν αὐξάνει τὴν τιμὴν, καὶ κατατυγχάνει τὴν ἑσθ'
 ἀγροῦσι κατὰ καὶ φαίεσθαι σημεῖα τῶν δαίμονος ἑσθ'
 πέμποιτο, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τῶν γῆν ταπεινὰ ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 γῆν οὐσαν τὰ πολλὰ, καὶ δὲ ἀμυδρῶν καὶ σφοδρῶν ὄργα-
 νων τῶν μέλλοντος ἀποτομῶν. Ταῦτα μὲν οὖν οἱ λογιστὰς
 Τυρρηνῶν, καὶ πλέον τῶν ἄλλων εἰδέναι δοκῶντες, ἐμυθολο-
 γῶν. τῆς δὲ συγκλήτου πρὸς μάλιστα περὶ τῶν ἑσθ' ἑσθ'
 καὶ ἐπισημαίνοντες τὰ ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 τῶν ὄργων, τέτινα φέρων τὸ ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 μέγας αὐτὸς κατέλιπε, τὸ δὲ ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 εἶσθαι οἱ τερατοσκόποι, καὶ ἀφ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 ἀστὴρ ὄχλον καὶ ἀγροῦσι. φανείτω γὰρ τῶν ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 τέτινα τοῖς ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 βάνδ' Σουλπίκιον, ἀφ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 χίας. ὡς μὲν ζῆτεῖν τίος ἐστὶν ἑτέρου μορφοῦτος, ἀλλὰ
 ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 πλεονεξία περὶ αὐτὸν ἑσθ' ἀπεισοκείως ἀσχερῶ καὶ πλε-
 πὸς κακῶν ὅς γὰρ τὸ ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 μετρίως πωλῶν αἰαφαιδῶν, ἡέθμειπμὴν ἀφ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 ζῆς ἐπὶ ἀγροῦ κληροῦς. ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 φόροις, καὶ πλήθος ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 περὶ αὐτὸν εἶχεν, οὐκ ἀπιστοῦσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 νόμον ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 σασ, μηδένα συγκλητικὸν ἑσθ' διχλίας δραχμῶν ὀφεί-
 λειν, αὐτὸς ἀπέλιπε μὲν τὸ τελευτῶν, ὀφλήματος μυσία-
 δας τελαχσίας. ἑσθ' εἰς τὸ δὴ μὲν ἀφ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 καὶ στωπάζας πρῶτα τὰ ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 νομοῖς ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 ἑσθ' Μιθριδατικῶν πολέμου πρῶτον ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 ταῦτα τῶν ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 κλησιαζοῖσι περὶ τὸν νεῶν τῶν Διοσκουρῶν ὄχλον, ἄλλοις τε
 πολλοῖς καὶ τὸ Πομπηίου τῶν ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 ἀγροῦς αἰεῖλεν. αὐτὸς δὲ Πομπηῖος λαθῶν ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 Σύλλας ἑσθ' εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Μαρίων στωδωρῆς ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 εἰς Μαρίον μετῴνεν καὶ πέμπει χιλιάρχους δὴ οὐκ εἰς
 Νάξαν, ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 εἰον ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 φράσαντος δὲ τῶν Σύλλας ἀφ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 φρατὸπέδου, καὶ τῶν φρατῶντων, ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, κατα-
 λυομένων πρὸς χιλιάρχους, οἱ περὶ τὸν Μαρίον αὐτὸς ἐπὶ
 τῇ πόλει πρὸς Σύλλας φίλους ἀπέστη, καὶ χηματα διήραζον αὐτῶν.
 ἦσαν δὲ μετρίως καὶ φουγά, τῶν μὲν
 εἰς πόλιν ἀπὸ φρατῶντων, τῶν δὲ ἐκείσε ἀφ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 ἀλλὰ τοῖς Μαρίον καὶ Σουλπίκιου διακείτο ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 πυρομένη δὲ, τὸν Σύλλας ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'
 ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ' ἑσθ'

A Hetrusci vates mundi conuersionem prædicauerunt portendi hoc ostento & mutationem in aliam atatem. Esse enim earum octo genera vita & moribus inter se dissidentia. Vnicuique præfinitum à Deo certum temporum numerum, qui magni anni ambitu limitetur. Quum vnus terminus adfit instante alia, moueri ex terra vel cælo miraculum, vt illis quibus hæc curæ sunt, & qui hæc percepere, perspicuum ilico sit natos esse homines qui alia vita, aliis studiis vtuntur, & quorum gerant dii maiorem vel minorem curam. Quippe cum alia referunt magnas ex illorum generum capere vicibus nouationes, tum vaticinandi scientiâ modo inclarescere & certa præfagire, liquidis à Deo & dilucidis insignibus præmissis, modo alia in ætate abiectam esse, quod fere claudicet, exilibusq; & inuolutis vestigiis futurum attigat. Hæc Hetruriz peritissimi vates, & qui præfata arte videbantur cæteris, fabulabantur. De his dum consulit senatus fatiloquos, atq; in æde Bellonæ habetur, passer in omnium conspectu cicadam ore ferens intulit se in ædem, cuius partem abiicit ibiq; reliquit, cum parte auolauit. Vnde harioli seditionem timebant & secessionem ab vrbana & forensi turba agrestium. C Quippe illam more cicadæ vocalem esse & agrestes ruri agere. Igitur Marius adsciuit sibi Sulpitium, hominem qui nihil reliqui fecerat ad summam improbitatem, vt non quæras quo esset alio sceleratior, sed vbi vinceret semetipso improbitate. Etenim crudelitas & audacia & auaritia coierant in eo, nec, quam turpitudinem vel quod in se admitteret flagitium, quicquam pensi habebat. Nempe ciuitatem Romanam libertinis & inquilinis propalam venundabat, precium, posita in foro mensa, numerabat: tria millia satellitum alebat, manu ex equestri pube ad omnia parata erat stipatus, quam vocabat Contrafenatum. Hic quum rogationem tulisset nequis senator supra duo millia denarium æris alieni cõtraheret, debuit ipse moriēs I. I. S. cxx. Qui à Mario in populum emissus, quum rempubl. totam vi ferroque miscuisset, & alias leges perniciosas tulit, & illam de imperio Marii contra Mithridatem. Ob quæ iustitiam à consulibus edictam, dum concionem ad Castoris habent, immisit in eos multitudinem, atque inter multos alios filium Pompeii consulis adolescentem in foro interfecit: Pompeius ipse clam effugit. Sylla vero, qui confugerat in domum Marii instantibus aduersariis coactus est prodire & iustitiam soluere. E Qua de causa quum Pompeio abrogasset honorem, Syllæ reliquit consulatum, tantum ducatum belli Mithridatici ad Marium transtulit. Euestigio igitur tribunos misit Nolam, qui exercitum ad Marium ducerent. Cæterum quod præuertisset Sylla ad exercitum decurrere, & milites, vbi hæc acceperunt, tribunos lapidibus cooperuissent, trucidauit Marius vicissim in vrbe amicos Syllæ, atque bona eorum diripuit. Iamque transibant & profugiebant, hi in vrbe ex castris, illi ex vrbe se subducebant illuc. Senatus non erat sui iuris, sed iussis Marii & Sulpitii parebat. Ac, Syllam audiens signa mouere ad vrbe,

ἑπερ-

duos praetores misit, Brutum & Seruiliū, qui ei
 verarent procedere. Hos, ad Syllam loquutos fero-
 cius, parauerunt milites obtruncare. Fasces eorum
 certē conserpserunt, praetextas detraxerunt, mul-
 tisq; violatos contumelijs remiserunt. Hi iam vel
 ipso conspectu insignibus expoliati praetorijs ex
 foeda mœstitiæ specie non posse vltra seditionem
 renuntiabat comprimi vel sedari. Erat igitur Ma-
 rius in apparatu: Sylla cum collega legiones sex
 integras ducēs mouit à Nola. Exercitum quidem
 promptum videbat ad petendam urbem, sed flu-
 tuabat animo secum & timebat periculum. Hic
 aruspex Posthumius ad sacrificantem Syllam, in-
 spectis extis ambas manus protendit, vinciriq; se
 & in custodia haberi vsq; ad præliū postulat, & ni
 breui omnia ei cecidissent ex sentētia, non depre-
 catur vltimū supplicium. Dicitur etiam ipsi Syllæ
 in somnijs se obtulisse dea, quā ex disciplina Cap-
 padocum Romani colunt, siue ea Luna, siue Mi-
 nerua, siue Bellona sit. Hæc Syllæ visa est assistere,
 & fulmen ei tradere, iussisseq; , singulis nominatis
 inimicis eius, ferire, illi icti cōcidere atq; è medio
 dilabi. Hoc ostēto erectus, narrat id postridie col-
 legæ, ac Romā pergit. Apud Picinas quum occur-
 rissent ei legati, orauerunt ne infesta signa raptim
 ad urbem ferret, senatum enim ei satisfacturum:
 pollicitus est se ibi locaturum castra, imperauitq;
 vt solent militibus duces ea metari. Ita legati, fide
 ei habita, læti abiere. Post quorum discessum, con-
 festim Basillū & C. Mommium præmittit ad oc-
 cupandum per eos portam & murum ad collem
 Æsquilinū: inde citato sequitur cursu. Quum Ba-
 fillus in urbem irrupisset, portamque occupasset,
 plebs pleraq; inermis tegulis & lapidibus ex muro
 incessentes, ne progredi valeret, represserunt eum
 ac repulerunt ad murum. Interea superuenit Syl-
 la, qui cernens id quod agebatur, clamauit vt ædi-
 ficia succederent, sumptaq; ardenti face ipse flam-
 mam princeps subiecit. Insuper sagittarijs præce-
 pit superioribus tectis tela ignita iniicerent: idq;
 fecit nullo consilio, sed commotus auferendū se
 permisit iræ. Nempe aduersarios tantū videbat:
 amicorum, propinquorum, & necessariorum nul-
 lam ducebat rationem, neque miseratione eorum
 captus ingrediebatur per ignem. Sontes & inson-
 tes iuxtā ducebat. Inter ea propulsus ad ædē Tel-
 luris Marius, seruitia vocauit per edictū ad liber-
 tatem. Cæterū irruentibus hostibus, oppressus
 excessit vrbe. Sylla, coacto senatu, Mario cum
 paucis alijs, in quibus Sulpitius tribunus plebis
 fuit, aqua & igni interdicit. At Sulpitius, prodi-
 tus quum esset à seruo suo, obtruncatus est: ser-
 uum Sylla manu misit, inde de saxo præcipitavit.
 In Marij caput pecuniam pronunciauit: parum
 gratē tamen, vel ciuilitē, vt pote cuius nuper po-
 testati domi eius se ipse permiserat, fueratque illæ-
 sus dimissus. Quem Marius si tum missum non fe-
 cisset, sed interimendum Sulpitio cōdonasset, po-
 tuisset rerum potiri: sed tunc tamē repercit ei, qui,
 mox quum in idem incidisset discriminis, bene-
 ficentiam non est expertus eandem. Qua in re of-
 fendit senatum Sylla occultē, populi verò in-
 dignationem & inuidiam re ipsa liquidō sensit:

Τοι Μαρίω τότε μὴ δένει Σύλλω, ἀλλ' ἀποθανῆναι ὑπὸ Σουλπίκιου παρεμβῶν, πρῶτων κρατεῖν ὑπῆρχεν,
 ἀλλ' ὅμως ἐφείσατο καὶ μὴ ἡμέρας ὀλίγας τὴν αὐτῶν λαβῶν παρὰ τῶν, οὐκ ἔτυχε τῶν ὁμοίων. ἐφ' οἷς ὁ Σύλλας
 τὴν μὲν σύγκλητον ἀδήλωσεν ἠνάσσειν ἢ ὅτι παρὰ τῷ δήμῳ δις μὲν καὶ νέμεσις αὐτῶν φανερά δι' ἔργων ἀπήντα.

A ἔπεμψε δύο τῶν στρατηγῶν, Βροῦτον καὶ Σεργίλιον, ἀπο-
 ράσσοντας αὐτὰ βαδίξαι. οὗτοι, θρασύτερον Σύλλας ἀπα-
 λεθῆναι ὡρμηθεὶς ἀνελθόντες, οἱ στρατῶται, καὶ ὁ βασιλεὺς
 τέκλαρ, καὶ τὰς παρὰ φύρην ἀφείλοντο, καὶ πολλὰ τῶν
 βουλομένων ἀπέπεμψαν· αὐτὸν τε δὲ φιλῶ κατῆφθα, ὁρῶ-
 μένους τῶν στρατηγῶν παρὰ τῶν ἐρήμοις, καὶ τὸν Σούλλαν
 κατεκτιῶν ἀλλ' ἀνῆκεσθαι ἀπαγγέλλοντάς. οἱ μὲν δὲ παρὰ τὸν Μά-
 ριον ἐπὶ τῶν ἀσπίδων ἦσαν· ὁ δὲ Σύλλας ἀγωνεῖς ἐξ ἰσχυρῶν
 τέκλαρ μὲν τῶν σωμαρχόντων, ἀπὸ Νόλης ἐκείνης, τὸν μὲν στρα-
 τῶν ὄραν παρεθύμον ὄντα χωρῆν δὲ θύξασθαι τὴν πόλιν. ἐνδοιάζων
 ὅτι τῆ γνώμῃ παρ' αὐτῶν, καὶ δεδουκῶς τὴν κίνδυνον. ὁ δὲ μὲν τις
 Ποσειδῶνιος, θύσαντος αὐτῶν κατὰ μεθῶν τῶν σημείων, καὶ τὰ χεῖ-
 ρας ἀμφοτέρων τῶν Σύλλας παρετίνας, ἠξίου δεδιῶναι καὶ
 φυλάττεσθαι μέγιστον τῆ μάχης, ὡς, εἰ μὴ πρῶτα τὰ χεῖρ
 λαβῶν σιωπελεσθεῖν, τὴν ἐξάπλω δίκην ὑποχρεῖν βουλομένων.
 λέγει δὲ καὶ τὸς ὑπὸν αὐτῶν Σύλλας φασίτωσιν ἰὸν ἰὸν ἰ-
 μῶσι Ρώμασι, τῶν Κατωπαδικῶν μαχόντες, εἴτε δὲ Σε-
 λυῶν οὔσαν, εἴτε Ἀθηνῶν, εἴτε Ἐνυῶ. τῶν τῶν ὁ Σύλλας
 ἔδοξεν ὅτι τῶν εἰσείσασιν κεραιὸν αὐτῶν, καὶ τὴν ἐξ ἄραν ἐκείσιν
 ὀνομάζουσιν τὸ ἐκείνου, βόηθην κελύσασιν τῶν ὅτι πῆλιν βαλ-
 λομένων, καὶ ἀφαιρίζεσθαι. θρασυτάτος ὅτι ὄντι, καὶ φερίστας ἐπὶ
 σωμαρχόντων μὴ ἡμέραν, ὅτι τὸ Ρώμῳ ἠγεῖτο. καὶ παρὰ Πίν-
 νας αὐτῶν παρεσβείας ἐντυγνύσας, καὶ δεομένης μὴ βαδίξαι ἄ-
 θύξας ἐξ ἐφόδου, (πρῶτα γὰρ ἔσεσθαι τὰ δίκαια τῆς βουλῆς
 ψηφισαμένης) ὡμολόγησε μὲν αὐτῶν καταπρατοπεδύσειν,
 καὶ ἀφαιρίζεσθαι ἑκάστων χωρῶν (ὡς παρ' εἰσῆ) τῶν στρατοπέ-
 δων τοῖς ἡγεμόνας· ὡς τε τοῖς παρεσβείας ἀπελθῆναι πειθεύσαν-
 τας. ἐκείνων ὅτι ἀπελθόντων, ἄθύξας ἐκπέμψας Λόκιον
 Βάσιλλον καὶ Γάιον Μόμμιον, καταλαμβανῶν τὴν πύλιν
 δι' αὐτῶν, καὶ τὰ πύλιν τῶν παρὰ τὸν λόφον τὸν Αἰσκυλῖνον· εἴτ'
 αὐτὸς ἀπάσῃ σπουδῇ σιωπήσασιν. τῶν ὅτι παρὰ τὸν Βάσιλλον εἰς
 τὴν πόλιν ἐμπεσόντων καὶ κρατωμένων, ὁ πολὺς καὶ αἰὸπλος
 δῆμος ἀπὸ τῶν τειχῶν κεραιῶν καὶ λίθων βόηοιτες ἐπέσχεον
 αὐτοῖς τῶν παρὰ τῶν χωρῶν, καὶ σιωπῆσασιν εἰς τὸ τείχος. ἐν
 τούτῳ ὁ Σύλλας παρὲν ἤδη, καὶ σιωπῶν ὁ γινόμενον, ἐβόησεν
 τὰς οἰκίας ὑφάπτειν, καὶ λαβῶν δ' ἄδα κεραιῶν, ἐξ ἄρῃ
 παρὰ τῶν αὐτῶν, καὶ τῶν ἐξ ὄρας ἐκείστων χερῶν τῶν πυ-
 ρεβόλοις αὐτῶν τῶν στρατοπέδων ἐφειμένους κατ' ὁσῶνα λο-
 γισμῶν, ἀλλ' ἐμπαθῆς ὦν, καὶ τῶν θυμῶν παρὰ δεδουκῶς, τὸ τῶν
 παρὰ τῶν ἡγεμονίαν, ὡς γε τοῖς ἐξ ἄρῃ μόνον εἰσῆ, Φί-
 λους ὅτι καὶ συγγενῆς καὶ οἰκίους εἰς ὁσῶνα λόγον θένδρος
 οὐδὲ οἰκίον, κατῆρξεν ἀφ' ἑαυτοῦ, ὡς τῶν αἰπίων, καὶ μὴ ἀφ' ἑ-
 γνωσῶν οὐκ ἔστι. τούτων ὁ γινόμενον, ὁ Μάριος ἐξ ὡσῶν παρὰ
 τῶν τῶν ἡγεμονίαν, ἐκάλει δὲ κεραιῶν εἰς ἑλθῶν τῶν οἰ-
 κητῶν ἐπελθόντων ὅτι τῶν πολεμίων κρατηθῆς, ἐξέπεσε τὸ πό-
 λεως. Σύλλας ὅτι τὴν βουλῶν σωμαρχῶν, καταψηφίζεσθαι
 θάνατον αὐτῶν τε Μαρίου καὶ ὀλίγων δῆμων, ἐν οἷς Σουλ-
 πίκιος ἰὸν δὲ δῆμῶν. ἀλλὰ Σουλπίκιος μὲν ἀπεσφάγη,
 παρὰ τῶν τῶν παρὰ τῶν, ὃν ὁ Σύλλας ἠλθῶν ἔρωσεν,
 εἴπα κατεκρήμνισεν. Μαρίω δὲ ἐπεκρήρυσεν ἀργύριον, οὐκ ἰ-
 γνωμόνως, ὁσῶν πολιτικῶς, ὡς γε μικρὸν ἐμπαθῆσιν ὑπο-
 χρεῖται εἰς τὴν οἰκίαν δούξαι αὐτὸν, ἀσφάδως ἀφείσθαι. καὶ

Νόνιον μὲν γὰρ τὸ ἀδελφιδεύω δι' αὐτὴν καὶ Σεργίου δόξα
 μετόπισθε, ἀποψηφισάμενοι καὶ καθυβείσαντες, ἐπέσει
 κατέστησαν δόξα, οὓς μάλιστα ἡμῶντες ὄντο λυπεῖν
 ἔκειντο. ὁ δὲ τούτοις τε παρορμήσειτο χεῖρην, ὡς τοῦ δήμου
 τὴν ποίησιν αὐτὸ βούλοιο, δι' αὐτὸν ἀπολαύοντος τῆς ἐλευθε-
 ρίας καὶ θεραπείων δὲ τῶν πολλῶν μίσος, ὑπαπεν κατέστη-
 σεν ἀπὸ τῆς ἐλευθερίας γάσεως Λόχιον Κίναον, δόξα καὶ ὄρκους
 καταλαβὼν, ὁνομήσειτο εἰς αὐτὸν παρορμήσειτο. ὁ δὲ ἀναβὰς
 εἰς τὸ Καπιτώλιον ἔχων ἐν τῇ χειρὶ λίθον, ὤμνηεν, εἶτα ἐπα-
 ρεσάμενος ἑαυτὸν, μὴ φυλάττειν τιμὴν παρὰ τὸν ὄρκον ὄνομα,
 ἐπέσει τῆς πόλεως, ὡς ἔπειτα ὁ λίθος ἀπὸ τῆς χειρὸς, κατέ-
 βη χαμάζετο τὴν λίθον ἐπὶ ὀλίγων παρόντων. παρορμήσειτο
 ὄνομα τῆς χειρὸς, ὁ δὲ ἐπέσειτο τὴν κατεστῶτα κινήσιν καὶ
 δίκην ἔπειτα τὸ Σύλλαν παρεσκύβασε, καὶ κατηγέρθη ἐπέσει-
 σεν Οὐεργίνιον, ἕνα τῶν δημόρων, ὃν ἐκείνος ἀματὰ δικά-
 σεν χεῖρην εἰσάσας ὅτι Μιθριδάτη ἀπήρε. λέγεται δὲ,
 ἕνα τῶν ἡμέρας ἐκείνας ἐν αἷς ὁ Σύλλας ἀπὸ τῆς Ἰτα-
 λίας ἐκίθη τὸν σὺλον, ἀλλὰ τε πολλὰ Μιθριδάτη ἀπεί-
 ροντο παρὰ τὸν Πέρραμον ὅτι σκῆψαι δαμόνια, καὶ νίκην τε-
 φαμφορὸν κατεμύριον ἕνα τῶν Περραμίων ἐπὶ αὐτὸν,
 ἐκπινὼν ὄρμητον ἄνωθεν ὅσον οὐπὼ τῆς κεφαλῆς φαύουσαν
 σιωτὴν ἔπειτα, καὶ τὸν ἐφαλον πτότα καὶ τὸν ἑατέρου φέρε-
 σαι χαμάζετο ἀπὸ δρυπτόμου ὡς τε φείκην μὲν τὰ δὴ-
 μῶν ἀθυμίας ὅτι πολλὰ Μιθριδάτη παρορμήσειτο, καὶ ἕνα τῶν
 τότε τῶν παρορμήσειτων ἐλπίδος πέρα παρορμήσειτων. αὐ-
 τὸς μὲν γὰρ Ἀσία τε Ρωμῶν, καὶ Βιθυνίας καὶ Καππαδο-
 κίας τῶν βασιλέων ἀφῆρη μὲν, ἐν Περραμῶν καὶ ἕνα, πλεί-
 ον καὶ διωσείας καὶ τυραννίδας ἀπείρῃσι τοῖς φίλοις.
 τῶν δὲ παίδων ὁ μὲν ἐν Πόντῳ καὶ Βοσπόρῳ τὴν παλαίαν
 ἀπὸ τῶν ἑατέρων τὴν Μαγαθὴν ἀοίκητον δόξα κατεῖχεν,
 ὁ δὲ ἐν τῷ παρὲν ὄνομα Ἀσιαρῆος ὅτι, Θρακίῳ καὶ Μα-
 κεδονίῳ ὅτι φρατὰ μὲν ἀπὸ παρὰ τὸν παρορμήσειτο. ἀπὸ τῶν οἰ-
 τησὶ τοῖσι ἐχέσειτο, διωσείας ἔχοντες ὡς ὁ μέγιστος Ἀρ-
 χέλαος τῶν μὲν ναυσὶν ὁμοῦτι Συμπάσις ὅτι καὶ τῶν ἑα-
 λῆσις, ἕνα τε Κυκλάδας νήσις ἐδουλοῦτο, καὶ τὸν ὄνομα
 ὄνομα Μαλέας οἰτὸς ἰδρῶται, καὶ τὴν Εὐβοίῳ αὐτὴν εἶχεν.
 ὁ δὲ Ἀθηνῶν ὄνομα μὲν, ἕνα μὲν Θεσσαλίας ἔδνη τῆς
 Ἑλλάδος ἀφῆρη, μὲν παρὰ τὸν παρορμήσειτο παρὰ Χαϊρώνῃ. ἐν-
 τῶντα γὰρ αὐτὸν Βρέπιος Σέρρας ἀπήνησε, παρὰ τῆς μὲν
 ὡς Σεντίου, τὸ φρατῆρο τῆς Μακεδονίας, αὐτὸν ὅτι τὸν καὶ
 φρατῆρο ἀπὸ τῶν Ἀρχέλαο δίκην ὄνομα τὸν φρα-
 τῆρο ἀπὸ τῆς Βοιωτίας, ὅτι πλείστον αὐτῆς, καὶ τὸν μὲν
 χαρῆ ἀπὸ τῶν ἰσάμενος παρὰ Χαϊρώνῃ, ὄνομα, καὶ σιω-
 εφλε παλιν ὅτι τὴν ἑατέρων. Λόχιου δὲ Λόχου κελ-
 λῶντος αὐτὸν ἕνα τῶν ὄνομα ὅτι τὸν Σύλλα, καὶ τὸν ἑα-
 φισάμενος ἐκείνῳ ἐπὶ πόλεμον, ὁ δὲ ἐκλιπὼν τὴν Βοιω-
 τίαν, ὅτι παρὰ τὸν Σεντίον ἀπῆλαυνε, καὶ ἕνα τῶν παρ-
 ὄνομα τῶν ἐλπίδος πέρα παρορμήσειτων, καὶ τῆς Ἑλλάδος
 οἰκείως ἐχέσειτο παρὰ μεταβολῆν, ἀπὸ τῶν ἐκείνου κα-
 λῶνται. ἀλλὰ γὰρ Βρέπιος μὲν τῶντα λαμπαρῆται τῶν
 παρὰ τῶν. Σύλλας δὲ τῶν μὲν δόξα πόλεις ὄνομα εἶ-
 χεν ὅτι παρὰ τῶν καὶ καλούσας, τῶν δὲ Ἀθηνῶν ἀπὸ τῶν ἑα-
 τῆρο ἐπέσει. καὶ τὸν ἑατέρων ἐπολιόρκε, μὲν τὴν τε πᾶσαν ἐφῆσις, καὶ μὲν τῶν πορτοδαπῆς ποιού-
 μενος. καὶ τὸν χρόνον οὐ πολὺν ἀπῆλαυνε, παρὰ ἀκινδύνως ἔδνη τὴν αὐτὴν πόλιν, ἕνα τῶν σιωτῆρο ἕνα
 τῆ χεῖρα τῶν ἀπῆλαυνε εἰς τὸ ἑατέρων κατέσει. ἀλλὰ ἐπειρῆμενος εἰς Ρώμην, καὶ δεδιὼς τὸ ἐκείνῳ γεωτερομένῳ,

A siquidem Nonio Syllæ sororis filio commendatio-
 ne eius subnixo & Seruio candidatis ignominiosè
 repulsis, alios designauerunt, quorum angi illum
 arbitrabantur honore. Quæ sibi esse prætulit iu-
 cundâ; quòd populus pro arbitrio agens, benefi-
 cio suo libertate frueretur. Ac quòd odium plebis
 leniret, consulem creauit ex aduersis partibus L.
 Cinnam, deuotionibus & iureiurando adactum
 pro se facturum. Ille scandit Capitolium, lapidem-
 que manu tenens iurauit. Inde execratus in caput
 suum, ni amicitiam cum Sylla conseruasset, ita vr-
 be vt exigeretur, sicut è manu sua excidebat lapis.
 B multis præsentibus lapidem proiecit in terram.
 At inuito magistratu, actutū molliri cœpit res no-
 uas, ac iudicium Syllæ est machinatus, accusato-
 remque apposuit vnum ex tribunis plebis, Vergi-
 nium. Quò ille vna cum subsellijs relicto, contra
 Mithridatem est profectus. Memorant, quo tem-
 pore classem Sylla ab Italia soluit, in alijs, quæ ag-
 ti Pergami Mithridati oblata fuerunt, miraculis,
 Victoriâ coronatam, quæ à Pergamenis super-
 nè demittebatur machinis, quum penè attingeret
 caput eius, labefactam & delapsam coronam in
 theatro ad solum diffactam, atque inde horrore
 populum, Mithridatem ingenti fuisse consterna-
 C tione percussum, licet omnia ei id temporis ex sen-
 tentia procederent. Quandoquidem Asiam Ro-
 manis, Bithyniam & Cappadociam regibus extor-
 ferat, sedebatque Pergami, opes, dynastias, & do-
 minatus amicis dispersiens. Filij eius diuersi, vnus
 in Ponto & Bosphoro, vetus regnum vsque ad so-
 litudines super Mæotin lacum aduersante nullo
 obtinebat: Ariarathes ingētibz copijs Thraciam
 & Macedoniam insistebat subigere: alias oras do-
 mabant cum exercitibus duces eius, quorum Ar-
 chelaus princeps classe ferme totum obtinens pe-
 lagus, insulas Cycladas in ditionem redigebat,
 D aliasque quotquot intra Mæeam positæ sunt,
 ipsamque tenebat Eubœam. Athenis sedem belli
 habebat: inde Græcas gentes Thessalia tenus ab
 Rom inis ad se traxerat. Nō nihil impedit ad Chæ-
 roneam. Illic occurrit ei Brutius Sura prætoris Ma-
 cedoniæ Sentij legatus, virtute & consilio vir sin-
 gulari. Hic instar torrentis per Bœotiam ruenti
 Archelao fortissimè obiecit se, ac, prælijs tribus
 ad Chæroneam cum hoc colluctatus, repulit cum
 atque ad mare denuo redegit. Qui, quum impe-
 rasset ei Lucullus vt Syllæ (cui ea prouincia de-
 creta erat) cederet, quanuis rebus ei supra votum
 E fluentibus, & Græcia ob probitatem eius ad mu-
 tationem prona, confestim excessit Bœotia, & re-
 trò concessit ad Sentium. Cæterum hæ splendi-
 diffimæ res gestæ Brutij fuere. At Sylla cætera op-
 pida, per legatos suos inuitatus ab illis, extemplo
 recepit: Athenas verò, manere in partibus regijs
 per tyrannum coactas Aristionem, magna vi ad-
 ortus Piræum vndique circumfedit, machinas
 admouit omnis generis, varijsque modis oppu-
 gnauit id. Atqui si paulisper sustineret, sedens po-
 tuisset superiorem urbem per famem, iam anno-
 næ inopia ad extrema redactam, capere. Sed quia
 F festinabat ad urbem, motusque urbanos timebat,

multis periculis, multis certaminibus, grandibus impensis conficere maturavit bellum. Cui quidem, præter reliquum apparatus, machinamentorum molitio decem millibus iugorum mularium, quæ occupata quotidie erant eo in munere, curabatur. Deficiente materia, (nam complures machinas & suo labefactatas pondere conuelli contigit, & ab hostibus immisso affidue igni conflagrare) lucis iniecit manum, atque nemorosissimam inter subvrbia Academiam Lyceumque denudavit. Iam quia ingentem pecuniam bellum postulabat, movit sacros thesauros Græciæ. Atque hinc Epidauro, hinc Olympia deferri ad se iussit pulcherrima & pretiosissima dona. Ad Amphictyonas quoque Delphos scripsit, rectè facturos ipsos, si ad se misissent Apollinis thesauros: aut enim hos in securiore apud se custodia fore, aut, si consumpsisset eos, non reddendum se minus. Itaque ex amicis Caphim misit Phocensem cum mandatis vt singula ad pondus acciperet. Venit quidem Caphis Delphos, sed attingere dubitavit sacra, qui etiam coram Amphictyonibus maiorem in modum impositam sibi necessitatem deploravit. Quum iactarent nonnulli se citharæ sonum ex adyto audisse, id, siue credidit, siue quo religionem animo Syllæ offerret, scripsit ad eum. Ille ludens mirari rescripsit se Caphim, qui non intelligeret gaudentis esse non indignantis cantum. Ne ergo capere dubitaret, utpote Deo propitio & dante. Ac reliqua quidem, quæ inde exportata fuere, vulgus præteriere Græcorum. Dolium verò argenteum, quod residuum adhuc erat ex donis regijs, quum ferre iumenta ob pondus & molem non valerent, coacti Amphictyones id concidere, repetierunt memoria, hinc T. Quintium Flaminiū & M. Attilium, hinc Paulum Æmilium: quorum Attilius Antiochū Græcia exegerat, alij duo deucierant reges Macedonum: nec solum à templis Græciæ temperauerant, sed & dona & venerationem eis ac religionem addiderant magnam. Atqui modestorum illi & dicto audientium duces legitimi militum, atque animis ipsi regijs præditi, sumptibus autem restricti, modicis vtebantur & temperatis expensis, assentari verò militibus sædius ducebant quàm formidare hostes: at huius tempestatis duces, qui vi primatū non virtute parabant, & qui magis in se mutuo arma, quàm in hostes quærebant, cogebantur in imperio obsequi. Inde pretio, quod in delictis militum effundebant, mercantes labores eorum, totam patriam imprudentes venalem, ac si nequissimorum seruos, quo imperare valerent melioribus, reddidere. Hæc eiecerunt Marium, mox contra Syllam reducerunt: hæc Octavij Cinnam, hæc Fimbriam fecerunt Flacci homicidam. Quorum malorum præcipuè Sylla fons fuit: qui quo corrumperet & ad transitionem pelliceret aliorum milites, prolixus & profusus fuit in suos. Itaque quum pariter alios ad proditionē, & suos perverteret ad luxuriā grandi pecunia, præsertim ad obfidionē illam, opus habebat. Miro enim & infano tenebatur expugnandarum ardore Athenarum, vel quod æmulatione quadam umbratilem pugnā susciperet cum antiqua illius civitatis gloria, vel quod esset irritatus dictarijs & scurrilitatibus,

πολλοῖς μὲν κινδύοις, πολλὰς δὲ μάχαις, μεγάλας δὲ δαπάναις κατέσπευδε τὸν πόλεμον. ὡς γὰρ τῆς δόξης τῶν οὐδὲν, ἢ τῶν ἀμνησθημάτων παραματεία ζῆλον μολοῖς οὐκ εἰς ἐργασίαν, ἢ τῆς ὑλῆς, ἀλλ' ἐπὶ τῶν πολλῶν τῶν ἔργων τῶν ἐκλώματα τοῖς αὐτῶν βέλτεσι, καὶ πυρπολῆσαι βδελύματα σιωπῶν τῶν πολέμων, ἐπεχείρησε τοῖς ἰεροῖς δόξαι· καὶ τὴν τε Ἀκαδημίαν ἐκείρε δειδροφορωτάτην παραματεῖον οὐσαν, καὶ τὸ Λυκείον. ἐπεὶ δὲ καὶ χρημῶν ἔδωκε πολλῶν πρὸς τὸν πόλεμον, ἐκίθη τῶν Ἑλλάδος ἀστυα, τῆς τοῦ Ἐπιδάουρου, τῆς δὲ Ὀλυμπίας, τῶν καλλιῶν καὶ πολυτελέστατα τῶν ἀναθημῶν μεταπεμπόμενος. ἐγραψεν δὲ καὶ τοῖς Ἀμφικτυοῖσιν εἰς Δελφοῖς, ὅτι τὰ χεῖρα τὰ θεοῦ βέλτερον εἶναι χρημῶν πρὸς αὐτόν. ἢ γὰρ φυλάξῃν ἀσφαλῆτερον, ἢ καὶ ἀποχρησάμενος, ἀποδώσῃν οὐκ ἐλάττω. καὶ τῶν φίλων ἀπέστρεψε Κάφιν τὴν Φωκίαν, κελύσσας σαθρῶν τῶν λαβῶν ἔκαστον. ὁ δὲ Κάφισ, ἦκε μὲν εἰς Δελφοῖς, ὡκῆ δὲ τῶν ἱερῶν ἦγειν, καὶ πολλὰ, τῶν Ἀμφικτυόνων παρόντων, ἀπεδάκρυσε τὴν αἰάκην. ἐνίαν δὲ φασκόντων ἀκούσας φηγορημῶν τῆς ἐν τοῖς ἀνακτόροις κητέρας, εἴτε πιεύσας, εἴτε τὴν Σύλλαν βουλόμενος ἐμβόλην εἰς δόξαιμονίαν, ἀπέστρεψε πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ σιωπῶν αὐτῆς γραφῆ, θαυμάζων τὸν Κάφιν, εἰ μὴ σιωπήσῃν ὅτι χεῖροντος οὐ χαλεπαίνοντος εἶναι τὸ ἀδφν. ὡς τε θαρρόντα λαμβάνειν ἐκέλευσεν, ὡς ἠδὲ μῦθου τῶν θεοῦ καὶ διδόντος. τῶν μὲν οὖν δῆλα διέλαθε τοῖς τε πολλοῖς Ἑλλήνας ἐκπεμπόμενος τὸν δὲ ἀργυροῦ πῆλον, ὅς ἐστι τῶν ἰσχυρῶν ἐπὶ τῶν βασιλικῶν, ἀλλὰ βαρῶς καὶ μέγιστος οὐ δυναμῶν ἀναλαβῶν τῶν ὑποζυγίων, ἀναλαβόμενοι κατακτόνῃ οἱ ἀμφικτυόνες, εἰς μνήμων ἐβάλλοντο, τῆς τοῦ πόντου Φλαμίνιον δὲ Μαίσιον Ἀκύλιον, τῆς δὲ Αἰμίλιον Παύλον. ὧν ὁ μὲν, Ἀντιόχῳ ἐξέλασας τὴν Ἑλλάδα, οἱ δὲ τοῖς Μακεδόνων βασιλεῦς καταπολέμησαντες, ἕκαστον ἀπέχοντο τῶν ἱερῶν τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ δῶρα καὶ τιμῶν αὐτοῖς καὶ σεμνότητι πολλῶν προσέθεσαν. ἀλλ' οὐκ εἴκοι μὲν ἀνδρῶν τε σωφρόνων καὶ μεμαθηκότων σιωπῆ τοῖς ἀρχαῖοι παρέχον τῶν χεῖρας, ἢ γούρμῶν καὶ ἴκμον, αὐτοῖς τε τῶν ψυχῶν βασιλικῶν, καὶ τῶν δαπάναις ἀτελεῖς ὄντες, μετείοις ἐχρῶντο καὶ τεταμῶν ἀναλώμασι, τὸ χρολακεῖν τῶν γραπῶν ἀγχιον ἢ γούρμῶν τῶν δεδίναι τοῖς πολέμοις. οἱ δὲ τότε γραπῶν, βία δὲ πρῶτον, καὶ ἀρετῆ κτώμενοι, καὶ μάλλον ἐπὶ ἀλλήλοισι δέομενοι τῶν ὀπλων, ἢ τῶν πολέμοις, ἠνάγκασοντο δημογῶν ἐν τῶν γραπῶν, εἰθ' ὧν εἰς τῶν ἠδὲ παλαιῶν τοῖς γραπῶν ἀνδρῶν ἀήλιον, ὠνεύμενοι πρὸς τοῖς αὐτῶν, ἔλαθον ὠνιον ὄλεον τῶν πατρίδα ποιήσαντες, εαυτοῖς τε δούλοισι τῶν κακίων, ὅτι τῶν τῶν βελπόνων ἀρχῶν. ταῦτα δὲ ἤλαυνε Μάριον, εἴτ' αὐτῆς ὅτι Σύλλαν κατήγε. ταῦτα Ὀκταουίου τοῖς πρὸς Κίνδῳ, ταῦτα Φλάκκου τοῖς πρὸς Φιμβρίας αὐτόχρεας ἐπέστησεν. ὧν οὐχ ἦκαν Σύλλας ἀνέδωκεν εἰς ἀρχαῖς, ὅτι τὸ ἀφαιρήσειν, καὶ μετακλήσει τοῖς ὑπὸ δόξαις τῶν ἀπομῶν, καταχρησῶν εἰς τοῖς ὑπὸ αὐτῶν καὶ δαπάνωμενος, ὡς τε ἄμα τοῖς δόξαις μὲν εἰς πρῶτον, τοῖς δὲ ὑπὸ αὐτῶν, εἰς ἀσπίαν ἀφαιρήσειν, χρημῶν δὲ ἀσπίαν πολλῶν, καὶ μάλα πρὸς τῶν πολιούχων ἐκείνῳ. δεινὸς γὰρ ἦεν ἀρχαῖ καὶ ὑποδραίτης εἶχε αὐτὸν ἔρας ἐλεῖν τῶν Ἀθηνῶν. εἴτε ζήλω ἢ εἴτε θυμῶ τῶν σκώμματα φέροντα καὶ τῶν βοιωλοχίας,

πρὸς τὴν πάλαι σκωμῶντα τῆς πόλεως δόξαι,

πυροδὴ καὶ φέρον ἐν τῷ Καλδαιῶν καὶ Αἰθιοπῶν
 παρὰ τὸν ὄψιν, ὥστε τὸς Ρωμαίους ὑπὸ τῷ χάρακι
 συλλεῖν ἑαυτοὺς καὶ τὴν Σύλλα μηδεὶ λόγῳ ὁ θάμβος
 αὐτῶν ἀφελθὲν διωκόμενοι, βιάζονται τε ἀποδιδράσκοντας
 οὐ βουλόμενοι, ἡσυχίαν ἀγῆν, καὶ φέρειν βαρέως ἐφυβρίζον-
 τας ὁρώμενοι κρηπασμῶ καὶ γέλωτι τοὺς βαρβάρους. ὥνισε
 μὲν τοὺς μάχιστάς ποδῶν αὐτῶν. οἱ γὰρ ἐναντίοι κατα-
 φρονησάντες ἐβέβησαν πρὸς ἀταξίαν πολλήν, ὅσῳ δὲ διῶως
 ὑποήκοιο τῶν στρατηγῶν Αἰθιοπῶν πολυαρχίαν οἶτες, ὀλίγοι μὲν
 ἐν τῷ χάρακι διεκάρτερον, ὃ ἢ πλείους ὄχλος ἀρπαγῆς
 καὶ πορθημάτων δελεάζομενος, ὅδον ἡμερῶν πολλῶν ἀπὸ τῆς
 στρατοπέδου διεσπείρετο, καὶ τὴν τε τῶν Γαλατικῶν πόλιν
 ἐκχέλαι λέγονται, καὶ τὴν Λεβαδαίων Αἰθιοπῶν, καὶ συ-
 λήσαν ὁ μαντιῶν, ὅσῳ δὲ ἐναντίον στρατηγῶν πρὸς σταγμά δόντος. ὃ ἢ
 Σύλλας, ἐν ὁμοίᾳ αὐτῶν πόλεων ἀπολυμνῶν, δεσποταγε-
 τῶν καὶ λυπούμενος, ὅτι εἶα τὸς στρατιώτας χρυσαῖν, ἀλλὰ
 πρὸς ἀγῶν αὐτοῖς ὑπάκουον τὸν τε Κηφισοῦ καὶ τῶν ῥέι, δευ-
 ποῦ ἀβέβαιον, καὶ ἄφρονος ὀρούσῳ ἀνάπαυλας ὅσῳ δὲ δι-
 δούς, καὶ τῶν ἐνιδότων ἀπαράμειπτος ἐβέβαιος ἐλατῆς, ὅπως
 ἀπαγορεύσαντες πρὸς τὰ ἔργα, Αἰθιοπῶν πόλιν ἀσπασίαν
 τὴν κίνδυνον, ὃ καὶ σιωπῆ, τείτῳ γὰρ ἡμέραν ἔργαζόμενοι,
 τὴν Σύλλα παρεξίοντος, ἐδέοντο μὲν κερυγῆς ἀγῆν ὅτι τὸς
 πολεμίους. ὃ ἢ οὐ μάχεσθαι βουλομένων, ἀλλὰ μὴ βου-
 λομένων ποιεῖν, ἔφησεν εἰ τὸν πόλεμον. εἰ ἢ ὄντως ἔχρισιν
 ἀγωνιστικῶς, ἐκέλευσεν ἡδὴ μὲν τῶν ὀπλων ἐλθεῖν ἐκασ-
 δεύσας αὐτοῖς τὴν πρὸς τὴν μὲν ἡμομηλίαν ἀκρόπολιν τῶν
 Παρραποταμίων, τότε ἢ ἀνηρημένης τῆς πόλεως, λόφος ἐ-
 λείπετο περὶ ὧν καὶ ἀεικλήμωνος, τὴν Ἡδυλίου διωρισμέ-
 νος ὄρεσι ὅσῳ ὁ Ἄσος ἐπέχῃ ῥέων, εἶτα συμπύκτων ὑπὸ
 τῶν ῥίξαι αὐτῶν τῶν Κηφισῶν, καὶ σιωπῆ κερυγῆς, ὃ-
 κησὲν ἐκ στρατοπέδου τῶν ἀέρας ποιεῖ. δὲ καὶ τὸς χαλ-
 κασπιδας ὁρῶν τὸν πολεμίων ὡθουμένοις ἐπὶ αὐτῶν ὁ Σύλ-
 λας, ἐβούλετο φθῆναι καταλαβὼν τὸ τόπον, καὶ κατέλα-
 βε, κρηπασμῶν τοῖς στρατιώταις πρὸς ὄρους. ἐπεὶ ἢ ἀπο-
 κρουσθεὶς ἐκ τῆν ὁ Ἀρχελαῶς ὤρμησεν ὅτι τῶν Χαίρων, ὅ-
 οἱ ἢ συστρατευσάμενοι τῶν Χαίρων ἐδέοντο τὴν Σύλλα μὴ
 παρὰ τὴν πόλιν, ἐκπέμπει τῶν χιλιαρχῶν ἕνα Γαβί-
 νιον μὲν ἄρχατος ἐνός, καὶ τὸς Χαίρων ἀφίσι, βελη-
 γῆσας μὲν οὐ μὲν διωκέντας φθῆναι τὴν Γαβίνου. οὕτως
 ἢ ἀγαθὸς καὶ πρὸς ὄρους εἰς τὸ σῶσαι τῶν σιωπῆ δει-
 μῶν. ὃ ἢ Ἰόβας οὐ Γαβίνιον φησὶ περὶ φθῆναι, ἀλλὰ Ἐ-
 ρικί. ἢ μὲν οὖν πόλις ἡμῶν πρὸς τὸν ὄρος ἐξέφυγε τὴν κίν-
 δυνον. ἐκ τῆν Λεβαδείας καὶ τῆν Τροφωίου φησὶ τε κρη-
 σῆ καὶ νικηφόρα μαντιῶματα τοῖς Ρωμαίοις ἐξέπεμπον-
 το. πρὸς ὅν οἱ μὲν ὀπιζόμενοι πλείονα λέγουσιν ὡς ἢ Σύλλας
 αὐτοῖς ἐν τῷ δεκάτῳ τῶν ὑπομνημάτων γέγραφε, Κόιν-
 τος Τίτος, ὅτι ἀφανὴς αὐτῶν τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι παραμα-
 τῶν ὀπλων, ἢ καὶ πρὸς αὐτὸν ἡδὴ τῶν ἐν Χαίρωνεία νικηφό-
 ρα μάχην, πρὸς τῆν ὄρος ὅτι καὶ δούτερον ὁ Τροφῶνιος αὐ-
 τοῖς μάχην καὶ ἰκίω πρὸς ὄρους εἰς τὸς ὀλίγους χρόνους. μὲν
 ἢ ἔστωσαν, αὐτῶν τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι παραματῶν ὀπλων, ὄνομα Σαδουή-
 νιος, αὐτῶν πρὸς τὸν θεοῦ τέλος ὅτι καὶ τῶν Ἰταλίων
 πρὸς τῆν ἕμελλον ἔξιν, ἀμφοτέρω ἢ αὐτῶν πρὸς τὸ ὄρος ἐφραζόν τῶν γὰρ Ὀλυμπία Διὶ καὶ ὁ κάλλος καὶ ὁ μέ-
 γθος πρὸς πλησίον ἰδῆν ἔφασαν. ἐπεὶ ἢ διέβη τὸ Ἄσος ὁ Σύλλας, παρελθὼν ὑπὸ τῆν Ἡδυλίον, τῶν Ἀρχελαῶ
 παρεστῶν πρὸς τὸν πεδῶν, βελημῶν χάρακι κερυγῆς ἐν μέσῳ τῶν ἀκροπόλεως καὶ τῆν Ἡδυλίου, πρὸς τοῖς λεγόμενοις Ἀσίοις.

A & ferro confusi micanti flammeam horridamque
 in motu & discursu obijciebant speciem, vt Ro-
 mani contraherent se intra vallum. Sylla verò,
 quum pauorem eorum abstergere nulla ratione
 valeret, nec sustineret vim adhibere consternatis,
 quiesceret discrutareturque illudentes ipsis cum
 insolentia & risu barbaros cernens. Commoda-
 uit id ei tamē plurimum, quando hostes, nec aliās
 ducibus (quòd plures haberēt) parentes, contem-
 ptu Romanorum nihil seruauerunt ordines. Pau-
 ci in castris manebant, pleraque colluuias rapinis
 & populationibus inescata diffundebatur multo-
 rum dierum itinere à castris, nulliusq; iussu ducis
 oppidum Panopæorum excidisse perhibentur,
 Lebadæorum diripiuisse & manteū expilasse. Syl-
 la, sub cuius oculis oppida euertebantur, id indi-
 gnè patiens anxiusq; non permisit feriari milites,
 sed admouit eos labori, Cephisumque deriuare &
 fossas cogebat ducere, neque laxamentum indul-
 gebat vlli, elanguescentes statim seuerissimè ple-
 ctebat, vt operum faciendorum confecti labori-
 bus, certamen concupiscerent, quod euenit. Nam
 tertio die quàm laborare cœpissent, quum præter-
 iret Sylla, cum clamoribus rogauerunt eum, duce-
 ret ipsos in hostes. Ille non pugnare cupientium,
 sed laborem defugientiū esse belli desiderium di-
 xit: quòd si dimicare auerent, iussit vt extemplo
 armati illuc pergerent. Ostendit his eam quæ arx
 quondam Parapotamiorum fuerat, tunc verò ex-
 ciso oppido collis restabat saxosus & abruptus, ab
 Edyllo monte tanto diremptus spatio quantum
 Assus fluius occupat, qui deinde admistus sub
 ipsam radicem Cephiso, redditusque cum eo tor-
 rentior, munitum efficit castris ponendis cacu-
 men: Quate vbi chalcaspidas eò vidit Sylla rari,
 cupiebat locum prior occupare, & alacritate Mili-
 tum vsus occupauit. Vt repulsus inde Archelaus
 petijt Chæroneam, ac Cheronenses, qui in præsi-
 dijs erant Romanorum, Syllam orauerunt ne de-
 fereret oppidum suum, vnum misit tribunum mi-
 litum Geminium cum vna legione, & Cheronen-
 ses dimittit. Qui quum cuperent, non potuerunt
 Geminium tamen anteuertere. Adeo fuit ille pro-
 bus, & acrior ad subueniendum quàm illi qui opè
 requirebant. Iuba non Geminium, sed Hericium
 ait missum. Tantulum abfuit oppidum nostrum
 quin in periculum caderet. A Lebadia & Tropho-
 nio tum rumores secundi, tum oracula prospera
 Romanis nuntiata, de quibus plura incolæ com-
 memorant. Vt verò ipse in decimo Commentario
 Sylla prodidit, Q. Titius, non obscurus inter eos
 qui in Græcia negotiabantur, adijt eum, quum iam
 ad Chæroneam fudisset hostes, retulitque ei à
 Trophonio alterius pugne, quæ ibidè esset com-
 mittenda, breui palmam sponderi. Post hunc qui-
 dam ex cohorte prætoris, Saluenius nomine, futu-
 rum rerum Italicarū retulit ex diuina inspira-
 tione euentum. Easdem enim vterque sortes annun-
 tiauit. Nam venustatem & magnitudinem Iouis
 Olympij germanam se narrabant vidisse. Post-
 quam Assum Sylla transmisit, processit sub Edy-
 lion, & castra contulit castris Archelai, qui vallum
 firmum inter Acontion & Edylion iuxta Assia,

quæ vocant, iecerat. Locus vbi confedit, nominatur ab illo adhuc Archelaus. Sylla, vno die intermisso, Murenam cum vna legione & cohortibus duabus ad laceffendos turbatos hostes reliquit. Ipse iuxta Cephisum sacrificauit. Sacris peractis, processit Chæroneam ad recipiendas copias eas quæ illic erant, atq; vt Thurion, ita locum dicunt, contempleretur, quod præuenterant hostes occupare. Cacumen est asperum, & inturbinem fastigiatum, quod ὀρθόπερον vocamus. Sub hoc Morius labitur, & fanum est Apollinis Thurij. Nomen hic Deus à Thuro Chæronis matre dicitur fortitus, quem condidisse ferunt Chæroneam. Alij vaccā, quam dederat Cadmo Pythius ducem, ibi autumant oculis eius se obtulisse, ac locum ab ea nomē inuenisse, quod vaccā Thor appellent Phœnices. Syllæ autē, quum Chæroneam appropinquaret, tribunus, quem præfecerat oppido, processit cum armatis militibus obuiam, ferens ei coronam laureā. Qua accepta, vbi milites salutauit, & ad discrimen subeundū incendit, ciues duo Chæronenses adeunt eum, Homoloichus & Anaxidamus. Hi receperunt ei, si paucos milites traderet sibi, præfidium Thurij se deiecturos. Nam callem esse hostibus ignotum qui à Petrocho (sic locum dicunt) secundum Museum ducit in Thurion supra illorum caput. Eam semitam si inissent, haud difficulter euafuros se supra illos, & supernè saxis eos obruituros, aut depulsuros in planiciē. Quorum quum Geminius virtutem ac fidem commendaret, iussit Sylla vt rem aggredierentur. Hinc aciem instruit, & equitatum distribuit in cornua. In dextro ipse egit, Murenæ attribuit sinistrum. Gallus & Hortensius, legati, cum cohortibus subsidiarijs nouissimam aciem claudebant, & in iugis montium confederunt occultè, intenti ne circumueniretur acies. Videbant enim equitatus multitudine & pernicitate leuis armaturæ hostes moliri, vt cornua flexibilia & agilia ad intorquendum, porrigerent & circumijcerent Romanos. Interea quum Chæronenses, qui acceperant præfectum à Sylla Ericium, flexo occultè Thurio ostendissent se, ingens turba & fuga exorta barbarorū est, stragesque mutua plurima. Neque enim manere sustinuerunt, sed præcipites in suas ipsorū se induerunt hastas, mutuoque impulsu deturbauerunt semetipsi supernè ingruentibus hostibus & nuda terga cædentibus. Ita circa Thurion tria millia cecidere. Fugientes partim Murena instructa iam acie excipiens concidit obruncavitque, partim reiecti ad suorum castra, & in phalangem irruentes tumultuariè, maximam partem terrore & astu conciuere, distinueruntq; duces: quæ res eis magnum deuiamentum attulit. Nam in turbatos Sylla acriter inuectus, atque interiecto interuallo celeriter percursus, currus falcatos reddidit irritos. Quippe pollent præcipuè prolixitate cursus, qui concitationem & impetum præbet vi perruptionis: spatia breuia vanos efficiunt & languidos, telorum modo neruo arcus minus incenso. Quod quidem tum vsuuenit barbaris. Primos currus molliter emillos ac lētè inuectos repellētes Romani cū plausu & risu, vt ludis Circensibus solent, alios poscebāt. Hinc pedestres copię cōcurrerunt

Α ὁ μὲν πρὸς τὸ πρῶτον κατεσκύωσεν, ἀρχὴν ἡν Ἀρχέλαος ἀπὸ ἐκείνης καλεῖται. ἔπειτα μίαν ἡμέραν ὁ Σύλλας, Μιυρήαν μὲν ἔχοντα ἄρμα καὶ σπείρας δύο πρὸς τὸ πρῶτον πολεμίοις ἐνοχλήσας παρεπιπέτους ἀπέλεξεν αὐτὸς ὁ πρῶτος ἡ Κηφισὸν ἐσφαιμάζετο, καὶ τῶν ἱερῶν ἰεροδύμων, ἐχρῆσθε πρὸς τὴν Χαίρωναιαν ἀναληφόμενος τε τὴν αὐτῆς στρατίαν, καὶ κατεφόμενος ὁ καλεόμενος Θέριον ὑπὸ τῶν πολεμίων παρεπιπετῶν. ἐστὶ ἡ κερυφὴ τριχῆα, καὶ ἐροβιλῶδες ὄρεος, ὁ καλεόμενος ὀρθόπερον. ὑπὸ δὲ αὐτῶν ὁ ῥόδιμα ἡ Μωεία καὶ Θυεία νεὸς Ἀπόλλωνος. ὠνόμασται ὁ ὄρεος ἀπὸ Θυρῶν ἡ Χαίρωνος μήτρας, ὅτι οἰκιστὴν γενέσθαι τῆς Χαίρωνείας ἐπεθύμησεν. οἱ δὲ φασὶ τὸν Κάδμω δοθεῖσαν ὑπὸ τῆς Πυθίης καὶ θυγατρὸς Βοιωτῶν, ἐκείνην ἰδέσθαι, καὶ τὸν ὄρεον αὐτῆς οὕτω πρὸς ἀρῶν ἰδέσθαι. θῶρ γὰρ οἱ Φοίνικες τῆς Βοιωτῶν καλεῖται. παρεπιπέτος δὲ τῆς Σύλλας πρὸς τῆς Χαίρωναιαν, ὁ τεταμένιος ἐν τῇ πόλει χιλίαρχος ἐξωπλισμένος ἄγων τοῖς στρατιώταις, ἀπήνησεν ἐφ' αὐτοὺς δάφνης χερμίζων. ὡς δὲ δόξαι μὲν ἵσασατο τοῖς στρατιώταις καὶ παρῶρμησε πρὸς τὸν κίνδυνον, ἐπιπύχουσαν αὐτὰ δύο τῶν Χαίρωνείων ἀνδρες, Ὁμολοῖχος καὶ Ἀναξίδαμος, ὑφιστάμενοι τοῖς ὀρέοι κατεχρόντας ἐκείνους, ὀλίγους στρατιώταις παρ' ἐκείνου λαβόντες. ἀτρεπὸν γὰρ εἶπε τοῖς βαρβάροις ἀδελφὸν ἀπὸ τῆς καλεόμενης Γεφύρας, πρὸς τὸν μουσὸν ὅτι ὁ Θέριον ὑπὸ κεφαλῆς ἀρῶσαν ἢ πορθητὴν οὐ χαλεπῶς ἐπιπέσει, καὶ καταλύσει αὐτῶν αὐτοῖς, ἢ στυγερῶς ἐπὶ τὸν πεδῖον. τῆς Γαβινίας τοῖς ἀνδράσι μὲν τυρήσαντος ἀνδρείου καὶ πίστεως, ἐκείνου ὅτι χερμίζων ὁ Σύλλας αὐτὸς ὁ στυγερῶς τῆς Φάλαγγα, καὶ διένειμε τοῖς ἵπποισιν ὅτι κέρως ἐκατέρωθεν, ὁ δὲ δόξαι αὐτὸς ἔχων, ὁ δὲ δόξαι ἀνδρῶν ἀπὸ τοῦ Μουρήα, Γαβῖος ὁ καὶ Ὀρθῖος, οἱ παρεπιπέται, σπείρας ἐπιπύχους ἔχοντες ἔρατοι, παρεπέλασθαι ὅτι τῶν ἀκρων φύλακες πρὸς τὰς κυκλώσας. ἐρωδινοὶ γὰρ οἱ πολεμιοὶ κατεσκύωσαν ἵππους πολλοὺς καὶ ὑπὸ τοῖς ποδῶσιν αὐτοῖς ἐπιπύχους ὁ κέρως ἀκαμπῆς καὶ χυθῶν, ὡς μακρῶν ἀνδρῶν, καὶ κυκλωσόμενοι πρὸς Ῥωμαίους. ἐν τῷ τῷ τῷ Χαίρωνείων Ἐρίκιον ἀρῶντα πρὸς τὴν Σύλλα λαβόντων, καὶ παρεπιπέτων ἀδελφῶν ὁ Θούριον, εἶτα ἐπιπύχους, ὁρῶντος ἢ πόλεως καὶ φυγῆς τῶν βαρβάρων, καὶ φόνοσ ὑπὸ δὲ ἀλλήλων ὁ ἀλγῆτος. οὐ γὰρ ὑπέμνησαν, ἀλλὰ καὶ παρεπέλασθαι φερόμενοι, τοῖς τε δόξαι παρεπιπέτων αὐτοῖς τοῖς αὐτῶν, καὶ κατεχρόντας ὡς αὐτοῖς ἀλλήλους, αὐτῶν ἐπιπύχους τῶν πολεμίων, καὶ τὰ γυμνά παύοντων, ὡς τε τοῖς ἰσχυροῖς πεπύχους ὁ Θούριον τῶν τε φερόντων πρὸς μὲν εἰς τὰ ἐξ ἡδὴ κατὰ τὸν Μουρήας ἀπεπέλασθαι, καὶ διέφθειρεν ὑπὸ αἰπύτων οἱ δὲ ὡς αὐτοῖς πρὸς τὸ φίλιον στρατόπεδον, καὶ τῆς Φάλαγγα φύρδην ἐμπέσοντες, ἀνέπλησαν δέους καὶ τριχῆας ὁ πλῆθος μέγας, καὶ ἀφ' αὐτῶν τοῖς στρατιώταις ἐπέπλησαν, ἐν ἧκιστα βλάβασθαι αὐτοῖς. ἐξέως γὰρ ὁ Σύλλας τριχῆας οὐκ αὐτοῖς ἐπαρῶν, καὶ ὁ μῖστος ἀφ' αὐτῶν τῶν στυγερῶν ἀφείλετο τὴν τῆς δρεπτομηφίρων ἐίρησαν. (ἐρῶν γὰρ μάλιστα μήκῃ δρέμου, σφοδρότητα καὶ ῥόδιμα διεξέλασθαι δίδοντας) αἱ δὲ ἐκ βαρῶν ἀφείρες, ἀπαρακατοι καὶ ἀμύθηται, κατὰ τὸν βελαν τριχῆας οὐ λαβόντων. ὁ δὲ καὶ τότε τοῖς βαρβάροις ἀπήνησεν, καὶ τὰ πρὸς τῶν ἀρ-

μάτων δὲ τῶν ἐξέλασθαι, καὶ παρεπιπέτων ἰωδράς, ἐκκρυπτατοῖς οἱ Ῥωμαῖοι μὲν κρῖνον καὶ ῥόδιμα, ἀλλὰ ἦσαν, ὡς πρὸς εἰδῶσιν ἐν ταῖς δεατριχῆς ἵππων ῥομίας. ἐπιπύχους αἱ περὶ διωκτικῆς στυγερῆσαν.

τῶν μὲν βαρβάρων παροδοκιδίων τὰς θείας μακρὰς, καὶ πειρωμένων τὰς σωμασισμῶν τὴν φάλαγγα διατηρήσει τὰς τῶν Ῥωμαίων τοῖς ἀντιόχοις αὐτῶν καταβαλόντων, ἀποσπασμένων δὲ τὰς μαχίρας, καὶ παροδοκιδίων τὰς θείας, ὡς τὰς παροδοκιδίων αὐτῶν δι' ὄργλιν παροδοκιδίων γὰρ ἔωρων τῶν πολεμίων μυρίους καὶ πεντακισχίλιους θεράποντας, οἳ ἐκ τῶν πολεμίων κηρύγμασιν ἐλθοῦσιν οἱ βασιλέως στρατηγὸν, κατελόχισον εἰς τοῖς ὀπλίταις, καὶ τίς ἑκατοντάρχης λέγειται Ῥωμαῖος εἰπεῖν, ὡς ἐκ Κρονοῖς μόνον εἰδείη τῆς παρήσιας δούλους μετέχοντα. τίς τῶν οὐκ οὐκ βάρβαρος καὶ πυκνότητι βαρβάρων δὲ ὡδοκιδίων τῶν ὀπλιτῶν, καὶ τῶν φύσιν μὲν ἐλθόντων, αἵ τε βελόσφενδοι καὶ οἱ γρόφοι, χρομίων ἀφιδῶς τῶν κατόπιν Ῥωμαίων, ἀπέσπερον καὶ σιωπῶντες. Ἀρχελάου δὲ ὁ δόξιον χέρας εἰς κύκλωσιν ἀνάγειν, Ὁρτήσιος ἐφῆκε τὰς ἀπείρας δρόμων παροδοκιδίων, ὡς ἐμβαλῶν πλαγίως, ἐπιτρέψαντος δὲ τὰς ἀπείρας οὐκ εἰς αὐτὸν ἵπποις διαχίλις, ἐκθλιβόμενος τῶν πλῆθους, παροδοκιδίων ἐξέλετο τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ μικρὸν ἀπορήνυμι τῆς φάλαγγος, καὶ παροδοκιδίων τῶν πολεμίων. πυκνότης δὲ ὁ Σύλλας ἀπὸ τῆς δόξιος, μήπω συμπεπληκτός εἰς μάχην ἐδίωκε βοήθειαν. Ἀρχελάου δὲ τὰς χειροτάτης ἐλάσεως ὁρῶν τεκμηριώμενος, Ὁρτήσιον μὲν εἶα χαίρειν, αὐτὸς δὲ ἐπιτρέψας ὅταν ὤρμησεν ὁ Σύλλας παρὸς τὸ δόξιον, ὡς ἔρημον ἀρῆντος ἀρήσων ἄμα καὶ Μουριάα Ταξίλλης ἐπιτήρησι τῶν χαλκασίδας, ὡς τῆς κραυγῆς διχρῆσι παροδοκιδίων, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτὰ ποδιδόντων τὴν ἀσπίδα, ἐπιτήρησι τῶν Σύλλας ἀπορήνυμι ὅποτέρωσιν χερῶν παροδοκιδίων. δόξιος δὲ τὴν αὐτῶν τὰς ἀπείρας Μουριάα μὲν ἀρῶν ἐπέμψεν Ὁρτήσιον, ἔχοντα τέσσαρας ἀπείρας, αὐτὸς δὲ τὴν πέμπτην ἐπέσταν κελύσας, ἐπὶ τῶν δόξιος ἠπείρητο, καὶ καθ' ἑαυτὸ μὲν ἀξιομάχος ἦδη τὰς Ἀρχελάου σιωπῶντες οὐκ εἰς τὸν ὀφθαλμῶν, πᾶσι τῶν ἀπείρας, καὶ κατήσαντες ἐδίωκον, παρὸς τε τὸ ποταμὸν καὶ τὸ Ἀκρίτιον ὄρος παροδοκιδίων φέρωντας. οὐ μὲν ὁ γὰρ Σύλλας ἠμέλησε Μουριάα κινδυνώοντος, ἀλλὰ ὤρμησε τοῖς ἐκ βοήθειαν. ἰδὼν δὲ νικῶντας, τότε τῆς διώξεως μετείχε. πολλοὶ μὲν οὐκ ἐπὶ πεδίῳ τῶν βαρβάρων ἀπείρωτο, πλῆθος δὲ τὰς χερακι παροδοκιδίων κατέπησαν ὡς τε μυρίους ἀπέσπειν εἰς Χαλκίδα μόνους ἀπὸ τῶν ποταμῶν μυριάδων. ὁ δὲ Σύλλας λέγει τέσσαρας καὶ δέκα ἐπιτήρησι τῶν ἀπείρας στρατιῶν, εἴτα καὶ τούτων δύο παρὸς τὴν ἀπείραν παροδοκιδίων. δὲ καὶ τοῖς Ἑσπαιοῖς ἐπέσταν Ἀρρη καὶ Νικίω καὶ Ἀφροδίτῳ, ὡς οὐκ ἦτον δὲ τυχεῖα καπερῶσας ἢ δυνότητι καὶ δυνάμει τὸν πόλεμον. διὰ τῆς μὲν δὲ Ἑσπαιον ἔσταν τῆς περὶ τὴν μάχης, ἢ παρὸν ἀέκλινα οἱ παρὸν Ἀρχελάου μέγιστον τῶν Μόλου ῥήθρον. ἔπερον δὲ ἐπὶ τῶν Θουρείου καὶ κρυφίῳ βέλτοσιν, ἐπὶ τῆς κρυφίῳ τῶν βαρβάρων, χρομίων ἐλλίω καὶ ἐπισημῶν Ὁμολοῖον καὶ Ἀναξιδάμον χρομίων. τῶν τῆς ἀπείρας τῆς μάχης ἦν οὐκ ὀφθαλμῶν, παρὸν τὴν Ὀιδιπόδρον κρήνην καπερῶσας θυμῶν. οἱ δὲ κρήνοιτες, ἦσαν Ἑλλῆνες ἐκ τῶν ἀπείρας ἀνακεκλημένοι πόλεων. ἐπεὶ παρὸς γὰρ ὀφθαλμῶν ἀπείρας κηρῶν εἶχε, καὶ τῆς χρομίων ἀπείρας ἀπείρας τὴν ἠμισίαν, τὰς ἑσπαιον καὶ τὰς Ὀλυμπίαν καπερῶσας, ἐκ τῶν παροδοκιδίων κελύσας ἀπείρωσας τὰς χρομίων τοῖς θεοῖς ἀπείρας αὐτὸς εἰλήθη. καὶ τῶν πειρωμένων, Φλάκκον

A Barbari longas hastas infestas prætenderunt, quò phalangem conferta acie integram retinerent: Romani projectis extemplò pilis, strinxerunt gladios, quibus Sarissas auerterunt, quo flagrantes properè manus cum illis confererent. Conspiciebant enim antè signa hostium quindecim millia feruorum, quos de hostibus duces regij per editum manumissos inter ordines militares centuriauerant. Fertur híc centurio quidam Romanus dixisse, nonnisi Saturnalibus vidisse se libertatem vsurpare feruos. Hos, quum ob profundam & densam aciem tardè ab Romanis legionarijs impellerentur, & præter ingenium suum tenere ausos locum, grandine missilium & fundis emissarum glandium secunda acies Romana auertit & turbauit. Quum dextero cornu productò, circumuenire Archelaus pararet Romanos, emisit Hortensius citato cursu cohortes suas, in latus vt inueherentur. Sed quum flexisset ille citò in latus duo millia equitum, quos circa se habebat, pressus à multitudine Hortensius, recepit se pederentim ad montana, avulsusque ab acie sua circumuenitur ab hostibus. Quo nuntiato, Sylla ab dextero cornu, quod nondum contulerat signa, expedito cursu accurrit eò ad ferendas suppetias. Archelaus ex puluere ab equitibus excitato suspicatus id quod erat, reliquit Hortensium, atque, vnde aduehebatur Sylla, se ad cornu dexterum flexit, sperans id se sine duce inuenturum. Simul in Murenam infert Taxilles chalcaspidas. Itaque, quum clamor duobus ex locis accideret, & montes strepitum referrent, restitit suspensus Sylla vtram ad partem accurreret. Tandem vt satius visum ad locum suum redire, Murenæ Hortensium cum quatuor cohortibus submisit, iussuque vt se quinta sequeretur, properauit ad dexterum cornu, quod iam æquo Marte per se præliabatur cum Archelao. At illo conspecto Archelaum semel profligauerunt. Fufos & ad flumen montemque Acontium effuse fugientes infectati sunt. Porrò Murenæ periculum non neglexit Sylla, sed contendit ad ferendam illi parti opem. Quos vbi victores conspexit, tunc ipse ad confectandum se contulit hostem. Multi barbari per campum cæsi, plurimi quos fuga ad castra detulit, obruncati: decem millia folium ex tam multis legionibus Chalcidem effugere. Sylla de exercitu suo refert quatuordecim desideratos, quorum etiam duos sub vesperum adfuisse. Vnde trophæis Martè, Victoriã, & Venerem inscripsit, quòd non minus felicitate palmã eo prælio quàm consilio & virtute tulisset. Cæterum hoc trophæum fait de campestri victoria erectum, quo loco primùm Archelai copix vsque ad Moli ripam pedem retulerunt. Alterum in Turij vertice positum est de circumuentis barbaris. Id literis Græcis Homoloichi & Anaxidami virtute partam victoriã significat. Ludos huius pugnx causa Thebis extructa apud fontem OEdipodium scena edidit. Iudices ex alijs Græciæ ciuitatibus euocati: quandoquidem in Thebanos implacabili exarserat ira, eos dimidio agri multauit, quod Apollini & Ioui Olympio consecrauit, atq; ex prouentibus argentum, quod ceperat, exolui dijs imperauit. Hinc nuntiato, Flaccum,

qui ex aduersa factione fuerat cōsul creatus, transf-
 meare cum legionibus mare Ionium, verbo con-
 tra Mithridatem, reuera contra se: huic vt occur-
 reret, contendit in Thessaliam. Vt ad oppidum
 Meliteam venit, diuersis ex locis allatum est re-
 gionem, quam reliquerat à tergo, ab non minore
 exercitu regio quam antè conculcari. Siquidem
 Dorylaus, qui Chalcidem appulerat grandi classe,
 qua aduexerat armatorum Lxxx milia, qui erant
 in omnibus Mithridatis militibus optimè exerci-
 tati & instructi, confestim Bœotiam incurrit, at-
 que ea ora potitus, contendit Syllam ad dimican-
 dum elicere. Nec audiuit Archelaum qui ipsum
 deterrebat, sparsitque de superiore pugna rumo-
 rem haud citra prodicionem tot legiones casas.
 Atqui regressus Sylla, citò Dorylao virum nō mo-
 dō prudentem Archelaum, sed Romanæ etiam
 virtutis demonstrauit peritissimum, vt ipse post
 leuia quædam prælia, ad Tilphosion cum Sylla
 commissa, princeps autor fuerit ne acie decei ne-
 retur, verum sumptibus & diuturnitate belli atter-
 erent Syllam. Attamen non nihil animi dedit Ar-
 chelao locus ad Orchomenon, vbi castra habe-
 bat, qui commodissimus ad præliandum equitatu
 præualentibus est. Nanque ex campis Bœotij o-
 ptimus & spatiosissimus adiacet Orchomeniorum
 oppido, qui solus expanditur nudusque est arbo-
 ribus vsque ad paludes à quibus Melas amnis for-
 betur. Oritur hic sub mœnibus Orchomeniorū
 largus, vnusque Græciæ fluviorum ex fontibus
 nauium patiens. Instatur Nili more sub solstitium
 estium, fruticesque edit illis germanos, nisi quod
 infœcundi sint, neque assurgant in altum. Nec
 progreditur longè, sed maxima statim parte in pa-
 ludes cæcas & syluofas conditur. Modica tamen
 portione commiscetur Cephiso, quod maximè
 loco stagnum calamum tibiale effert. Post-
 quam castra iuncta castris sunt, Archelaus quie-
 tus confedit. At Sylla fossas hinc inde duxit, quo
 firmis & equitabilibus campis hostes exclusos
 conijceret in paludes. Id illi non tulere, sed, vt si-
 gnum datum ab ducibus est, acriter se effusis ha-
 benis intulerunt. Ibi non modò ij qui in opere
 erant, dissipati sunt, sed & illi qui stabant in acie,
 plerique in fugam effusi. Hic Sylla ipse desiliit ex
 equo, arreptoque signo per medios fugientes tuit
 in hostes clamans, Mihi milites hic alicui deco-
 rum est occumbere: vos rogantibus vbi impera-
 torem vestrum prodidistis, meministis respon-
 dere, Orchomeni. Hæc vos conuertit eos, atque
 ex dextero cornu duæ cohortes subuenerunt, qua-
 rum ope auertit hostes. Reductis paululum retrò
 militibus & prandio refectis, redijt ad circum-
 uallandos hostes: qui compositè magis quam
 antè ex integro inuexerunt se. Ibi Archelai pri-
 uignus Diogenes, in dextero cornu fortiter pu-
 gnans, magna cum laude cecidit. Sagittarij, pre-
 mentibus Romanis exclusi receptu, confertis sa-
 gittis cominus quasi gladijs, ferientes, repellere
 conati sunt Romanos. Tandem vallo inclusi, ac-
 cerbam noctem ob vulnera & funera transegerunt.
 Postquam diluxit, Sylla, eductis denuò vallo mi-
 litibus, fossam institit absoluerunt. Ibi magnam
 partem exercitus hostilis vt ad certamen pragre-
 dientem signis collatis fudit fugauitque: quorum
 trepidatione omnibus auersis, castra expugnauit.

ἀπὸ τῆς ἐναντίας γένεως ὑπὸ τὸν ἠρημῶν, ἔλατ' αὐτὸν Ἰο-
 νιον μὲν διὰ μέγαν λόγον, ἡ δὲ Μιθριδάτι, ἔργω δὲ ἐπὶ
 ἐκείνῳ αὐτὸν, ὥρμησεν ἐπὶ Θεσσαλίας ὡς ἀπορτήσων γε-
 νομένη δὲ αὐτὰ πρὸς πόλιν Μελίτιαν, ἀφικνουῦνται πολλα-
 χόθεν ἀπέλεια, πορθεῖσθαι τὰ κατόπιν αὐτῆς οὐκ ἐλάτῃσι
 στρατεία βασιλικῆ τ' ἑστέον. Δορυλαὸς γὰρ εἰς Χολκί-
 δα καταρθεῖς πρὸς ἀσκήθειαν πολλή, (ἐν αἷ, ἡ γὰρ οὐκ ἔτι μω-
 ριάδας, ἡ σκημῆας καὶ σιμπεταῖας ἀφίσα δὲ τῆς Μιθρι-
 δατικῆς στρατείας) ἀθῆς εἰς Βοιωτίαν ἐπέβη, καὶ κατὰ
 τὴν ἑστέον, πρὸς ἡμῶν εἰς μέγαν ἐπιπάσασα τὸν Σύλ-
 λαν· οὐκ ἔχων Ἀρχελάω ἀνακλῶντι, καὶ λόγον πρὸς τὸ
 πρῶτον μάχης ἔλατ' αὐτῶν, ὡς οὐκ ἀδύνατον ὡδοδοσίας μωρ-
 αδὲς (τοῦ αὐτοῦ) ἔλατ' αὐτῶν. ἔμην δὲ ἡ δὲ Σύλλας ἑστέον ἑσ-
 τέρειας, ἀπέδραξε τὸν Δορυλαὸν τὸν Ἀρχελάω ἀδρα φρόνι-
 μον, καὶ τὸν Ῥωμαίων ἐμπειρότατον ἄνδρα, ὡς τε μικρὰ αὐτὸν
 τὰ Σύλλα πρὸς τὸν Τιλφώσιον ἐμπεσόντα, πρῶτον ἐπὶ τῆς
 ἐκ ἀξιούτων κρίσεως ἔλατ' αὐτῶν, ἀλλὰ ἀπαρῶν καὶ χροῶν
 τῆς πόλεως. ὅμοιος δὲ τὰ Ῥωμαίων ἔλατ' αὐτῶν παρῆχεν
 ὁ πρῶτος Ὁρχομῶν τόπος, ἐν ᾧ κατεστρατοπέδου, ἀφ' οὗ
 εἰς τὸν ἰσθμὸν ἐστὶν ἐλατ' αὐτῶν. τὸν Βοιωτῶν πεδίων,
 ὅ, ἡ πρὸς ἐπὶ ἀλλήλων καὶ μέγαν, τὸ πρὸς Ὁρχομῶν δὲ χρη-
 μῶν πόλεως, μόνον ἀναπέσασα, καὶ ἀδένδρον, ἀλλὰ τὸ ἐλατ' αὐτῶν
 ἐν οἷς ὁ Μέλας κατὰ μελίσκεται ποταμῶς, ἀνατέλλων μὲν
 ὑπὸ τὴν πόλιν τὸν Ὁρχομῶν πολὺ καὶ πλωῖμος ἐν πηγῆς
 μόνος τῆς ἑλληνικῶν ποταμῶν ἀυξομένης δὲ ὑπὸ Ἑσπίας θε-
 ρειᾶς, ὡς πρὸ Νεῖλος, καὶ φέρων ὅμοια τοῖς ἐκεῖ τὰ φύσιν, ἀλλὰ
 πλείω ἀκαρπα καὶ ἀναυξή. πόρρω δὲ οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ τὸ
 μὲν πλείον ἀθῆς εἰς λίμνας τυφλάς καὶ ὑλάδας ἀφανί-
 ζεται· μέγαν δὲ οὐ πολὺ τὰ Κηφισῶν Συμμήνηται, πρὸς οὐκ
 μέγαν τόπον ἢ λίμνη δὲ καὶ τὴν ἀυλητικὴν ἐκ φέρει καὶ ἀλα-
 μον. ἐπεὶ δὲ ἔλατ' αὐτῶν κατεστρατοπέδουσαν, ὁ μὲν Ἀρχελάω ἡ-
 σύχαζεν, ὁ δὲ Σύλλας ὠρυτὲ τὰ φέρει ἐκ ἀτέρων, ὅπως, εἰ
 διωαίτο, τῆς φέρει καὶ ἰσθμῶν ἀποτμήσει τοῖς πο-
 λεμίοις, ὡς φέρει εἰς τὰ ἑλν. τὸ δὲ ἀναχομῶν, ἀλλ', ὡς ἀφεί-
 θησαν ὑπὸ τῆς στρατηγῶν, ἐν τῶν καὶ ῥυδῶν ἐλατ' αὐτῶν, οὐ
 μόνον οἱ πρὸς τὰ ἔργα τῆς Σύλλας διεσκεδάθησαν, ἀλλὰ καὶ
 τὸ πρὸς ἀναχομῶν συνεχύθη τὸ πλείον φυζόντος. ἔνθα δὲ
 Σύλλας αὐτῶς ἀποπῆσας, τῆς ἰσθμῶν, καὶ σημεῖον ἀκαρπα-
 σας, ὡς τὸ δὲ τὸ φονδύοντος εἰς τοῖς πολεμίοις βοῶν, Ἐμοὶ
 μὲν ἐλατ' αὐτῶν καλὸν, ὡς Ῥωμαῖοι, τελευτῶν· ὑμεῖς δὲ τοῖς
 πρῶτοι οὐκ ἔλατ' αὐτῶν πρὸς ἀναχομῶν, με-
 μνημένοι φέρει ὡς ἐν Ὁρχομῶν. τοῖς τε δὲ τὸ ῥητὸν
 ἐπέτρεψε, καὶ τῆς ἐπὶ τῆς δεξιῆς κέρως ἀπειρῶν δύο πρῶ-
 εβοήθησαν, ἀεὶ παρὰ τὸν ῥητὸν τοῖς πολεμίοις. ἀναχομῶν
 δὲ μικρὸν ὀπίσω, καὶ δὲ ἀφίσα ἀφίσα, αὐτῆς ἀπετάφθη τὸ
 χάρακα τῶν πολεμίων. οἱ δὲ αὐτῆς ἐν τῆς μάλλον ἢ ἀπό-
 τερον πρῶτον φέρει. καὶ Διοχῆς μὲν ὁ τῆς Ἀρχελάω
 γυναικὸς υἱός, ἀφίσα ἐπὶ τῆς δεξιῆς πρὸς ἀφίσα ἐπέσεν·
 οἱ δὲ ἐξόπα, τῆς Ῥωμαίων ἐκείνα ῥομῶν, οὐκ ἔχοντες ἀνα-
 φροσύ, ἀφίσα τοῖς οἰοῖς ἐκ φέρει, ὡς πρὸς ἔφρασι, παρόν-
 τες, ἀφίσα αὐτῶν. τέλος δὲ κατὰ κλάδοντος εἰς τὸ χάρα-
 κα, μορθηρῶς ὑπὸ βραμῶν καὶ φόιου διενυκτέρουσαν.
 ἡμέρας δὲ πάλιν τὰ χάρακα τοῖς στρατιώταις πρῶτον
 ὁ Σύλλας ἀπετάφθη. ἐξελθόντες δὲ τοῖς πολλοῖς ὡς ἐπὶ
 μέγαν, Συμβολῶν ῥητὸν, καὶ πρὸς τὸν ἐκείνων φόβον οὐδέ τις μῦθος, ἀφίσα καὶ κέρως τὸ στρατὸν πεδιν.

καὶ κατέπλησαν ἀποθνήσκοντες αἵματος ἑλίου, καὶ νεκρῶν
 πύλω λίμνῳ ὥστε μέγιστον πολλαῖ βαρβαρικῶν πύλα, καὶ
 κρήνη, καὶ θωρακῶν ἀσπίδα σιδηρῶν, καὶ μαχίρας
 ἐμβεβαπλισμένας τοῖς τέλμασιν βρέσκεσθαι, σχεδὸν ἐπὶ
 Δραχσίων ἀπὸ τῆς μάχης ἀφαιρηθέντων. Ἐὰ μὲν οὖν παρὲς
 Χαϊρώναν καὶ παρὲς Ὀρχομενῶν, τοιαῦτα λέγεσθαι γινέσθαι.
 Κίνα δὲ καὶ Καρβωνος ἐν Ρώμῃ τοῖς ἐπιφανεστάτοις ἀν-
 δράσι χρωμένων ἀφαιρηθέντων καὶ βιαιῶς, πολλοὶ τῶν τυ-
 ραννίδων φεύγοντες, ὡς παρὲς εἰς λιμένα τῆς Σύλλας ὁ στρατοπέ-
 δον κατεφύγοντο, καὶ παρὲς αὐτὸν ὀλίγου χρόνου ἤματι βου-
 λῆς ἐγεγόνει. καὶ Μετέλλα μόλις ἀφελήσασθαι ἑαυτῆν καὶ
 τοῖς παιδάσιν, ἠκεν ἀγένησθαι τῶν οἰκίαν αὐτῆς καὶ τῆς ἐπαύ-
 λης. ἀπὸ τῆς ἑστῆρας ἐμπροσθέντα, καὶ δεομένη τοῖς οἰκίαι βοη-
 θεῖν. ἀπορρομῶν δὲ αὐτῆς, καὶ μήτε τῆς πατρὸς ἀμελεῖν
 ἢ ἀπορρομῶν καὶ κρημνῶν, μήτε ὅπως ἀπεισιν ἀτελὲς λιπῶν
 τοσοῦτον ἔργον, τῆς Μιθριδατικῆν πόλεμον, ὅτινοῦντι, ἀφαι-
 ρέσθαι Δηλιακὸς ἔμπορος Ἀρχέλαος, ἐλπίδας ἰσχυρῶν καὶ
 λόγους κρύφα παρὰ τῆ βασιλικῆς κρημνῶν Ἀρχελάου. καὶ
 ὁ παρ᾽ αὐτὸν Σύλλας οὕτως ἠγάπησεν ὥστε αὐτὸς εἰς λόγους
 ἀπεδοῦναι τῶν Ἀρχελάου σιωπῆσθαι καὶ σιωπῆσθαι ὅτι ἡ-
 λάτῃ παρὲς Δῆλιον, οὗ ὁ ἱεὸν τῆς Ἀπόλλωνος ἐστίν. ἀφαι-
 ρῆσθαι δὲ Ἀρχελάου ἀφαιρηθέντα, καὶ τῆς Σύλλας ἀξιοῦ-
 πος, ἀφαιρῆσαι τῶν Ἀσίου καὶ τῆς Πόντου, ὅτι τῆς ἐν Ρώμῃ πόλε-
 μον πλῆθιν, χρήματα λαβόντα καὶ τεκμήρια καὶ δυνάμει ὅσῃ
 βούλοιο παρὰ τῆ βασιλείας. ἀπολαβὼν ὁ Σύλλας, Μι-
 θριδαίου μὲν ἀμελεῖν ἐκέλευεν, αὐτὸν δὲ βασιλεύειν αὐτῆ
 ἐκείνου, Σύμμαχον Ρωμαίων ἡγεμόνον, καὶ παρὰ δόξα τῆς
 " ναῦς ἀφοσιωμένον τῆς Ἀρχελάου παρὰ δόξαι, εἴτα ἔφη, Σύ-
 " μῶν ὁ Ἀρχελάου, Κατωπαδικῆς ὄν, καὶ βαρβαρῶν βασιλείας
 " δούλος, (εἰ δὲ βούλῃ, φίλος) οὐχ ἀπομύθῃς ὅτι τηλικούτοις
 " ἀγαθοῖς ὁ ἀρχὸν; ἐμοὶ δὲ ἡγεμόνι Ρωμαίων ὄντι καὶ Σύλλας,
 " ὅλμῃς ἀφαιρηθέντα παρὲς παρὰ δόξαι; ὡς παρὲς οὐκ ἐκείνος
 " ὢν Ἀρχελάου, ὁ φυγῶν μὲν ἐκ Χαϊρωνείας ὀλιγοῦς ἀπὸ
 " μυριάδων δυοκαίδεκα, κρυφῆς δὲ δύο ἡμέρας ἐν τοῖς Ὀρχο-
 " μενῶν ἐλεσιν, ἀβατον δὲ τῶν Βοιωτῶν ἀπὸ νεκρῶν πλῆθους
 " ἀπολεσίου; ἐκ τῆς μεταβαλῶν ὁ Ἀρχελάου καὶ παρὰ δόξαι
 " κινήσας, ἐδίδου παύτασθαι τῆς πολέμου, καὶ ἀφαιρηθέντα
 " παρὲς τὸν Μιθριδαίου δόξα μὲν τῆς Σύλλας τῆς παρὰ κλη-
 " σιν, ἐγγόντο σιωπῆσαι, Μιθριδαίου μὲν Ἀσίαν ἀφαιρῆσαι καὶ
 " Γαλατῶν, ἐκστῆσαι δὲ Βιθυνίας Νικημένη, Κατωπαδο-
 " κίας Ἀειβαρζάνη, κατωπαδικῆς δὲ Ρωμαίοις διχίλια ἑξακον-
 " τα, καὶ δυνάμει ναῦς ἐβδμήκοντα χαλκήρεας καὶ οἰκίας πα-
 " ρασησῆς. Σύλλας δὲ ἐκείνου τῶν τε δὴ αὐτῶν ἀρχαῖ βεβαίωσθαι,
 " καὶ σύμμαχον Ρωμαίων ἡγεμόνασθαι, πύτων ὁμολογηθέν-
 " των, αἰσρέφας ἐβάδιζε δὲ Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας ὅτι
 " τῆς Ἑλλησποντου, ἔχων μετ' αὐτῶν τὸν Ἀρχελάου ἐν ἡμῇ καὶ
 " νοσησῆτος ἐπισφαλῶς παρὲς Λάριον, ἐπιστήσας τῶν
 " πορείας, ὡς ἐνός τῆς ἀπὸ αὐτὸν ἡγεμόνων καὶ συστῆσθαι
 " ἐπεμελήσθαι. ταῦτα τε δὴ διέβλεψε ὁ παρὲς Χαϊρώναν ἔργον, ἔ-
 " χικαταρῶς ἀγωνισθῆναι, καὶ ὅτι τῶν δὴ οἰοῖτο Μιθριδαίου φίλοις,
 " οἷς εἶχεν ἀχμαλώτοις, ἀποδίδου ὁ Σύλλας, Ἀεισίωνα
 " μόνον τὸν τυραννῶν ἀφαιρῆσαι δὲ Φαρμάκων, Ἀρχελάου δὲ ἀφο-
 " ρεῖν ὄντα. μέγιστα δὲ ἠδδοῖσθαι γῆ τῶν Κατωπαδικῆς μυρίων
 " πλῆθους ἐν Εὐβοίᾳ, καὶ τῶν Ρωμαίων φίλοι αὐτῶν καὶ σύμμαχον ἀπὸ
 " Σύλλας ἐν τοῖς ἀπομνήμασιν ἀπολογεῖται. τότε δὲ παρὰ δόξαι τῶν
 " Μιθριδαίου παρὰ δόξαι ἡγεμόνων, καὶ τῶν μὲν δὴ αὐτῶν

A Horum sanguine interfectorum paludes inunda-
 runt, & stagnum cadaueribus est oppletum. Itaq;
 nostro quoq; auro, annis propè ducentis post eam
 pugnam, multi barbarici arcus, galeæ, loricarum
 ferrearum fragmenta, gladij, cæno reperiuntur
 immerfa. Atque ad Chæroneam & Orchomenon
 quidem ad hunc modum fama est pugnarum fuisse.
 Porro quum Cinna, & Carbo in clarissimos vi-
 ros Romæ violentissimè & sæuissimè consulerent,
 declinantes complures tyrannidem eorum, sic
 ut in portum, castra Syllæ confugerunt, ac breui
 species apud eum senatus fuit. Metella quoque
 B ægrè se liberòsque subduxit, venitque domum
 eius nuntians & villas ab inimicis inflammatas,
 atque orauit vt opem ferret vrbi. Æstuanti, ac ne-
 que patriam sustinenti affectam deferere, neque
 quemadmodum decederet rudi tanto opere reli-
 cto, bello Mithridatico, expendenti, negotiator
 Deliacus se offert Archelaus, spem aliquam &
 mandata occulta ab regio duce Archelao adfe-
 rens. Eases adeo fuit cordi Syllæ, vt ipse ad collo-
 quium Archelai properaret. Congressi in mari
 sunt circa Delium, vbi templum Apollinis est. Ex-
 orsus orationem Archelaus, postulauit ab Sylla vt
 C expeditione relicta Asiana & Pontica, ad bellum
 ciuile proficisceretur: regem ei argenti, nāuium,
 militum quantum vellet præbiturum. Excipiens
 Sylla, hortatus est eum, Mithridatem vt relinque-
 ret, ipse loco illius regnaret, appellaturum se eum
 socium & amicum, si classem regis sibi tradidisset.
 Proditionem Archelao detestante, Et tu (in-
 quit) Archelae, qui Cappadoxes & regis seruus
 barbari, aut si mauis, amicus, recusas, præmijs pro-
 positis tantis subire turpitudinem, apud me verò,
 Romanum imperatorem & Syllam, mentionem
 audes facere de proditione? quasi non ille sis Ar-
 chelaus qui Chæroneæ exigua cum manu de cen-
 tum & xx millibus militum fugisti, inde dies duos
 D in Orchomeniorum delituisti paludibus, atque
 infestam Bœotiam ob cadauerum stragem reli-
 quisti? Tum immutatus Archelaus orauit eum
 supplex, bellum vt componeret pacemq; præsta-
 ret Mithridati. Eius postulatis annuente Sylla, fœ-
 dus his conditionibus in initum est, Mithridates Asia
 & Paphlagonia abstineret, Bithynia cederet Ni-
 comedi, Ariobarzani Cappadocia, duo millia ta-
 lentum Romanis penderet, & naues rostratas in-
 E structas lxx daret, Sylla imperium eius reliquum
 comprobaret, sociumque & amicum populi Ro-
 mani appellaret. His pactis digressus, tendit per
 Thessaliam & Macedoniã ad Hellespontum. Ha-
 bebat honorificè secum Archelaum: cuius, quum
 graui morbo esset Larissæ oppressus, egit resistens
 in itinere, sicut vnus ex legatis vel collegis suis,
 curam. Hęc obtrectationi causam dederunt, haud
 bona fide pugnatum ad Chæroneam fuisse, &
 quòd Mithridati cæteros amicos, quos in vincu-
 lis habebat, restituerit Sylla: vnum tyrannum Ari-
 stionem, quòd alienus foret ab Archelao, vene-
 no necauerit. Præcipuè verò ager Cappadoci in
 Eubœa decem millium iugerum datus, & quòd à
 F Sylla socius & amicus populi Romani fuerit ap-
 pellatus. Cæterum hæc in Commentarijs diluit
 Sylla. At quum Mithridatis legati adissent eū ibi,

comprobarentque cetera, verum amittere nol-
 lent Paphlagoniam, & naues nullo modo conten-
 derent promissas, indignatus Sylla, Quid dicitis?
 inquit. Paphlagoniam asserit Mithridates, & de na-
 uibus it inficias? Quem ego, si ei relinquerem ma-
 num dexteram, qua tot millia interfecit ciuium
 Romanorum, ad genua mea arbitrabar procubi-
 turum. Sed mox, vbi transmisero in Asiam, alias
 voces mittet: nunc Pergami desidens, quod non
 aspexit dispenfet bellum. Tum perculsi obmutue-
 runt legati. At Archelaus deprecatus est Syllam,
 amplexusque dexteram eius & lactymans iram
 mulsit. Impetravit denique vt ad Mithridatem di-
 mitteretur. Nam aut praescriptis ab ipso legibus
 confecturum pacem, aut ni assentiretut ille, sibi
 metipsum manum allaturum. Ita Archelao dimis-
 so, incurrit Sylla in Medicam, foedatoq; late agro,
 retrò in Macedoniam est regressus. Redijt ad eum
 Archelaus apud Philippos, omnia nuntians ex
 sententia esse, cupere autem ante omnia Mithri-
 datem ipsum conuenire. In causa potissimum erat
 Fimbria, qui, alterius partis consule interfecto
 Flacco, ac ducibus Mithridaticis fasis, illi ipsi im-
 minebat. Hoc Mithridates metu pratulit Syllae
 amicitiam. Congressi sunt Dardani Troadis. Ha-
 bebant ibi Mithridates secum naues remigio in-
 structas ducentas, & terrestrium copiarum pedi-
 tes xx millia, equites sex millia, & curruum falca-
 torum vim ingentem: Sylla, quatuor cohortes &
 equites ducentos. Quum ei obuiam prodisset Mi-
 thridates & dexteram porrexisset, rogauit eum,
 acciperetne quibus conditionibus perigerat Ar-
 chelaus, pacem? Tacente rege, Sylla, Aliqui depre-
 cantium est, inquit, priore loco dicere, victoribus
 satis est tacere. Vbi exorsus Mithridates excusa-
 tionem est, conatusq; bellum partim ad deos refer-
 re, partim ipsos culpate Romanos, excipiens Sylla,
 iam dudum ait se de alijs accepisse, nunc vero ipsum
 intelligere disertissimum esse Mithridatem, qui in
 factis adeo tetris & prauis non deficiatur speciosa
 oratione. Inde, quum eius facinora coarguisset &
 exagitasset acerbè, quæsiuit iterum, Ecquid ijs que
 cum Archelao conuenissent, staret. Vbi stare re-
 spondit, ita demum salutauit eum, ac complexu
 est osculatus. Mox Ariobarzanem & Nicomedem
 reges acciuit, ac controuersias eorum cum illo di-
 remit. Mithridates vbi lxx naues & sagittarios
 quingetos ei tradidit, Pontum classe reperciuit. At
 Sylla, quod animaduertisset offensos ea pace mili-
 tes (nam infestissimum regem qui ciuium Romano-
 rum vno die cl. millia trucidari in Asia curauerat,
 rem intolerandam ducebant discedentem videre
 cum opulentia & præda Asia, quã annos quatuor
 perpetuos denudauerat exhaueratque) allegauit
 apud eos, non potuisse Fimbriæ se simul & Mithri-
 dati, si coissent ambo in se, subsistere. Ex eo loco
 mouit contra Fimbriam, qui castra iuxta Thyati-
 ra habebat. Quum teredisset in propinquo, ad se-
 pienda munimenta fossam ducebat. Hic milites
 Fimbriæ sagati praesidijs egressi salutauerunt Syl-
 lanos, & in opere faciundo propensè iuuarunt. Eã
 mutationem cernens Fimbria, Syllamq; vt impla-
 cabilem timens, cofodit semetipse in castris. Sylla
 multa publicã irrogauit Asiae xx millia talentum,

A φασιόντων δὲ γεὰς, Παφλαγονίαν ἢ ἀξιουμένων μὴ ἀφαι-
 ρεῖσθαι, τὰς δὲ ναὺς οὐδὲ ὅλως ὁμολογηθῆναι, χαλεπήσας
 ὁ Σύλλας, Τί φατέ; (εἶπε) Μιθριδάτης Παφλαγονίας ἀπι-
 ποῖσται, καὶ πῶς ἴτεράν ἐξαρνός ἐστιν, ὃν ἐγὼ περιεκυκλώσῃ οὐ-
 μίζονεῖ τὸ δόξιδόν αὐτῶν καταλείποιμι χεῖρα, δι' ἧς ὑσούπες
 Ρωμαίων ἀνδρῶν ἐτέρας μέντοι ἑχάφονας ἀφῆσθαι ἔχου-
 τος εἰς Ἀσίαν ἐμὲ κωδὶ ἐν Περγάμῳ καθήμενος, ὃν ἐχέω
 ερεκε δὲ στρατηγείῳ πόλεμον. οἱ γὰρ ἐν ἀπέσθης φοβηθέντες
 ἡσύχαζον ὃ Ἄρχελαος ἐδέετο τῷ Σύλλῳ, καὶ κατεπαράει-
 τ' ὀργλῶ, ἀποτόμος τ' ὀδύσας αὐτῶν, καὶ δακρύων τέλους ἢ ἐπει-
 σεν ἀποκαλιῶν αὐτὸν πρὸς τὸ Μιθριδάτην. εἶπε πρὸς ἑ-
 αὐτὸν γὰρ ὅτι οἱς βούλεται τὴν εἰρήνην· εἴ ἢ μὴ πείθοι, κτε-
 ρῆν αὐτὸς ἑαυτὸν. ἐπὶ τούτοις ἐκπέμψας ἐκείνον, αὐτὸς εἰς
 τὴν Μιδικὴν ἐνεβόηε, καὶ τὰ πολλὰ διαπορήσας, πάλιν
 ἀνέστρεψεν εἰς Μακεδονίαν, καὶ τὸ Ἀρχελαον ἐδέξατο πρὸς Φι-
 λίππους, ἀγγίζοντα καλῶς ἐξήντητά· διῶσται ἢ πρῶτως
 αὐτῶν τὸ Μιθριδάτην εἰς λῶρεις ἐλθεῖν. αἴπιος ἢ καὶ μαλι-
 στα Φιμβρίας, ὅς τ' ἀπὸ τ' ἐτέρας γάσεως δέχοντα Φλακ-
 κῶν ἀνελών, καὶ τῶν Μιθριδατικῶν στρατηγῶν κρατήσας, ἐπ'
 αὐτὸν ἐκείνον ἐβάδιζε. ταῦτα γὰρ δεισας ὁ Μιθριδάτης,
 C μάλλον εἴλετο τὰς Σιμαφίλους γήμεσται. σιωπῶν οὖν τῆς
 Τρωάδος ἐν Δαρδάνῳ, Μιθριδάτης μὲν ἔχων ναὺς αὐτοῦσι
 εἰρησίας ἐνήρης, καὶ τ' πεζῆς δυνάμεως, ὁπλίτας μὲν δις-
 μυείοις, ἵππαις ἢ ἑξακισχίλιοις, καὶ συχὰ τῶν δρεπτονηφό-
 ρων Σύλλας ἢ, πύλαρας σπείρας καὶ διακισίοις ἵππαις.
 ἀπὸ τῆσαντος ἢ τῷ Μιθριδάτῳ, ἢ τ' ὀδύσας πρὸς τῶν αὐτῶν,
 ἠρώτησεν αὐτὸν εἰ καταλύσει τὸν πόλεμον ἐφ' οἷς ὁμολογη-
 σεν Ἀρχελαος· σιωπῶντος ἢ τῷ βασιλέως, ὁ Σύλλας, Ἀλ-
 λά μὲν (εἶπε) τῶν δεομένων ἐστὶ τὸ πρῶτον λέγει, τοῖς ἢ
 νικῶσιν ἑαρεκῆ ὁ σιωπῶν. ἐπεὶ ἢ ἀρξάμενος τῆς ἀπολογίας
 D ὁ Μιθριδάτης, ἐπειρῶτο τῷ πολέμου τῶ μὲν εἰς δαίμονας
 βέπειν, τῶ ἢ αὐτοῖς ἀπῆσται τοῖς Ρωμαίοις. ὑπολαβὼν ὁ
 Σύλλας ἔφη, πάλαι μὲν ἐτέρων ἀκούσῃ, κωδὶ αὐτὸς ἐγκω-
 κείαυ τὸ Μιθριδάτην δειότατον ὄντα ῥη πορβῆν, ὅς ἐπὶ πρῶ-
 ξεσιν οὕτω πονηρῶς καὶ πρῶνιόμοις, λῶγῶν ἐχόντων ἀπὸρ-
 πῆσαι οὐκ ἠπόρηκας. εἰ ἐλέγξας ἢ τῶ περὶ ἀμύρια πικρῶς
 ἔσθ' αὐτῶν καὶ καταχρησθῆσας, πάλιν ἠρώτησεν εἰ ποιεῖ τῶ συγ-
 κείμῳ δι' Ἀρχελαου. φήσας τῶ πῆσιν, οὕτως ἠσάπατο,
 καὶ πρὸς ἐλαβὼν ἐφίλκσει αὐτὸν. Ἀριστοαρζαίω ἢ αὐτῶν καὶ
 Νικημήδῳ τοῖς βασιλεῖς πρὸς ἀγαθῶν διήλλαξεν· ὁ μὲν
 E οὖν Μιθριδάτης ἐβδμηχρίτα ναὺς πρὸς ἀδύς, καὶ τῶ ἔσθ' ἔσθ'
 πεντακισίοις εἰς Πόντον ἀπέπλευσεν. ὁ ἢ Σύλλας, ἀσάμο-
 νος ἀρτομῶν τοῖς στραπῶσας τῶ ἀλύσθ' (τ' γὰρ ἐρῆσιν τῶ
 βασιλέων, καὶ δεκαπέντε μυριάδας ἡμέρα μῆσ τῶ ἐν Ἀσίᾳ
 Ρωμαίων καπὸσφαγῶν πρὸς ἀσάσασατα, δειὸν ἠσῶντο
 μῶ πλούτου καὶ λαοῦ ὄσθ' ἐκπλέοντα τῆς Ἀσίας, ἡ
 ἔτη πῶσας ἀπὸ τῶ καὶ φορολογῶν διετέλεσεν) ἀπελο-
 γεῖτο πρὸς αὐτοῖς, ὡς οὐκ ἀνῆμα Φιμβρία καὶ Μιθριδάτη
 πολυμειν, εἰ σιωῆσται ἀμφοτέροις κατ' αὐτῶν, διωηθείς. ὀρ-
 μήσας ἢ ἐκείθεν ἐπὶ Φιμβρίαν πρὸς Θυαπίοις στρατοπε-
 δούοντα, καὶ πλησίον καταβῆσας, τῶ φρον τῶ στρατοπέδῳ πε-
 εἰέσθ' ἔσθ'. οἱ ἢ τῶ Φιμβρίου στραπῶσται, μονοχίτωνες ἐκ τῶ
 στρατοπέδου πρὸς οἱοῖτες, ἠσάσῳτο τοῖς ἐκείνῳ, καὶ σινελάμ-

βαιον αὐτοῖς τῶ ἔργῳ πρὸς ἡμῶν. ὄραν ἢ ὁ Φιμβρίας τὴν μεταβολῶν, καὶ τὸν Σύλλαν ὡς ἀδελφῶν δεδδι-
 κῶς, αὐτὸς ἑαυτὸν ἐν τῶ στρατοπέδῳ διέφθιρε. Σύλλας ἢ κρινῆ μὲν ἐξήμιασε τὴν Ἀσίαν δις μυείοις τῶ λαοῖς,

ιδία ἢ τὰς οἰκίας ἐξέτειλεν, ὑβρίαν καὶ πολιορκία τῶν ἐπι-
 σαθρομένων. ἐπίτακτο γὰρ ἐκάστης ἡμέρας τὰ κεταλυτὰ
 τῶν ξένων διδόναι πένταρα τετραδραχμα, καὶ παρέχιν δέ-
 πνον αὐτῶν καὶ φίλοις ὅσοις αὐτῶν ἔβλη κελύνη. Ἐξίαρχον ἢ
 πενήκοντα δραχμαὶ λαμβάνειν τῶν ἡμέρας ἐάθητα ἢ ἄλ-
 λω μὲν οἰκουράων, δὴ δὲ εἰς ἀγροὺς ἀποστρέφοντο. αἰα-
 ρεῖς ἢ πάσαις ταῖς ναυσὶν ἐξ Ἐφέσου, τεταῖος ἐν Πειραιῶν
 καθαρμίω καὶ μνητεῖς ἐξέλεν αὐτῶν τὸν Ἀπελλικόνος τῶν
 Τηίου βιβλιοθήκην, ἐν ἧ ἔα πλείστα τῶν Ἀριστοτέλους καὶ
 Θεοφράστου βιβλίων ἴω, οὐτω τότε Ἐφώδης γυναιξὶ Ἰσμε-
 τοῖς πολλοῖς. λέγεται ἢ χρηματιστὴς αὐτῆς εἰς Ρώμην, Τυ-
 ραννίωνα τῶν γραμματικῶν ἐνοικίασθαι τῶν πολλῶν, καὶ παρ
 αὐτῶν τῶν Ῥόδιον Ἀνδρόνικον διπορήσασθαι τῶν ἀντιγράφων εἰς
 μέσσην θείαν, καὶ ἀναγράψαι τοῖς νῦν φερομένοις πίναξας. οἱ
 ἢ φερσύτεροι Περικατητικῶν φαίνονται μὲν καὶ ἑαυτοῖς
 ἡρόδοτος χαριέντες καὶ φιλολόγοι, τῶν ἢ Ἀριστοτέλους καὶ
 Θεοφράστου γραμμάτων οὐτε πολλοῖς οὐτε ἀκριβοῦς ἐπι-
 τυχηκῆτες, ἀλλὰ τῶν Νηλέως τῶν Σκηψίου κληρονομοῦν, ἔα
 βιβλία κατέλιπε Θεοφράστου, εἰς ἀφιλοτήτοις καὶ ἰδιώταις
 ἀνδράσι τοῖς ἀναγράψασθαι. Σύλλα ἢ ἀνατελείοντι πρὸς τὰς
 Ἀθῆνας, δὴ γῆμα ναρκῶδες μὲν βαρῆς εἰς τοῖς πόδας ἐπέ-
 πεσεν, ὃ φησὶν ὁ Στράβων ποδαγρῶν ψελλισμὸν εἶναι. ἀνα-
 πλώσας οὖν εἰς Ἀθῆνας, ἐχρητὸ τοῖς ἡρμῶν ὕδασι, ῥαθυμῶν
 ἄμα καὶ σιωπημερῶν τοῖς πρὸς τὸ Διόνυσον τεχνίταις. πρὸς
 παπῶντος ἢ πρὸς τὸν θάλαττον, ἀλιεῖς ἴνες ἰσθῆς αὐτῶν
 παλαιοῖς ἀποστρέφοντο. ἡδεῖς ἢ τοῖς δώροις, καὶ πρὸς ἡρόδοτος
 ὡς δὲ Ἀλαῶν εἶεν, ἔτι γὰρ ζῆτις Ἀλαῶν ἔφη. (ἐπὶ γὰρ με-
 γῶτε τὸ πρὸς Ὀρχομένη μάχην νενικηκῶς, ἐδίωκε τοῖς
 πολεμίοις, ἄμα βεῖς πόλεως τῆς Βοιωτίας, Ἀνθηδῶνα, Λάρυ-
 μναν, Ἀλαίας ἀθηναίως) τῶν ἢ ἀνατελείοντι πρὸς τοῖς ἀ-
 φῶν ἡροδοτῶν, ἀνατελείοντι, ἐκέλευσεν ἀπείναι καὶ
 ῥοῦς ὡς οὐ μὲν φάσιν οὐδὲ ἀξίαν ὀλιγαρίας ἔχοντας
 ἀπαρτήσαν. Ἀλαῶν μὲν ἐκ τῆς λέξεως ἡρῆσαιτες,
 αὐτῆς εἰς τὸν πόλιν σιωπῆσαι. Σύλλας ἢ ἀνατελείοντι
 καὶ Μακεδονίας καταβάς ἐπὶ θάλαττον, παρεσθῆ ἀξίον χι-
 λίας ναυὶ καὶ ἀνατελείοντι ἀπὸ Δυρραχίου ἀνατελείοντι
 εἰς Βρεντέσιον. ἢ ἢ Ἀπολλωνία πλησίον ὄντι, καὶ πρὸς αὐτῆ
 τὸ Νύμφαον, ἰερός τόπος, ἐκ χλοερῶν νάπης καὶ λεμῶ-
 νων ἀναδιδούς πρὸς πηγῆς ἀπορροῦσας ἐνδελεχῶς ῥέοντος.
 ἐπὶ ταῦτα φασὶ καὶ μνητεῖς ἀλῶναι σάτυρον, οἱ οἱ πλάσσει
 καὶ γὰρ φεῖς εἰκάζουσιν ἀρῆντα ἢ ὡς Σύλλαν, ἐρωτῶσθαι δι
 ἔρμηνεων πολλῶν ὅσπης εἶη φηγεῖσθαι μὲν ἢ μολίς οὐδὲν σιω-
 πῆς ἀλλὰ τετραχίαν καὶ μέγιστα μεμνῆσθαι ἰπποῦ τε χρε-
 μετισμῶ καὶ τῶν μνησμοῦ φωνῶν ἀφέντος, ἐκπλαγῆ-
 τα τῶν Σύλλαν ἀποδιοπομπησασθαι. μέλλοιτος ἢ τοῖς γρα-
 πῶν ἀνατελείοντι, καὶ δεδιότος μὴ τῶν Ἰταλίας ἐπιλαβό-
 μοι, καὶ πόλεως ἔκαστοι ἀνατελείοντι, πρὸς τὸν μὲν ὤμοσαν ἀφ
 αὐτῶν ἀνατελείοντι, καὶ μνητεῖς ἐκρυσιῶς καὶ χυρῆσθαι τὸν Ἰτα-
 λίας ἐπὶ ταῦτα χρεμῶν δέο μνητεῖς πολλῶν ὄρωντες, ἀπῆρχοντο
 καὶ σιωπῆσθαι ὡς ἔκαστος εἶχεν ἀπορίας. οὐ μὲν ἐδέξατο τῶν
 ἀπαρχῆν ὁ Σύλλας, ἀλλ' ἐπαγέσας καὶ παρορμήσας, διέ-
 βηκεν (ὡς φησὶν αὐτὸς) ἐπὶ πεντεκαίδεκα γρατηρεῖς πολε-
 μίους, πενήκοντα καὶ τετραχίαν ἀπορίας ἐξέτα. ἐκδηλώ-
 σατα τῶν ἑαυτῶν ἀπορίας ἀπορροῦσας οἱ αὐτῶν ἴσαντος μὲν
 γὰρ ἀπῆρξεν ἢ διέβη πρὸς Τάραντα δάφνης τε φάρου τύπον

δηφόν Ραίμων.

A priuatim vero domos insolentia & vexatione fla-
 gellauit eorum qui apud quenque diuersabantur.
 Siquidem edixit ut militi hospes apud se diuertenti
 tetradrachma in diem quaterna daret. Cenā in-
 super præberet ei eiusq; amicis, quotquot voca-
 re liberet. Centurio acciperet quingenas in diem
 drachmas, vestem præterea aliam quā domi, ali-
 am quā in publico vteretur. Ex Epheso quum to-
 tam classē soluisset, tenuit tertio die Piræum. Ibi
 mysterijs initiatus, desumpsit sibi bibliothecam
 Apelliconis Teij, in qua plerique Aristotelis &
 Theophrasti libri erant haud dum satis in vul-
 B gus noti. Ex ea, vbi deportata Romam fuit, ferunt
 plurima interuertisse Tyrannionem grammati-
 cum, à quo accepisse Andronicum Rhodium ex-
 emplarìa, eaque in lucem edidisse, & vulgasse hos
 qui nunc manibus teruntur indices. Enimverò
 Peripatetici antiquiores videntur illi quidem ele-
 gantes fuisse & eruditi, sed Aristotelis & Theo-
 phrasti scripta neque pleraque neque exactè vol-
 uisse, verum ob heredem Nelei Sceprij, cui libros
 suos reliquit Theophrastus, ea ad inertes homines
 recidisse atque indoctos. Agenti Athenis Syllæ
 dolor cum grauedine torpidus decubuit in pe-
 des, quem podagræ balbutiæ Strabo ait esse. Qua-
 re Adipsum nauigauit. Ibi aquis calidis vsus est,
 ferians simulque tempus traducens cum mimis.
 Deambulanti in litore obtulerunt piscatores
 quidam eximios pisces. Lætus donis, ut audiuit
 Alæos esse, Et aliquis (inquit) adhuc superest Alæo-
 rum? Quum enim victor prælio ad Orchomenon
 confectaretur hostes, obiter oppida tria Bœotiz,
 Anthedona, Larymnæ & Alæas, euertit. Obmu-
 tescentib; pauore, arridens abire eos bono animo
 iussit. Neque enim cum vilibus vel contemnen-
 dis ipsos venisse deprecatoribus. Alæi erecti, inde
 oppidum aiunt se de integro frequentasse. Sylla
 hinc, per Thessaliam & Macedoniam itinere ad
 mare facto, institit mille ducentis nauibus tradu-
 cere ex Dyrrachio exercitum Brundisium. Prope
 Dyrrachium est Apollonia, & in vicino Nym-
 phæum, sacer locus, qui ex virenti valle & pratis
 ignis venas dispersas perpetuò manantis eructat.
 Ibi stratum somno Satyrum, qualem plasta & pi-
 ctiores adumbrant, ferunt captum. Adductum ad
 Syllam percunctatos multos interpretes, quinam
 esset: quum vocem tandem edidisset, non quidem
 humanam vel claram, sed asperam & omnino ex
 hinnitu equi & hirci balatu confusam, obstupuif-
 se Syllam & monstrum auersatum. Transuecturus
 exercitum, quum vereretur ne, vbi Italiam attigif-
 sent, dilaberetur quisq; per oppida, primùm adiu-
 rarunt vltro milites ad signa se mansuros, nec Ita-
 liam volentes vexaturos. Deinde quia magna
 pecunia considerabant eum indigere, intulerunt
 obtuleruntque ei pro suis quisque facultatibus
 argentum. Non admisit tamen istam munificen-
 tiam, verum collaudatis illis & excitatis trans-
 misit (ut ipse ait) contra quindecim partium ad-
 uersarum duces, qui cohortes quinquaginta &
 quadringentas habebant. Verum De vs ei o-
 F mnia fausta clarissimè pronuntiauit. Nam
 illic sacrificanti apud Tarentum, quò decurre-
 rat, iecur coronæ laureæ & lemniscorū binorum
 ex illa dependentium habere visum est figuram,

ἔχον ὁ λαβὸς ὡφθη, καὶ λημνίσκων δύο κατηρητημάτων. μικρόν ἢ

Paulo ante quam traiceret, in Campania circa Hephæum montem hirci duo interdū visi con-
 fligere, omniaque facere & pati quæ viri in pugna
 solent. Spectrum autem fuit, quod sensim à terra
 elatum, inde in diuersas partes aeris obscurorum
 simulacrorum simile, dissipatum est, hinc tandem
 ex oculis elapsum. Nec multo post, quum Marius
 iunior & consul Norbanus eo loco exercitus ha-
 berent ingentes, Sylla, non acie instructa, non cō-
 positis ordine copiis suis, communis ardore alacri-
 tatis atq; impetu vsus audaciæ militum suorū pro-
 fligauit hostes, cesisq; septem millibus, Norbanum
 inclusit mœnibus Capuæ. Hac re factum ostendit,
 ne per oppida milites sui spargerentur, sed co-
 hærent hostesque despicerent, quanuis eo illi
 numero essent vt multi singulis suis euenirent. In
 Siluinis seruum Pontii narrat fanaticum alloquu-
 tum se, qui nuntiare ipsi à Bellona deceret se belli
 palmam & victoriam. quod ni maturaret, Capito-
 lium conflagraturum: idq; eodem euenisse quo il-
 le prædixerat die, qui fuit pridie Non. Quintiles,
 quas nunc vocamus Iulias. Iam M. Lucullus, v-
 nus ex Syllanis ducibus, ad fidentiam cohortibus
 sexdecim aduersus hostiles quinquaginta rem ge-
 rens, alacritati quidem militum fidebat, sed quod
 essent complures inermes, dubitabat. Dum hæsi-
 tat & cunctatur, flores ex campo propinquo her-
 bidio mollis ventus affatim vehens coniecit in ex-
 erciturum, eumq; aspersit sponte adhærescentibus
 iis, scutaq; & galeas comprehendentibus, vt coro-
 nati putarentur ab hostibus. Vnde magis erecti,
 signa contulerunt, obtinueruntque victoriam, ce-
 sis octodecim millibus insuper castris hostem ex-
 uerunt. Lucullus hic frater fuit Luculli illius qui
 postea debellauit Mithridatem & Tigranem. At
 Sylla, multis adhuc exercitibus & ingentibus co-
 piis hostium circunfusum se quum videret, omni-
 bus impar viribus, dolo inuitauit alterum consulē
 Scipionem ad pacem. Non aspernante illo, con-
 gressus & colloquia crebra fiebant. Sed semper
 moram aliquam Sylla & causam iniiciendo mili-
 tibus suis ad omnem fraudem & præstigias, sicut
 ipse erat dux, compositis, exercitum Scipionis
 corruptit. Nam ingressi in hostium castra, iisque
 admisti, alios pecunia, pollicitis alios, nonnullos
 blandimentis & suasionibus pellexere. Postremo
 Syllam viginti cohortibus castris admotum sa-
 lutarunt, seque ei coniunxerunt: Scipionem, in
 tabernaculo desertum quum cepisset, dimisit.
 Sylla, cohortibus viginti quasi auibus cicuribus
 quadraginta in laqueum illectas aduersarias, ab-
 duxit omnes in castra sua. Quo tempore Carbo-
 nem ferunt dixisse, bellum se cum vulpe & leone
 in animo Syllæ habitantibus gerentem, magis
 infestari à vulpe. Ad Signium inde Marius, quin-
 que & octoginta cohortibus succinctus, laceffi-
 uit Syllam, qui perquam paratus erat illo die di-
 micare. Visum enim ei secundum quietem obla-
 tū huiuscemodi fuerat: Visus est ei senior Marius,
 qui iam pridem erat defunctus, Marium filium, vt

A μικρόν ὃ πρὸ τῆς Δραβάπης, ἐν Καμπανία πρὸ τῆς Ἡ-
 Φαμονόρου ἡμέρας ὠφθησαν δύο τε ἀγροὶ μεγάλοι συμφέ-
 ροῦμοι, καὶ πρῶτα δρώντες καὶ πάροντες ἀσυμβαίνῃ μα-
 χηροῖς ἀνθρώποις. ἔπειτα δὲ φάσμα καὶ χεῖρ μικρὸν αἰ-
 ερόμοιο δὲ γῆς, διεσπείρετο πολλαχῶς τῶ ἀέρος, εἰδωλοῖς ἀ-
 μαυροῖς ὁμοίον εἶτα ἕτως ἠφανίσθη. καὶ μετ' οὐ πολὺ χρό-
 νον ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, Μαρίῳ τῷ νέῳ καὶ Νορβανῶ τῷ ἑταί-
 ρῳ μεγάλαις δυνάμεισι ἐπαγαγόντων, ὁ Σύλλας, οὔτε πᾶσιν
 ἀποδοῖς, οὔτε λογισίας οὐκ οἰκείον στρατεύμα, ῥώμῃ δὲ προ-
 θυμίας κινήσας καὶ φορᾷ τολμῆς ἀποχρησάμενος, ἐπεέτατο
B τοὺς πολεμίους, καὶ κατέκλεισεν εἰς Καπύϊον πόλιν τὸ Νορ-
 βανόν, ἐπιταχιγλίους ἀποκτείνας. τῆτο αἶπον αὐτῶν ἠμέσασθαι
 φησὶ τὸ μὴ ἀφελῶν τῶν τοῖς στρατιώταις καὶ πόλεις, ἀλλὰ
 συμβῶναι καὶ καταφρονῆσαι τῶν ἐναντίων, πολλαπλασίων
 ὄντων. ἐν δὲ Σιλβίῳ, φησὶν οἰκεῖται Γρονθῆς θεοφόρον ἐπι-
 χεῖν αὐτῶν, λέγοντα πρὸς τῆς Εὐρυδὸς κράτος πολέμου καὶ
 νίκην ἀπαγγέλλειν εἰ δὲ μὴ σπεύσῃεν, ἐμπεσόντων δὲ Κα-
 πιτώλιον. ὁ καὶ συμβῶναι τῆς ἡμέρας οὐκ οἰκείως ἢς ὁ ἀνδρα-
 γαθὸς προσηγόρευεν. ἔπειτα αὐτῆ πρὸς μίας ἰόντων Κινυλίων,
 ἀσινὺν Ἰελαίας καλοῦμεν. ἐν δὲ Μάρκος Λόχολλος, εἰς τῶν
C ὑπὸ Σύλλα στρατηγῶν, πρὸς Φιδεντίαν ἐκκεῖθεν
 σπεύσας πρὸς πεντήκοντα τῶν πολεμίων ἀντιπαρθεῖς, τῆ
 μὲν προθυμίας τῶν στρατιωτῶν ἐπίτευεν, ἀπόλοις δὲ τοῖς πολ-
 λοις ἔχων, ὠκνεῖ. βυλδοῦμοιο δὲ αὐτῶν καὶ ἀφελῶν τοῖς, ἀπὸ
 τῆς πλησίον πεδίου λημῶνα ἔχοντος αὐτῶν φέρουσα μαλακῆ
 πολλὰ τῶν ἀγῶν ἐπέβη τῆ στρατιᾶ καὶ κατέσπειρεν, ἀπο-
 μάτωσ δὲ ἐπιρῶντα καὶ ἀπειπίπτοντα τοῖς θυρεοῖς, καὶ τοῖς
 κρᾶνεσιν αὐτῶν, ὥστε φάμεσθαι τοῖς πολεμίους ἐσφραναμέ-
 νοις. ἠρόμοιο δὲ ὑπὸ τούτου προθυμότεροι σινεβαλλόν,
 καὶ νικήσαντες, ὀκταχιγλίους ἐπι μυσίοις ἀπέκτειναν, καὶ
D τὸ στρατόπεδον εἶλον. ἐπὶ δὲ Λόχολλος, ἀδελφὸς αὐτῶν Λό-
 χολλος τῷ Μιθριδάτῳ ἕσπερον καὶ Τηρατίῳ καταπολεμή-
 σαντος. ὁ δὲ Σύλλας, ἐπὶ πολλοῖς στρατοπέδοις καὶ μεγάλαις
 δυνάμεισι περικυκλωθεὶς αὐτῶν τοῖς πολεμίους ὄραν πλη-
 ταχῶς ἠπάτετο, δυνάμει καὶ δι' ἀπάτης προσηκούμενος
 εἰς ἀφελῶσ τὸν ἕτερον τῶν ὑπὸ αὐτῶν Σικιτίων. δεξα-
 μένης δὲ οὐκ οἰκείως, σίλλοιο μὲν ἐγίνοντο καὶ κρήνη λογίαι πλείο-
 νες, αἰεὶ δὲ λινα πρὸς ἀγῶν καὶ πρὸς φασιν ἐμβάλλον ὁ Σύλ-
 λας, διέφθειρε τοῖς πρὸς Σικιτίων τοῖς ἐαυτῶν στρατιώταις, ἢ
E σκημένοις πρὸς ἀπάτην καὶ γρητείας ἀπάσαν, ὥστε αὐ-
 τὸς ὁ ἡμέρον. εἰσιόντες γὰρ εἰς τὸν χᾶρα καὶ τῶν πολεμίων καὶ
 ἀναμνησάμενοι, τοῖς μὲν ἀγῶν δαγμῶν τοῖς δὲ ὑποχρεῖ-
 σι, τοῖς δὲ κρακεύοντες καὶ ἀπαπείθοντες, πρὸς ἤγοντο. τέ-
 λος δὲ, τῶ Σύλλα μὲν σπειρῶν εἶχσοι ποροελθόντος ἐγῆς, οἱ
 μὲν ἀσπασάμενοι προσηχώρησαν, ὁ δὲ Σικιτίων, ἔρημος ἐν
 τῇ σκλήρῃ ληφθεῖς, ἠφείθη. Σύλλας δὲ ταῖς εἶχσοι σπειρας,
 ὥστε πρὸς ἠτάσιν ὄρμισι τεσσεράκοντα τῶν πολεμίων παλά-
 στας, ἀπήγαγον εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπὸ μυσίας. ὅτε καὶ Κάρ-
 βωνα φασὶν εἰπῆν ὡς ἀλώπεκι καὶ λέοντι πολεμῶν ἐκ τῆ
 Σύλλα ψυχῆ κατοιχεῖσιν, ὑπὸ τῷ ἀλώπεκος αἰετῷ μάλ-
 λον. ἐκ τούτου πρὸς Σίγνιον Μάριος ὀδοῦκοντα καὶ πέντε
 σπεύσας ἔχων προσηλείτο Σύλλαν. ὁ δὲ καὶ πρῶτον προθυ-

μος αὐτῶν ἀγωνίσασθαι κατ' ἐκείνῳ τῷ ἡμέρον. ἐπὶ γὰρ ὡς εἶπε τοιαύδε καὶ τοῖς ὑπνοῖς· ἐδόκει τὸν
 γέροντα Μάριον τεθνηκότα πάλαι ὡς παρὰ Μαρίῳ παρῆνεν, φυλαξάσθαι ἐπιβῶσαν ἡμέραν ὡς μεγάλῳ αὐ-
 τῷ δυστυχίῳ φέρουσαν ἀφ' ἧς τῆτο μὲν δὴ προθυμὸς ὁ Σύλλας αὐτῶν μάχεσθαι καὶ μετεπέμπετο τὸν Δολοβέλλαν.

infestissimas vrbi & bellicosissimas gentes, cum ipso cōgredi. Verum repulsis his, præcipitante iam fere in decimam horam die, classicum iussit signa canere. Dum certatur vt quum acerrime, dexterū cornu, quod tenebat Crassus, egregie vincebat: sinistro laboranti & inclinato iuit subsidio Sylla albo equo insidēs feroci & perniciosissimo. In eū hinc cognitum duo ex hostibus lanceas connixi ad emittendū direxerunt. Id non aduertit ille, sed verberato ab equifone equo hactenus est præterlatus, vt secundum caudam equi spicula delapsa defigerentur in solum. Dicitur sigillum habuisse Apollinis aureum Delphis sublatum, quod cum semper in sinu inter dimicandum circumtulisse, tum illo tempore exosculatus esse, atq; ita fatus, Felicemne Cornelium Syllā, Pychi Apollo, quem tot splendidum & inelytum euexisti certaminibus, huc adduxisti, vt proicias eū, & in patriæ forib. vna cum ciuibus suis scēdissime cadat: Ita precatū Syllā aiūt alios orasse, aliis minitātū fuisse, manu prehēdisse alios, deniq; sinistro cornu obtriro permistū fugiētib., multis desideratis amicis & familiaribus in castra esse delatum. Magnus numerus etiā ex vrbe ad spectaculum pugnae progressorum periiit & elifus est, vt actum putaret esse de ciuitate, atq; obfidio pene esset soluta Marii, multis eo ex fuga delatis, qui Lucretium Ofellam ad continuandā relictum obfidionē monuerūt, sicut oppresso Sylla occupataq; ab hostibus vrbe, vt se reciperet. Intēpsta iam nocte venerūt in castra Syllæ à Crasso nuntii, ei militibsq; eius cœnam petitum. Nam fufos hostes insequuti Antemnam vsq; castra ibi posuerant. Quo audito, simul hostes prope omnes interfisse, cōtendit, vbi diluxit, Antemnam. quo quum tria millia misissent ad eum legatos ad veniam petendam, promisit eis impunitatem, si aliquid cladis intulissent cæteris hostibus, atq; ita ad se commecassent. Qui habita fide, reliquos sunt adorti, atque magna cædes extitit se mutuo conficiētium. Nihilominus, & his & quotquot essent ex aliis superstitēs, ad sex millia in circo maximo coactis, senatum in xde Bellonæ indixit. Simulatq; dicere instituit, trucidauerunt, quibus id mandatū erat, illa sex millia. Vociferatione, scilicet à tanta multitudine, quæ loco angusto iugulabatur, elata, & patribus attonitis, eodem quo dicebat immoto & cōstanti vultu aduertere patres animū iussit, neq; curare quid ageretur foris: nonnullos improbos iussu suo castigari. Id vel stupidissimū Romanorū docuit intelligere mutationem factā non liberationem tyranni. Ac Marius quidem, qui à prima ætate acerbus fuerat, intendit non inuertit potestate ingenium. Sylla verò, qui moderate tulerat initio & ciuilitate fortunam, existimationemque dederat principis optimatum reique publicæ studiosi, insuper ad risum à iuuētute propensus, & promptus veniæ dandæ fuerat, vt facile ei lacrymæ manarent, merito hanc inuffit magnæ potentia maculam, mores eam non pati in priore hætere statu, sed vecordes, arrogantes, & inhumanos reddere. Motio ea sit & cōuersio à fortuna nature,

A (α ἔρχεται τῆ Ρώμῃ καὶ τὰ πολεμιώτατα Φύλα συμφύρε-
 ασαι) παρωσαμένους αὐτοὺς ἐκέλευσε σημεῖναι τὰς σάλπιγγας
 δεξιῶν ἐφόδου, σχεδὸν εἰς ὥραν δεκάτιμ ἤδη τῆς ἡμέ-
 ρας κατασφραγούσης. ἤμορμον δ' ἀγῶνος οἷος οὐχ ἔτερος,
 ὃ μὲν δεξιόν, ἐν ᾧ Κράσος ἐτέτακτο, λαμπερῶς εἰκόνα
 τῆ δ' ἄνωμῃ ποιοῦντι καὶ κακῶς ἔχοντι Σύλλας παρε-
 βόηθη λαχὼν ἵππων ἔχων, θυμοειδῆ καὶ ποδωκέστατον ἀφ' οὗ
 γνωρίσαντες αὐτὸν δύο τῶν πολεμίων, διεπίνοντο τὰς λόγχας
 ὡς ἀφῆσοντες. αὐτὸς μὲν οὖν ἔπεσεν ὡς, τὸ δ' ἵππων ἐκείνου
 μασιζάντος τοῦ ἵππου, ἐφ' ἧ παρενεργεῖς ἑσσύτο, ὅσον αὖτε τ'
 Β οὐρανὸν τῆ ἵππου τὰς ἀγῶνας συμπεσούσας, εἰς τὴν γῆν πα-
 γῶμαι. λέγεται δ' ἔχων τὴν χρυσοῦν Ἀπόλλωνος ἀγαλμά-
 πον ἐκ Δελφῶν, αἰετὸν αὐτὸ καὶ τὰς μάχας περὶ φέρειν ἐ-
 τὰ χόλπῳ, ἀλλὰ καὶ τότε τοῦτο κατὰ φιλεῖν, οὕτω δ' ἔλεγον,
 Ὡ Πύθιε Ἀπόλλων, τὸν ἄτυχῆ Σύλλαν Κορινθίον ἐν ἑσσύ-
 τοῖς ἀγῶσιν ἄρας λαμπερῶν καὶ μέγαν, ἐν αὐτῷ ρίψεις ὅτι
 θύεαις τῆς πατρὸς ἀγαθῶν, ἀγῶνα τοῖς ἑαυτῶ σωμαπο-
 λούμῃον πολίταις; τοιαῦτα φησὶ τὸν Σύλλαν θεοκλυτοῦ.
 πα, τοῖς μὲν ἀπὸ τοῦ εἶναι, τοῖς δ' ἀπειλεῖν, τῶν δ' ὀπιλαμβά-
 νεσθαι τέλος δ' τῆ δ' ἄνωμῃ σωματεβέντος, ἀναμνηστέα
 C πῶς φθόρον, εἰς δ' ἐρατὸν πεδὸν καταφυγεῖν, πολλοὺς ἀπο-
 βαλόντα τῶν ἐταίρων καὶ γνωρίμων. ἐκ ὀλίγοι δ' καὶ τῶν ἐκ
 τῆς πόλεως ὅτι ἦσαν περὶ τὸν ἀπὸ τῶν καὶ κατεπα-
 τήθησαν ὥστε τὴν μὲν πόλιν οἰεσθαι ἀπαπεσθαι καὶ παρ'
 ὀλίγον δ' καὶ τὴν Μαρίου πολιορκίαν λυθῆναι, πολλῶν ἐκ
 τῆς Ἑσπῆς ὠγαθῶν ἐκεῖ καὶ τὸν ὅτι τῆ πολιορκία τεταγ-
 μένῳ Οφέλλαν Λουκρήπον ἀναζωγῆσαι καὶ τὰχος κελου-
 ὄντων, ὡς ἀπολωλὸς τῆ Σύλλα, καὶ τῆς Ρώμης ἐχρημάτης
 ὑπὸ τῶν πολεμίων. ἤδη δ' ἡ νυκτὸς οὐσης βαθείας ἦσαν εἰς
 D ὃ τῆ Σύλλα ἐρατὸν πεδὸν ὡς τῆ Κράσος, δεῖπνον αὐτῶ
 καὶ τοῖς ἐρατῶταις μετόντες, ὡς γὰρ ὀνίκησε τοῖς πολεμίοις,
 εἰς Ἀντιμναια καταδιώξαντες, ἐκεῖ κατεσφατοπέδουσαι.
 αὐτ' οὖν πυθόμενος ὁ Σύλλας, καὶ ὅτι τῶν πολεμίων οἱ πλεί-
 σοι διολώλασιν, ἦκεν εἰς Ἀντιμναια ἄμ' ἡμέρα, καὶ τειρα-
 λίων ὀπικρηκθῶσα μύων περὶ αὐτὸν, ὡς ἔσχετο δῶσθαι τ'
 ἀσφάλειαν, εἰ καὶ ἐνὶ τοῖς ἄλλοις ἐργασάμενοι πολεμίοις
 ἔλθοιεν περὶ αὐτὸν. οἱ δ' πιτεύσαντες ἐπέθεντο τοῖς λοι-
 ποῖς, καὶ πολλοὶ κατεκτόνησαν ὑπὸ ἀλλήλων. ἐμὴν ἀλ-
 λα καὶ τοῖς, καὶ τῶν ἄλλων τοῖς περὶ ἤμορμοις εἰς ἔξακιχα-
 λίοις, ἀνδρῶσας ὡς τὸν ἵπποδρομον, ἐκάλεσε τὴν σύγ-
 E κλητον εἰς δ' τῆς Ἐννοδῆς ἱερὸν. ἄμα δὲ αὐτὸς τελέτην ἀνῆρ-
 χετο, καὶ κατεκτόνησε οἱ τεταγμένοι τοῖς ἔξακιχαλίοις. καυ-
 νῆς δὲ, ὡς εἰκόσ, ἐν χειρὶ μικρῶ ποσούτων σφαθημύων φε-
 ρομένης, καὶ τῶν συγκλητικῶν ἐκπλαγῆτων, ὡς περὶ ἐτύχα-
 νελέτων, ἀφ' ἐπὶ καὶ κατεκτόνησε τὰς περὶ αὐτῶν, περὶ αὐτῶν
 ἐκέλευε αὐτοῖς τὰ λόγα, τὰ δ' ἔξω γινόμενα μὴ πολυ-
 περαγμονεῖν νουτετεῖσθαι γὰρ, αὐτὸν κελύσαντος, εἰκοῖς τῶν
 πονηρῶν. τοῦτο καὶ τὰ βραδυτάτω Ρωμαίων νοῦσαι παρὲν
 σῆσεν ὡς ἀλλαγῆ δ' χεῖμα τυρανίδος, ἐκ ἀπαλλαγῆ
 γέρονε. Μάριος μὲν οὖν ἀπ' ἀρχῆς χαλεπὸς ὢν ἐπίτει-
 F νεν, οὐ μετέδωκε τῆ δ' ἐξοσία τὴν φύσιν. Σύλλας δὲ, μετ' ἄρας
 τὰ παρὰ καὶ πολιτικῶς ὀμιλήσας τῆ τύχη, καὶ δόξαι ἄριστοκεαίκευ καὶ δημοφελὸς ἡγεμόνος ὡς ἀρχῶν, ἐπὶ
 δὲ καὶ φιλόγελως ἐκ νέου ἡρόμνος, καὶ περὶ οἰκτον ὑγρῶς, ὡςτε ραδίως ὀπιδακρῆναι, εἰκότως περὶ αὐτῶ
 γατο τῶς μεγάλας ἐξοσίας ἀβελήν, ὡς τὰ ἦν μῆριν ἐκ εἰώσας ὅτι τῶν ἐξ ἀρχῆς ἔσπων, ἀλλ' ἐμ-
 πληκτα καὶ χάρνα καὶ ἀπὸ μ' ἔσπα ποιούσας. τὸτο μὲν οὖν, εἴτε κινήσις ὅτι καὶ μεταβολὴ φύσως ὑπὸ τύχης,

τὰ παρὰ καὶ πολιτικῶς ὀμιλήσας τῆ τύχη, καὶ δόξαι ἄριστοκεαίκευ καὶ δημοφελὸς ἡγεμόνος ὡς ἀρχῶν, ἐπὶ
 δὲ καὶ φιλόγελως ἐκ νέου ἡρόμνος, καὶ περὶ οἰκτον ὑγρῶς, ὡςτε ραδίως ὀπιδακρῆναι, εἰκότως περὶ αὐτῶ
 γατο τῶς μεγάλας ἐξοσίας ἀβελήν, ὡς τὰ ἦν μῆριν ἐκ εἰώσας ὅτι τῶν ἐξ ἀρχῆς ἔσπων, ἀλλ' ἐμ-
 πληκτα καὶ χάρνα καὶ ἀπὸ μ' ἔσπα ποιούσας. τὸτο μὲν οὖν, εἴτε κινήσις ὅτι καὶ μεταβολὴ φύσως ὑπὸ τύχης,

τὸ μὲν οὖν ὁ Σύλλας ὡς ἄρ' ἀπεδέσσει. παρὶ γὰρ δευτε-
 ρίας ὁ Λέπιδος, εἰς πόλεμον κατέστη τοῖς παρὰ τὸν Πομπηϊόν.
 Σποδύων ἢ τῆς οἰκίας ἀπάσης ὁ Σύλλας τὰ Ἡρακλῆ δε-
 κὰτι, ἐστίασθαι ἐποιεῖτο ὅτ' ἡμῶν πολυτελέσ· καὶ τοσοῦτον
 παρὰ τῆς οἰκίας ὅτ' ἀποβλή τῆς χρείας, ὥστε παμπληθῆ καὶ
 ἐκείνην ἡμέραν εἰς τὸν ποταμὸν ὄψα ῥίπτειν, πίνεσθαι ἢ
 οἶνον ἢ τῶν τετραρέων, καὶ παλαιότερον. Διὰ μέσου ἢ τ'
 θοίνης πολυμέρου ἡμορμῆς, ἀπέδησεν ἢ Μετέλλα νόσῳ
 καὶ τ' ἱερέων τὸν Σύλλαν ὅτι ἐόντων αὐτῆ παρὰ τῆς οἰκίας
 τ' οἰκίαν ὅτ' ἐκείνη μισανθῆσαι, γραφάμενος Διόδοσιον τὸ γά-
 μου παρὰ αὐτῶν ὁ Σύλλας, ἐπὶ τῶν οὐρανῶν εἰς ἑτέραν
 οἰκίαν μετακινήσεται. καὶ τὸ μὲν ἀκριβῶς τὸ νόμιμον
 ἔπειθ' ἀφαιρέσας ἐτήρησε τὸν ἢ τῆς Ἰαφῆς οὐκ ἔχοντα τὴν
 διαπορῆν νόμον αὐτὸς παρεισηγοῦντος παρέβη, μηδενὸς ἀ-
 ναλώματος φεισάμενος· παρέβη ἢ καὶ τὰ παρὰ τὸν δὲ τελείας
 τῶν δειπνῶν ἔπειθ' αὐτῶν τεταγμένα, πότους καὶ σιμυδέπνοις
 θυφῆς καὶ βωμολοχίας ἔχοι παρηγορῶν ὅτι πένθος. ὀλίγων
 ἢ μιλῶν ἀφαιρέσας ἢ μὲν ἑκατομύχων οὐκ ἔστι τῶν
 πότων ἀφαιρέσας, ἀλλ' ἐπὶ τῶν παρὰ τῶν συμμιγῶν ἀ-
 φαιρέσας καὶ γυναικῶν ὄντος, ἔτυχε πλοῦτον τὸ Σύλλα κατε-
 μένη γυνὴ τῶν ὄψιν ὅτι παρὰ τῆς καὶ γυναικῶν λαμπερῶν. Με-
 σαλλὰ γὰρ ἢ θυγάτηρ, Ὀρθίου ἢ τῆς ῥήτορος ἀδελφῆ, Οὐ-
 αλεεία ἢ Ἰουνομα. σιμυδέβηκε ἢ αὐτῆ νεωστὶ παρὰ ἀφαιρέ-
 σασιν. αὐτῆ παρὰ τὸν Σύλλαν ἔξοπισθεν ὅτ' ἀποβλο-
 μένη, τὴν τε χεῖρα παρὰ αὐτὸν ἀπηρεῖσασα, καὶ κροχίδα τῆς
 ματιῶν ἀπάσασα, παρῆλθεν ὅτι τὴν ἑαυτῆς χεῖρα. ἐμβλέ-
 φαντος ἢ τῶν Σύλλα καὶ θυμῶσας, Οὐδὲν (ἔφη) δὲ φρον
 ἀφαιρέσασα· ἀλλὰ βούλομαι τῆς σῆς καὶ γὰρ μικρὸν ἀτυχίας
 μεταλαβείν. τῶν ἢ κρούσεν ὅτι ἀφαιρέσας, ἀλλὰ καὶ
 δῆλος δὲ τῆς οἰκίας ἢ ἀποκεκλιμένος. ἠρώτα γὰρ ἢ ἀποπέμπων
 αὐτῆς ὄνομα, καὶ γῆρας καὶ βίον ἐμάνθανεν. ὅτι τούτων, ῥί-
 ψεις ὀμμάτων ἢ ἀλλήλοισ ἐχθρόντο, καὶ παρεπιστροφῆ
 σιμυδέπνων, καὶ μὲν ἀφαιρέσας ἀφαιρέσας. τέλος ἢ,
 ὁμολογίαι καὶ σιμυδέπνων παρὰ γάμον, ἐκείνη μὲν ἴσως ἀμε-
 πτοί· Σύλλας ἢ, εἰ καὶ τὰ μάλιστα σάφροντα καὶ ἡμῶσας,
 ἀλλ' ὅτι ὅτι σάφρονος καὶ καλῆς ἐγνήμης δεχθῆς, ὅφ' ἔχει
 λαμπερία μισανθῆσαι δὲ τῶν ἀφαιρέσας, ὅφ' ὡν τὰ ἀφαιρέ-
 καὶ ἀφαιρέσασα παρὰ τῆς κινεῖσθαι πέφυκεν. ἢ μὲν ἀλλὰ καὶ
 αὐτῶν ἔχον ὅτι τῆς οἰκίας, σιμυδέ μίμοις γυναικῶν, καὶ
 κινεῖσθαι, καὶ θυμῶσας ἀφαιρέσας ὅτι τῶν ἀφαιρέσας ἀφαιρέ-
 μέρας συμπίων. ἢ πῶς γὰρ οἱ τότε παρὰ αὐτῶν διωκόμενοι μέ-
 γιστον ἦσαν, Ρώσκιος ὁ κωμῶδης, καὶ Σαρεῖς ὁ δεχθῆς, καὶ
 Μηρόβιος λισσῶδης, ἢ καὶ παρὰ τῶν ἡμορμῶν διετέλε
 μέχει πλοῦτος ἔρα ὅτι δεχθῆς. ὅθεν καὶ τὴν νόσον ἀφαιρέ-
 σασιν ἐλαφρῶς δεχθῆς μὲν ἢ δεχθῆς, καὶ πολὺν χρόνον ἢ
 γνῶσθαι τὰ σπλάγχνα γυναικῶν ἐμπυος ὅφ' ἢ καὶ τὴν σάρ-
 κα ἀφαιρέσασιν, εἰς φθειρας μετέβη πᾶσαι ὥστε πολ-
 λῶν δὲ ἡμέρας ἄμα καὶ νυκτὸς ἀφαιρέσασιν, μηδὲν ἢ
 μέρας τῶν ἀφαιρέσασιν ὅτι ἀποκρινόμενοι, ἀλλὰ πᾶσαι ἐδῆ-
 τα, καὶ λουθῆν καὶ ἀποκρῖμα καὶ σιμυδέ ἀναπίμπλασθαι
 τῶν ῥύματος ἐκείνου καὶ τῆς φθορῆς· τοσοῦτον ἢ ἐκείνη δὲ
 πολλὰς τῆς ἡμέρας εἰς ὕδωρ ἐβόαιεν, ἐκκλύζων ὅτι σῶ-
 μα καὶ ἀποκρῖμα ὅτι μόνος. ἢ δὲ ὅτι ὄφελος. ἐκείνη γὰρ ἢ μεταβολὴ τῶν παρὰ, καὶ ἀφαιρέσασιν
 θυμῶσας ὅτι πλοῦτος. λέγει ἢ, τῶν μὲν πλοῦ παλαιῶν, Ἀφαιρέσασιν φθειράσασιν τὸν Πελοπὸν τῶν ἀφαιρέσασιν
 ῥων, Ἀλκμαῖνα τῶν μελοποιῶν, καὶ Φερεκύδην τὸν θεολόγον, καὶ Καλλιθέην τὸν Ὀλυμπίον, ὅτι εἰρηκτῆ φθειράσασιν

A Sane illud Sylla quasi vaticinatus est. Breui enim
 oppugnauit in insolentiam erumpens Lepidus,
 Pompeium. Patrimonii sui vniuersi consecrans
 Sylla Herculi decimam præbuit splendidum epu-
 lum populo, tantoq; exuberantior vsu apparatus
 fuit, vt quotidie magna copia cibariorum in am-
 nem proiiceretur, vinum diffunderet quadragin-
 ta annis vetustius. Medio hoc epulo, quod mul-
 torum fuit dierum, decessit ex morbo Metella.
 Quia verò vetuerunt sacerdotes ei illam adire vel
 funere domum eius pollui, misit ei libellum repu-
 dii Sylla, iussitq; spirantem adhuc in aliud domi-
 cilium transferri. Atque hac in re leges curiosæ
 ex superstitione seruauit: at legem funerariam,
 quam tulerat ipse, conuulsi nullo habitu sum-
 ptus mouio. Perrupit item ad leniendum luctum
 sumptuarias, quas de conuiujs & cœnis luxu ille-
 cebrisque diffluentibus ipse fixerat. Paucis inter-
 cedentibus mensibus ludi gladiatorij edebantur
 nondum discretis cuneis, sed quum in promiscuo
 etiam tum viri fœminæque spectarent: sedebat au-
 tem forte prope Syllam eleganti mulier forma &
 genere illustri. Messalæ filia erat, soror Hortensij
 oratoris, Valeria nomine, quæ nuper forte diuer-
 terat à viro. Ea præteriens à tergo Syllam, exten-
 dit in eum manum, floccoque ex toga eius auulso,
 transiit in locum suum. Quum eam Sylla
 intueretur mirareturque, Nihil est, imperator,
 (inquit) quod te moueat, sed cupio ego quoque
 tantillum consors fieri felicitatis tuæ. Fuit id non
 ingratum auditu Syllæ, verum confestim prodi-
 dit nonnihil se titillatum. Siquidem misit clan-
 culum certos, per quos nomen, natales, & mores
 eius disceret. Hinc oculorum inuicem annictus,
 affiduz ac leues in se mutuo vultus conuersiones,
 risus adiectiones, sponsalia denique & pacta con-
 nubialia huic fortasse non pudenda. Sylla verò,
 etsi castam alias & insignem non ex moderato
 tamen & honesto duxit primordio, more adole-
 scentis obtutu & leporibus, quibus, solent fœdifi-
 fimi & impudentissimi excitari animi motus, il-
 lectus. Atqui, quanuis hanc haberet domi, cum
 mulieribus tamen mimis citharistisq; & thy-
 melicis viuebat, de die cum iis in lectis potans.
 Hi erant enim illa tempestate, qui plurimum apud
 eum poterant, Roscius comædus, Sorex ar-
 chiminus, & Metrobius lysiodus: quem, licet
 exoletum, non dissimulabat perpetuo amare.
 Vnde etiam morbum aluit ex leui ortum occa-
 sione, & per diu exulcerata viscera sua ignorauit.
 Hinc putrefactum corpus & in pediculos totum
 versum, vt, quum multi interdum & noctu tol-
 lerent eos, nulla parte potuerit tamen, quod re-
 iiciebatur, æquare illud quod succedebat, verum
 omnes vestes, balneum, pollubrum, cibus illo
 repletur fluxu & tæbe: adeo suppululabat. Ideo
 sæpius die ingrediebatur balneum, abluens &
 abstergens corpus. cæterum nihil proficiebatur.
 Vincebat enim celeritate conuersio, superabat-
 que copia omnem purgationem. Memorant ex
 prisca phtiriali Acastu Pelia consumptu, ex infe-
 rioribus Alcmana poetâ, Pherecydem theologu,
 & Olynthium Callisthenæ, dum in vinculis fuit,

Margin notes on the right edge of the page, including fragments of text from the adjacent page and some illegible characters.

Mutium præterea iuriscōsultum: Quod si istos quoq; , qui nulla quidē virtute, nobilitati sunt tamen, cōmemorare oportet: fama est eum qui bellū seruire mouit in Sicilia, fugitiuum, Eunum nomine, postquā attractus Romā captiuus est, morbo pediculari absumptū. Porro Sylla nō tantūm præuidit fatū suum, verumetiā de eo aliquatenus scripsit. Siquidem vigesimo secūdo Comment. biduo antequam decessit extremam manū imposuit, ac prædixisse ait sibi Chaldæos, vbi præclare vixisset, in flore se felicitatis excessurū. Narrat etiam filiū suū, qui paulo ante Metellā obierat, visum per somnum obsoleta in veste sibi assistere, patremq; orasse, deponeret sollicitudines, pergeretq; secū ad matrē Metellā. ibi quietē cū illa in otio victurum. Ab negotiis publicis tamē nō abstinit: quippe decē ante exitum dieb. quū Puteolanorū dissensionē cōposuisset, scripsit iis leges quib. remp. moderarentur. Pridie nuntiato Graniū, qui magistratū gerebat, reip. quod debebat non exoluere, sed diem suū supremū expectare, acciuit eū in cubiculū, vbi ministris suis circūfusum præcepit strāgulari. Inter vociferationē & corporis iactationem dirupta vomica vim magnā profudit sanguinis. Hinc viribus defectus, nocte per grauē cruciatū transacta, vitā reddidit. Liberos reliquit duos ex Metella infantes. Nā Valeria post excessū eius edidit filioliā, quam appellauerunt Posthumiā. Qui n. post patrū fata nati sunt, hos vocāt Romani Posthumos. Porro cōspirauerūt multi cū Lepido, vt priuarent iustis exequiarū corpus Syllæ: verū Pōpeius, quāuis offensus Syllæ, (solū n. amicorū tabulis præterierat) partim gratia, partim precib. minis etiā nonnullos summouit, corpusq; Romā est prosequutus, ac tribuit funeri pariter securitatē & honorē. Ferunt eū vi tanta aromātū fuisse à fœminis cumulatū, vt præter illata decē & ducentis ferculis, simulacrū ipsius Syllæ grande fictū fuerit, fictum etiam licitoris ex pretioso thure & cinamomo. Quū esset à prima luce nubilū cælū, quia expectabant imbrē, nō nisi nona hora extulerūt cadauer. Tum vento increbrescente & delato in rogū, flammāq; excitante luculentā tanto prius combustū corpus fuit, quatenus rogo iam tabescente atq; igne emoriente, excussa est larga pluuia, quæ ad noctē vsq; tenuit. Ita perpetua felicitas eū etiam funere peragendo est comitata. Extat monumentum eius in campo Martio. Epigramma autem perhibent delineatum ipsum reliquisse, cuius est summa, **A** nomine se amicorum benefactis, vel inimicorū malefactis superatum.

εαντος, εφθη δ̄ σῶμα συλκρομαθὲν ὄσον ἢ ἡδ̄ ἢ τ̄ πυρὸς μαραινόμενης, καὶ τῶ πυρὸς ἀπτόντος, ἐκχυθῆναι πολὺ ὄμβρον καὶ καταχεῖν ἄχρη νυκτός· ὥστε τὴν τὸ χλὺ αὐτὸ δοκεῖν δ̄ σῶμα σιωπῶντα πῶς ἀμύουσαι. δ̄ μὲν οὖν μνημείον ἐν τῷ πεδίῳ ἔσ' Ἀρεώς ἐστὶ δ̄ ἢ ἰππὶ γερμμε φασὶν αὐτὸν ὑπογεγραμμένον καὶ ἀλιπεῖν, ἔκ κε φάλαγον ὄβειν, ὡς οὐτε τ̄ φίλων πὶς αὐτὸν ἀποιῶν, ἔτε τ̄ ἔξωρῶν κακῶς, ὑπερέβαλετο.

EXplanata vita Syllæ, pergamus nunc ad collationem. Atque illud quidem, quod, exordio incrementi à semetipsis sumpto, magni euaserint, ambobus est commune: sed Lylandri proprium, quod volentibus ciuibus suis & sanis, quoscunq; gessit, cepit honores, inuitis nihil expressit, neque valuit præter leges. Verūm

Dissidio in populi caput & scelera tus honorem.
sicut id temporis Romæ corrupto populo & ægra ibi republ.

A ἐπὶ τῷ Μούκιον τὸν νομικόν. εἰ δὲ καὶ τῷ ἀπὸ ὁσθένος μὲν χερσὸς, γνωρίμων ἢ ἄλλως, ὅτι μνησθῆναι, λέγεται τὸν ἄρξαντα τῶ δουλικῷ πολέμῳ ἐπὶ Σικελίᾳ δραπέτῳ, Εὐνοῦ ὄνομα, μὲν τὴν ἄλωσιν εἰς Ρώμην ἀγρόμῳ, ὑπὸ Φηλῆ εἰάσεως ἀποθανεῖν. ὁ δὲ Σύλλας οὐ μόνον παρεγγὼ τὴν ἑαυτοῦ τελευτήν, ἀλλὰ ἔθρονον ἀνακαί γέγραφε ἐπὶ αὐτῆς· ὁ γὰρ εἰχερὸν καὶ δούτερον τῷ ὑπομνημάτων, πρὸς δούσιν ἡμερῶν ἢ ἑτελεύτα, γράφων ἐπαύσατο. καὶ φησι, τοῖς τε Χαλδαίοις αὐτῶ παρεπιπεῖν ὡς δέοι βεβαιοκῶτα καλῶς αὐτὸν, ἐν ἀκμῇ τῷ δὲ τυχημάτων καὶ ἄσπρεψαι. λέγει δὲ τὸν

B ἕξον αὐτῶ τε δυνάστα μικρὸν ἔμπεραθεν τῆς Μετέλλης φαιήνα καὶ τοῖς ὑπνοῖς, ἐν ἐσθῆτι φάυλη παρέσῳτα, καὶ δεοῦ μῶν ἔπαρξας παύσασθαι τῷ φρονήσαν· ἰόντα δὲ σιωπῶ αὐτῶ πρὸς τὴν μητέρα Μετέλλα, ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀποραγμῶνως ζῆν μετ' αὐτῆς. ἔ μὲν ἐπαύσατο γὰρ τῶ παρεπιπεῖν τὰ δημόσια. δεκα μὲν γὰρ ἡμέρας ἔμπεραθεν τῆς τελευτῆς, τοῖς ἐν Δικηαρχίᾳ σασιάζοντας Διγαλλάξας, νόμον ἔγραψεν αὐτοῖς καθ' ὃν πολιτεύσοντα. πρὸ μίας ἡμέρας πυρόμῳ, τὸν ἄρχοντα Γραῖνιον, ὡς ὀφείλων δημόσιον χρέος ὄσκι ἀποδιδῶσιν, ἀλλ' ἀναμῆναι τὴν αὐτῶ τελευτήν, μετεπέμψατο

C τὸν ἀΐθερον εἰς δ̄ δωματίον· καὶ παρεξήσας τοῖς ὑπὸ πρέσβας ἐκέλευσε πῆγειν, τῇ δὲ κραυγῇ καὶ τῶ ἀποραγμῶ δ̄ ἀπόσημαρίφας, πλήθος ἀμάτος ἐξέβαλεν. ἐκ δὲ τουτου τ̄ δυνάμεως ὀπιλιπούσης, Διγαλαγῶν τὴν νύκτα μορθηρῶς, ἀπέθανε, δύο παῖδας ἐκ τῆς Μετέλλης νηπίους καταλιπών. ἢ γὰρ Οὐαλερία μὲν τὴν τελευτήν αὐτῶ, θυγάτηρον ἀπεκύθησεν, ὁ Ποσοδμῶν ἐκάλεσεν. τοῖς γὰρ ὑπερῶν τῆς τῷ πατέρων τελευτῆς ἡρομῶνους, οὕτω Ρώμαῖοι παρεσραγροβόοισιν. ὄρμησαν μὲν οὖν πολλοὶ καὶ σιωέσησαι πρὸς

D Λέπιδον, ὡς εἰρξόντες δ̄ σῶμα κηδείας τῆς νενομισμένης. Προμπήσιος δ̄, κατὰ ἐγκυλῶν τῶ Σύλλα, (μόνον γὰρ αὐτὸν ἐν ταῖς Διγαλαγῶν τῷ φίλων παρέλιπε) τοῖς μὲν χεῖρι καὶ δεήσει, τοῖς δὲ ἀπειλῇ Διγακουσαμῶν, εἰς Ρώμην παρέπεμψε δ̄ σῶμα, καὶ ταῖς ταφῆς ἀσφάλεια ἀμα καὶ ἡμῶν παρέχε. λέγεται δὲ ὅσοτον πλήθος ἄρωμάτων ἐπενεγκεῖν τῶ γυναικῶς αὐτῶ, ὡς τε αὐτῶ τῷ ἐφορήμασι δεκα καὶ Διγαλοῖσι δ̄ ἀκεχρῶζόμενων, πλαισθῆναι μὲν εἰδῶλον ὁμῆγεθῆς αὐτῶ Σύλλα, πλαισθῆναι δ̄ καὶ ῥαβδόχοι ἐκ τε λιβαιωτοῦ πολυτελοῦς καὶ κινάμωμου. τῆς δὲ ἡμέρας σιωνεφοῖς ἔωθεν οὐσης, ὕδαρ δ̄ οὐρενοῦ πρὸς δὲ κῶντες, ἐνάτης ἡραν μόλις ὤρας τὸν νεκρόν. αἰέμα δ̄ λαμπαρὸν καταγίσαντος εἰς τ̄ πυρῶν, καὶ φλόγα πολλὴν ἐγένετο

E Περὶ δὲ τὸν τῆτου διεληλύθαμῶν βίον, ἴωμῶ ἡδ̄ ἢ πρὸς τὴν σύλκροισιν. δ̄ μὲν οὖν ἀφ' ἑαυτῶ ἀυξήσεως δεχθῆναι λαβοῦσι μεγάλοις ἡρέαται, κρινὸν ἀμφοτέροις ὑποῖρξεν. ἴδιον δ̄ Λουσαίδρου δ̄, βουλομῶν τῷ πολιτῶ καὶ ὑγαμῶντων ὄσας ἔχεν δεχθῆς λαβεῖν, βιάσασθαι δ̄ μηδὲν ἀκόντων, μηδὲ ἰχρῶσαι πρὸς τοῖς νόμοις. Ἐν δὲ διχοστασίᾳ καὶ ὁ πάγκρατος ἐλλάχε πρῆπῆς· ὡς πρὸς ἐν Ρώμῃ τότε, διεφθαρμένον τῶ δήμου, καὶ νοστωῦτος αὐτοῖς τῶ πολιτεύματος,

ἄλλος δὲ ἀλαχόθεν ἀνίστατο δυνάστης, καὶ ὁδὸν ἐν Ἰταλίᾳ
 εἰς Σύλλαν ἤρχεν, ὅτε Γλαυκίαι καὶ Σατουρνίνοι Μετέλλους
 ἤλαυνον ἐκ τῆς πόλεως, ὑπὸ τῶν δὲ ἀπεσφάθηοντο παύ-
 ριδες ἐν ἐκκλησίαις, ἔργον δὲ καὶ χρεῖσιν τὰ ὄπλα παρε-
 λαμβάνον ὠνούμενοι τοῖς στρατευομένοις· ὡς δὲ καὶ σιδήρων
 τοῖς νόμοις ἐπίθεσαν, βιάζομενοι τοῖς ἀντιλέγοντας. ὅτε αἰ-
 παρῶν δὲ τὸν ἐν Ἰταλίᾳ πρῶτον μέγιστον ἰσχύοντα Διφ-
 φροῦτον ἀνέστη, ἀλλὰ σημείον οὐκ ἔδειξε τῆς βελτίου ἐξουσίας,
 ἡμέτερα ἄρα τῶν ἔργων πονηρὰ πρὸς τὴν πόλιν. ὁ δὲ
 ἀπὸ τῆς Σπάρτης δινομούμενος τότε μέγιστος καὶ σωφρονο-
 ούς, ὅτι τῶν μεγίστων ἐκπεμπόμενος ἡγεμονίας καὶ πρῶ-
 τος, ἡδὸν ἔδειξε ἀεικίαν ἐκρίνετο, καὶ τῶν πρῶτων ἄριστος. ὅθεν,
 ὁ μὲν, πολλὰ καὶ τὴν ἑξῆς ἀποδοὺς τοῖς πολίταις, αἰετα-
 βε πολλὰ καὶ. διέμενε γὰρ ἡ πᾶσι τῶν ἔργων ἐχρυσάσατο τῶν
 ἰσχυρῶν. ὁ δὲ, ἀπαξ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ στρατάρχου ἡγεμονίαν, ἔτη σιωπῶν
 δέκα, ἴσῳ μὲν ὑπάτον, ἴσῳ δὲ ἀντιπύατον, ἴσῳ δὲ δικτάτορα ποιῶν
 ἑαυτὸν, αἰετῶν τῶν ἔργων, ἐν τοῖς ὄπλοις ἐμμένει. ἐπεχείρησε
 μὲν οὖν ὁ Λύσανδρος (ὡς εἴρηται) μετὰ τῶν ἄλλων τῶν
 πολιτείαν, πρῶτον καὶ νομιμώτερον ἢ Σύλλαν. περὶ γὰρ,
 ἔστι δὲ ὄπλων, ὁδὸν ἐπὶ τὰ συλλήβδην αἰμαρῶν, ὡς τῶν ἐκεί-
 νων, ἀλλὰ αὐτῶν ἐπιθυμοῦμενος τὴν κατάστασιν τῶν βασιλέων.
 καὶ φύσει που δίκαιον ἐδόκει, τὸν δὲ ἔδειξε ἀρχὴν ἐν πόλει τῆς
 Ἑλλάδος ἡγεμονίαν διὰ τῶν ἔργων, ἔστι δὲ ἡγεμονίαν. ὡς τῶν γὰρ κυ-
 νητῶν ἔστι τῶν ἐκ κινῶν, ἀλλὰ κινῶν, καὶ ἰπποκῆς ἰππων, οὐ
 δὲ ἔστι τῶν (ἢ γὰρ αὐτῶν ἰππων ἡμίονος ἡγήταις) οὕτω τε ὁ
 πολιτικὸς ἀμαρτήσῃ τῶν πρῶτων, εἰ μὴ ζητῆται ἀρχόντα τίς
 ἔστιν, ἀλλὰ ἐκείνος. αὐτὸν γὰρ Σπαρτιάται βασιλεύοντες
 αἰετῶν ἀφείλοντο τὴν ἑξῆς, ὡς ἐβασιλικῶν, ἀλλὰ φαύ-
 λους καὶ ὁ μὲν δὲ οἴσας, ἢ δὲ κακίαν, καὶ μὲν γένους, ἀπὸ μὲν ἔστι
 ἔργων, διὰ τῶν ἔργων, ἀλλὰ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἐν πᾶσι. αἰ τῶν ἀδι-
 κίαν, τῶν μὲν, ὑπὸ φίλων, τῶν δὲ, ἀφ᾽ ἑαυτῶν ἐπὶ τῶν ἔργων.
 Λύσανδρος μὲν γὰρ ὁμολοῦσθαι τὰ πλείστα Διφφροῦτον ἐταίρους
 ἔξαμαρτεῖν, καὶ τῶν πλείστων σφαγῶν ὑπὸ τῆς ἐκείνων ἀ-
 παρτάτῃ διωαυσίας καὶ ὑπερηβίας. Σύλλαν δὲ καὶ Πομπηίαν
 ὁ στρατηγὸν φρονήσας, καὶ Δολοβέλλα τὴν ναυαρχίαν
 ἐπεχείρησε διὰ τῶν ἔργων, καὶ Λουκρήιον Ὀφέλλαν, αὐτῶν
 πολλῶν καὶ μεγάλων ὑπατείαν μνῶμενος, ἐν ὄφθαλμοῖς
 ἀποσφάξαι πρῶτον, φερίαν καὶ δέος ἐμποίων πρῶτον
 αὐτὸν ἀνδρῶν ἀπ᾽ αἰσῶν, ἔστι δὲ τῶν φιλιτάτων αἰμαρῶν. ἐπὶ
 δὲ μάλιστα ἢ τῶν ἔργων ἡδονῶν καὶ τὰ χεῖρα ἀποδοῦναι δι-
 κῆσιν τῶν μὲν, ἡγεμονικῶν, τῶν δὲ, τυραννικῶν τὴν πρῶτον ἔργων
 οὐσαν. ὁ μὲν γὰρ ὁδὸν ἀχάλαστον, ὁδὸν μείρακιώδες ἐν ἔξ-
 ουσίαν καὶ δυνάμει τηλικαύτη φαίνετο Διφφροῦτον ἡγεμόνος,
 ἢ ἀλλὰ (εἰ γένοιτο ἄλλος) ἐκπεφθῶς πᾶσι τῶν ἔργων, οἴ-
 κῃ λέοντες, ἐν ὑπὸ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ δὲ ἡγεμονίας· ἔστι τῶν ἔργων καὶ
 Λακωνικῶν καὶ κεχρησμένων ἐπεδείκνυτο πρῶτον τῶν
 διατάξῃ. ὁ δὲ, οὐτε νέος ὢν, ὡς τῶν ἔργων ἐπιθυμίας ἐμετείαζε
 Διφφροῦτον πέναν, οὐτε γηραιώδες, Διφφροῦτον ἡλικίαν. ἀλλὰ τοῖς
 ὡς γὰρ μὲν καὶ σωφροσύνης εἰσηγίτο νόμοις τοῖς πολίταις,
 αὐτὸς ἐράν καὶ μοιχῶν, ὡς φησι Σόλωνος. ὅθεν οὕτω τὴν
 πόλιν πτωχῶν καὶ κενῶν ἐποίησε χεῖρα τῶν, ὡς τῶν συμ-
 μαχῶν καὶ φίλων πόλεσιν ἔργων πᾶσι τῶν ἔργων,
 καὶ τὴν ἀδονομίαν καὶ τοῖς πολυαργυρωτάτοις οἴκῃς
 καὶ μέγιστοις ὀσημέροις δημεύοντος αὐτῶν καὶ ἀποκρήντοντες. ἀλλὰ μετ᾽ οὖν ἔδεν ἢ τῶν ἔργων καὶ καταχρησ-
 μῶν εἰς τοῖς ἔργων. πᾶσι γὰρ εἰς τῶν λογισμῶν ἢ φειδῶ πρῶτον τῶν παρ᾽ οἶνον σιωπῶν αὐτῶν καὶ χεῖρα,

A dominus alius aliunde exoriebatur. Et quid miri, si
 dominatus Sylla est, quum Glauciae & Saturnini
 exigent vrbe Metellos, consulum filii in concio-
 ne occiderentur, auro & argento arma pararent mi-
 lites redimentes, ferro & igni leges figeret, vim ad-
 hibentes repugnantibus? Equidem non reprehē-
 do eum qui in tanta rerum mole potentiam sum-
 mā sibi comparavit, verū in ciuitate adeo affecta
 non continuo censeo optimum fuisse qui fuit pri-
 mus. Qui verò a Sparta tum vel maxime legibus
 florente & moribus ad bella maxima, & ad res ge-
 rendas missus fuit, hic pene optimorū optimus, &
 B primorū numerabatur primus. quare q̄ saepe red-
 diderat, saepe recepit imperium. Perennabat e-
 nim apud eum primas obtinēs virtutis honos. At
 hic semel dux exercitus creatus, annos continuos
 decem, nunc consulē, nunc proconsulem, nūc di-
 ctatorem semetipse faciens, & semper tyrannū a-
 gens, retinuit arma. Iam nouare (vt diximus ante)
 instituit Lyfander reipub. statum lenius & iustius
 quam Sylla. Inducēdo enim, non armis cogendo,
 neq; semel cūcta, vt ille, euertēdo, verum ipsam e-
 mendando regum designationem. Et quidē natu-
 ra verum videbatur, vt ea in ciuitate quae virtutis
 causa non nobilitatis imperabat Graeciae ex opti-
 mis optimus regnū teneret. Vt enim non quærit
 venator id quod canem est prognatū, sed canem: ne-
 que eques quod equo, sed equū. quid enī si equa-
 natus, mulus sit? Ita profus hallucinatus fuerit po-
 liticus, in praeside si non requirat qui sit, sed ex qui-
 bus. Ipsi quidem certe Spartiatae nonnullis regnati-
 bus vt nō regalibus, sed indignis & semissibus ho-
 minibus regnū abrogauere. Quod si prauitas est
 vel cū generis claritate infamis, neq; ex nobilitate
 virtus, sed ex semetipso est veneranda. Porro iniu-
 rias hic pro amicis, ille vsq; ad amicos intulit. Quip-
 pe Lyfandru constat fraudes fere amicorū gratia
 admisisse, pro illorumq; opib. & dominatu pleraf-
 que patrafse cedes. Sylla verò exercitū Pōpeio in-
 uvidia adductus, & Dolobelle classis praefecturam,
 que dederat, machinatus eripere: Lucretiū Ofellā
 pro multis & magnis meritis cōsulatum ambien-
 tem interfici in conspectu suo imperauit, ex ami-
 cissimorum nece hortotē omnibus mortalibus &
 formidinē iniiciēs. Multo magis voluptatis & pe-
 cuniae studiū alterius principalē, alterius tyranni-
 cum declarat animū. Lyfandri enim nulla intem-
 perātia, nulla in tāto imperio & potētia proteruia
 apparet, sed effugit, si quis alius, hoc vulgare dictū,
 E Domileones, at foris vulpecula.
 Adeo frugalem, Laconicam, & adstrictam vitam
 egit vbique. Alter, nec iuuenis libidines refrēna-
 uit ab inopia, nec ab aetate senex, verum leges con-
 nubiales & sumptuarias tulit ciuibus, quum inte-
 rim ipse amoribus & adulteriis (vt est Salustius au-
 tor) indulgeret. Vnde rempub. ad mendicitatem
 tantam & pecuniae rededit egestatem, vt quanuis
 quotidie publicaret & sub hasta venderet pecu-
 niosissimas & maximas domos, foederatis & sociis
 ciuitatibus tamen libertatem immunitatemque
 venundaret argento. Verum profundendi atque
 F dissipandi in adultores nullus erat modus. Quam
 enim verisimile est rationem vel parsimoniam
 interiore in conuictu & largitionibus eius fuisse,

qui publice aliquando in corona populi opulentū patrimonium distrahens, vili pretio iussit vni amicorum addici? Quum autem superaret illum alius licitatione, & proclamaret præco adiectionem, stomachatus est, & Quid hoc mali, Quirites, inquit, quæ hæc vis est, quod prædam meam mihi non liceat pro arbitrio meo distrahere? At Lyfander etiam collata in se dona misit cum præda alia ciuitati suæ. Nec factum cōmendo. Plus enim fortassis pecuniæ inuectione attulit hic Spartæ detrimenti, quam Romæ ille extortione. Verū hoc statuo viri illius indicium abstinentiæ. At peculiare quiddam suæ vterq; ciuitati fecit. Nam Sylla luxu ipse diffluens sumptuosusq; ciues cōposuit ad frugalitatem: Lyfander, quibus ipse temperabat vitiis, his ciuitatem inundauit. Peccauerūt itaq; ille, qui legibus suis seipsum præstitit deteriore, hic, qui se ciues deteriores reddidit: quandoquidem docuit Spartam indigere illis quibus nō indigere seipse didicerat. Igitur tales domi fuere. Bellicis verò certaminibus, factis imperatoriis, victoriarum numero, magnitudine periculorum incomparabilis est Sylla. Siquidem alter duas palmas tamen pugnis duabus naualibus retulit. Adiciam ei Athenarum obsidionem facta sane haud magnam, sed gloria clarissimam. At gesta in Bœotia atq; ad Aliartum, quanuis infortunio aliquo acciderunt fortasse, inconsultam præferunt temeritatem tamen non operientis iamiam adfuturas Platais validas regis copias, sed bile & ambitione in muros ruentis intempestiue, vt opprimerent eum fæde eruptione facta nihili homines. Neq; enim, vt ad Leuētra insitens vrgentibus hostibus Clombrotus, neq; vt Cyrus & Epaminondas inclinatos premēs ac stabiliens victoriam, plagam incurrit mortiferam: cæterum occubuerunt hi digno regibus & imperatoribus fato. Lyfander gregarii militis & antecursoris modo turpiter vitam proiciens, veteribus Spartiatis adstipulatus est, recte eos murorum oppugnationes declinasse: vbi non solum à viro abiecto, verum etiam contingat à puero & fæmina vulneratum cadere vel fortissimum, quomodo à Paride Achillem aiūt interemptum in porta. Sylla verò quot signis collatis reportauerit victorias, & legiones hostium opprefert haud procliuē sit inire numerum. Ipsam verò bis cepit Romam, & Atheniensium Piræo, non vt Lyfander fame, sed multis magnisque præliis, Archelao ex continente in Pontum summoto, potitus est. Multum etiam ex aduersis ducibus accedit momenti. Iocum enim & ludum existimo cum Alcibiadis gubernatore Antiocho prælio nauali decertasse, & Philoclem circumscriptisse concionatorem Atheniensium,

In glorium, gerentem in ore cuspidem:

quos ne cum equifone quidem Mithridates, nec Marius cum lictore suo dignatus sit contendere. At ex dynastis, consulibus, ducibus, concionatoribus, qui luctati cum Sylla sunt, vt alios præteream, quis Mario erat inter Romanos formidabilior, aut in regibus Mithridate potentior, aut pugnacior Lamponio Telefinoque ex Italis? quorum Sylla illum exterminauit, hunc domuit, postremos occidit. Iam omnium, quæ memorauimus, illud meo iudicio summum sit,

κεῖνος τὸν μὲν ἐξέβαλε, τὸ δὲ ὑποέταξε, τοὺς δὲ ἀπέκλεινε. ὃ δὲ πρῶτων μόνιστον (ὡς ἐγὼ νομίζω) τῶν εἰρημένων ἐκείνῳ ἔστιν.

A ὅς ἐν φαιερῶ ποτὲ τῶ δήμου παρῆστος, οὐσίαι μὲν ἀλλῶ Διφπιπρωσκωνιμῆς τῆς τυχοῦσης εἰς ἓνα τῶ φίλων, ἐκέλευε καὶ κηρύσσειν. ἑτέρου δὲ τῶ πρὶν ὑπερβαλλομένου, καὶ τῶ κήρυκος ὁ ποροστὴν ἀγροδύσαιτος, διηγήμακτισε: Δεινάγε, ὦ φίλοι πολῖται, καὶ τυρονηκὴ πάχω, (Φάμηνος) εἰ τὰ ἐμά μοι λαφύρα Διφθέσται μὴ ἔξῃσιν ὡς βοῦλομυ. Λύσαιδρος δὲ καὶ τὰς αὐτὰς δδοθεῖσας δωρεὰς μὲν τῶ ἄλλων ἐπέπεμψε τοῖς πολίταις. καὶ οὐκ ἐπαμῶ δὲ ἔργον: ἴσως γὰρ ἐβλαψὲ τῆ κησὶ τῶ χρημάτων τῶ Σπάρτιω ἔστ, ὅσον οὐκ ἐβλαψὲ τῆ ἀφαιρέσθ τῶ Ρώμιω ἐκείνος.

B ἀλλὰ τεκμήριον τῶ ποιοῦμυ τῆς ἀφιλοπλετίας τῶ ἀιδρός. ἴδιον δὲ π πωρὸς τῶ ἑαυτῶ πόλι ἐκὰ πωρὸς ἐπαθε. Σύλλας μὲν γὰρ ἀχάλατος ὦν καὶ πολυτελής, ἐσωφρόνιζε τοῖς πολίταις. Λύσαιδρος δὲ, ὦν αὐτὸς ἀπείχετο παθῶν, ἐπέπλησε τῶ πόλι. ὥστε ἀμύρταίν, τὸν μὲν, αὐτὸν ὄντα χείρνας τῶ ἰδίων νόμων. τὸν δὲ, αὐτῶ χείρνας ἀφραζόμενον τοῖς πολίταις. δεῖσται γὰρ ἐδίδαξε τῶ Σπάρτιω ὦν αὐτὸς ἐμαθεμὴ πωρδεῖσται, καὶ τὰ μὲν πολιτικὰ, ταῦτα. πολέμων δὲ ἀγῶσι, καὶ στρατηγικῆς πωρῶσσι, καὶ πλήθῃ Ἑσπείων, καὶ μεγάλῃ κινδύων, ἀσύκλειτος ὁ Σύλλας. ὁ μὲντοι γε δύο νίκας ἐξέλεξατο ναυμαχίας διότι πωρὸς θῆσται ὅτι αὐτῶ τῶ Ἀθιναίων πολιορκίαν, ἔργω μὲν οὐ μὲν ἀλλῶ, τῆ δὲ δόξη λαμπρωτάτῶ γηρομένῶ. τὰ δὲ ἐν Βοιωτίᾳ καὶ Ἀλιάρτω, δις τυχία μὲν ἴσως ἐπωρῶσται πνί, κακῶ βουλίᾳ ὅτι ποροεοικεν, ἔκ ἀναμείναντος ὅσον οὐ πω παροδῶσται ἐκ Γραταμῶν τῶ μὲν ἀλλῶ βασιλέως διώαμιν, ἀλλὰ θυμῶ καὶ φιλοτιμία πωρῶ καὶ ὠσαμένου πωρὸς ὁ τειχὸς. ὥστε τοῖς τυχόντας ἀφραζόμενον ἐκπηθῶσται, ἐν ὁδοῖν λόγῳ κακῶ βαλεῖν αὐτὸν. οὐ γὰρ, ὡς Κλεόμβροτος ἐν Λακωνίᾳ, ἀτερεῖδων ὄντικειμῶσι τοῖς πολεμίοις, ὁδὸς ὡς Κόρος, ὁδὸς ὡς

C **D** Epameinōndas κατέχων ἐκκεκλιχῶσται, καὶ ὁ νίκημα βεβαῖμῶσται, πληθῆ καμεία παρῆσται. ἀλλ' οὐτοι μὲν βασιλέων καὶ στρατηγῶν θάνατον ἀπέθνησκον. Λύσαιδρος δὲ πελθαστῶ καὶ πωρὸς δρόμου δίκῶ ἀκλεῶσται πωρῶ ἀναλώστας ἑαυτὸν, ἐμύρτρησε τοῖς παλαμοῖς Σπαρτιάταις, ὅτι καλῶς ἐφυλάτῶντο τῶ τειχομαχίας, ἐν αἷς ἔχῶ ἀιδρὸς μόνου ὁ τυχόντος, ἀλλὰ καὶ ὑποπαίδος καὶ γυμναχῆς ἀποθάνειν αὐ στυτύχοι πληθῆματα τὸν κρείττον. ὡς πωρ τὸν Ἀχιλλέα φασὶν ὑπο τῶ Γάειδος ἐν τῆς πύλας ἀναρεθίωσται. Σύλλας μὲν οὐ ὅσας ἐκ πωρῶ τῶ εὐσεως ἐνίκησε νίκας, καὶ κατέβαλε μυριάδας πολεμίων, ὁδὸς δὲ ἀρεθῶσται ῥαδίον ἔστιν. αὐτῶ δὲ τῶ Ρώμιω δις εἶλε, καὶ τὸν Γειραμῶ τῶ Ἀθιναίων, οὐ λιμῶ, κατὰ πωρ Λύσαιδρος, ἀλλὰ πολλοῖς ἀγῶσι καὶ μεγάλῶσι ἐκβαλῶν Ἀρχέλαον ἐκ τῆς γῆς ἐπὶ τῶ θάλασσαν κατέχων. ἐστὶ δὲ μέγα καὶ ὁ τῶ ἀίπας ερατήων. Ἰουφίω γὰρ οἶμυ καὶ παιδία, πωρὸς Ἀνίποχον ἀφαναυμαχεῖν τὸν Ἀλκιβιάδου κυβερνήτῶ, καὶ Φιλσκληῶ τὸν Ἀθιναίων ἔξαπατῶν δημαγωγῶν, Ἀδόξον ἀκρεαν γλασσομῶ κρηνημῶν.

E τοῖς οὐκ ἀνὶ πωρὸς μῶ Μιθριδάτης, ὁδὸς ῥαβδούχῶ Μαείος ἔξῃσται πωρῶ βαλεῖν τῶ ἑαυτῶ. τῶ δὲ πωρὸς τὸν Σύλλαν ἀίπασται μῶν διωσῶν, ὑποάτων, στρατηγῶν, δημαγωγῶν, ἵνα τοῖς ἄλλοις εἰσῶ, πῶς ἔκ Ρώμιων Μαείου φοβερώτερος, ἢ Μιθριδάτου βασιλέων διωατώτερος, ἢ Λαμπωνίου καὶ Τελεσίου, τῶ Ἰταλικῶν, μαχημώτερος; ὦν ἐκείνος τὸν μὲν ἐξέβαλε, τὸ δὲ ὑποέταξε, τοὺς δὲ ἀπέκλεινε.

F ὃ δὲ πρῶτων μόνιστον (ὡς ἐγὼ νομίζω) τῶν εἰρημένων ἐκείνῳ ἔστιν.

ὅτι Λύσανδρος μὲν κατ' ἄρτου πύματα τῶν οἴκων σιωπηλῶς ἔλαβεν· Σύλλας δὲ φουγὰς ἀνὰ κατεσασιασμένους ὑπὸ τῶν ἔσθρων, καθ' ὃν χρόνον ἠλαυνέτο μὲν αὐτὸ γυνή, κατεσασιασθητο δὲ οἴκῳ, φίλοι δὲ ἀπέθνησκον, αὐτὸν ἐν Βοιωτίᾳ τῆς ἀναεθλήτοις μυριάσι τῶν ἄσπαστων καὶ κινδυνῶν ὑπὸ τῆς πατρὸς, ἴση ἔσπαμον· καὶ Μιθριδάτῃ συμμαχίᾳ διδόντι καὶ διώματιν ἔπι τοῖς ἔσθροις, ὅσδ' ἐνοῦδα μὴ μεταχρῶν δῦέδωκεν ὅσδ' ἐφίλατο, ὅσδ' ἐπὶ τῶν ἔσθρων εἶπεν, ὅσδ' ἐπὶ τῶν ἀσπαστων ἐπέβαλε, ὅσδ' ἐπὶ τῶν παρθένων ὅτι καὶ τῶν Ἀσίων ἀφίνοι, καὶ τῶν ναυῶν τῶν ἀσπαστων, καὶ τοῖς βασιλευσὶν ἐξίσταται καὶ Βιθυνίας καὶ Καππαδοκίας, ἃν οὐδὲν ὅλως δοκεῖ Σύλλας κάλλιον ἔργον ὅσδ' ἀπὸ μείζονος εἰργάσθαι φρονήματος· ὅτι ὁ χρόνον τῶν οἴκων τῶν ἀσπαστων θύμωρος, καὶ καθ' ἃς οἱ ἡγεῖται κινῶν, ὅσδ' αὐτὸς ὁ δῆγμα καὶ τῶν λαῶν τῶν ἀσπαστων ἢ τὸν ἀσπαστων ἀπειπὶν, τότε τῶν τῶν ἰδίων ἀμικῶν ὤρμησεν· ὅτι πᾶσι δὲ καὶ τῶν ἄσπαστων Ἀσίων ἐχεινὰ ῥοπιῶν εἰς ἡτοῖς σὺκρεσιν· εἶγε Σύλλας μὲν ὑπὸ τῆς Μιθριδάτου διωμάτους καὶ ἡγεμονίας πολέμησασθαι αὐτῶν τῶν πόλιν ἐλῶν, ἐλθόντων ἀφῆκε καὶ αὐτόνομον· Λύσανδρος δὲ, τῶν ἀσπαστων ἡγεμονίας καὶ δρχῆς ἐκπεσοῦσαι ὅσδ' ἔκτεφεν, ἀλλὰ καὶ τῶν δημοκρατίαν ἀφελόμενος, ὁμοτάτοις αὐτῇ καὶ τῶν ἀσπαστων ἀπέδειξε τοῖς τυραννοῖς· ὅσδ' ἂν σκοπεῖν μὴ πολὺ τῶν ἀσπαστων ἀσπαστων καὶ, ἀπὸ φανόμοιοι πλείονα μὲν κατ' ἄρτου καὶ Σύλλας, ἐλάττωνα δὲ ἐξήμῃρτηκέναι Λύσανδρον· καὶ τῶν ἀσπαστων ἐκρεσῆς καὶ σωφροσύνης· τῶν δὲ στρατηγίας καὶ ἀσπαστων ἀσπαστων ὅσδ' ἐπὶ τῶν ἀσπαστων.

A quod quicquid præclare Lyfander gessit, id ciuitate sua gessit opitulante. Sylla verò extorris, & factione oppressus maleuolorum, quo tempore ciuebatur vxor eius, diruebantur penates, interficiebantur amici, signa cum innumeris legionibus in Bœotia conferens atque pro patria decertans statuit trophæum, Mithridatique, contra inimicos suos societatem sibi & copias offerenti, nihilo vsquam remissioem se aut benigniorem præbuit. Imò ne salutem quidem dedit, neque dexteram antè porrexit quàm ex præsentè audiuit relinquere eum Asiam, naues tradere, regibus Bithynia & Cappadocia cedere: quibus factum Syllam pulchrius planè nullum, neque animò designasse iudico excelliore, quòd prælata priuatis rationibus republ. & generosorum more canum, nò prius morfu & prehensione laxata quàm oppresso aduersario, tunc insurrexerit in priuatarum vltionem iniuriarum. Quod denique consultum in Athenienses fuit, ad morum eorum contentionem refert nonnihil, quando captam urbem, quæ arma secum pro Mithridatis opibus & imperio contulerat, liberam & legibus suis reliquit immunem: Lyfander, tanto principatu & imperio exutam, non est miseratus, imò verò republ. spoliatae populati atrocissimos violentissimosq; imposuit tyrannos. Videamus ergo nunc num multum errauerimus à vero, plura præclare facta si Syllæ esse, Lyfandri peccata dicamus pauciora: atque huic abstinentiæ & temperantiæ, artium illi bellicarum & virtutis primatum tribuamus.



ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

PLVTARCHI

Βίοι τῶν ἑλλήνων

Vitæ comparatæ

ΚΙΜΟΝΟΣ

CIMONIS

καὶ

&

ΛΟΥΚΟΥ ΛΛΟΥ.

LVCVLLI.

ΚΙΜΩΝ.

CIMON.

Περὶ πόλιν ὁ μάρις, ἐκ Θεσσαλίας εἰς Βοιωτίαν Ὀφέλτην τὸν βασιλέα καὶ τοῖς ὑπὸ αὐτῶν λαοῖς καταγαγὼν, ἡγὼς διδοκίμησθαι ὅτι πολλοὺς χρόνους κατέλιπε· οὐδὲ πλείστον ἐν Χαρωνείᾳ κατῴκησεν, ἢ τῶν πόλιν ἔσθρον, ἐξελάσαντες τοῖς βαρβάροις, οἱ μὲν οὖν πλείστοι τῶν ἡγῶν, φύσφ μάχιμοι καὶ ἀσπαστων ἡγῶν, κατ' ἀναλώθησαν ἐν τῆς Μυδικῆς ἔσθρων, καὶ τοῖς Γαλακχῆς ἀσπαστων, ἀφειδήσαντες ἑαυτῶν· λέιπεται δὲ πᾶσι ὄρφανος γυνέων, ὄνομα Δάμων, παρωνύμιον δὲ Περὶ πόλιν, πολὺ δὲ ἦπὶ καὶ σώματος κάλλει καὶ ψυχῆς φρονήματι τοῖς καθ' αὐτὸν ὑπὸ φάριον νέοις, ἄλλως δὲ ἀπαίδετος καὶ σκληρὸς ὁ ἦτος. τούτου Ρώμηος, ἡγεμῶν ἀσπαστων ἡγῶν ἐν Χαρωνείᾳ ἀσπαστων ἀσπαστων, ἐσπαστων, ὅτι τῶν παιδικῶν ἡλικίαν παρηλαχῶς, ὡς ὅσδ' ἐπέθε πειρῶν καὶ διδοῖς,

VATES Peripoltas, qui in Bœotiam ex Thessalia regem Opheltam & parentes ei gentes deduxit, claram familiam in longum æuum reliquit: cuius maxima manus Chæroneæ, quæ primam tenuerūt urbem, exactis barbaris, cōsedit. Huius stirpis pleriq; bellicosi & fortes viri incursionibus Medicis & certaminibus Gallicis, dum nullam habent rationē sui, absumpti sunt: reliquus puer vnus fuit orbis parentibus, Damon nomine, qui Peripoltas cognomine dictus fuit. Hunc corporis venustate animique magnitudine longè æqualibus antecellētem iuuenibus, sed rudem aliàs & moribus asperū, Romanus quidam cohortis, quæ hybernabat Chæroneæ, ductor, modò adultum amans, vbi precibus & muneribus obnoxium sibi facere nequiuit,